

Voorjaarsnota 2017

Inhoudsopgave

Algemeen	4
Voorwoord en persbericht	4
Samenvatting	5
Leeswijzer	6
Ambities	7
Programma's	8
Inwoner	8
Wat willen we bereiken?	8
Wat gaan we daarvoor doen?	8
Wat mag het kosten?	12
Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota	14
Relevante beleidskaders	16
Verbonden partijen	17
Onze buurt	18
Wat willen we bereiken?	18
Wat gaan we daarvoor doen?	18
Wat mag het kosten?	22
Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota	24
Relevante beleidskaders	27
Verbonden partijen	29
Onze gemeente	30
Wat willen we bereiken?	30
Wat gaan we daarvoor doen?	31
Wat mag het kosten?	36
Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota	38
Relevante beleidskaders	41
Verbonden partijen	42
Ons geld	43
Inleiding	43
Doelen en resultaten	43
Wat mag het kosten?	43
Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota	45
Relevante beleidskaders	48
Verbonden partijen	49
Overhead	50
Inleiding	50
Doelen en resultaten	50
Wat mag het kosten?	50
Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota	51
Relevante beleidskaders	52
Verbonden partijen	52
Paragrafen	53
Lokale heffingen	53
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	54
Onderhoud kapitaalgoederen	55
Algemeen	55
Financiering	68
Bedrijfsvoering	69
Algemeen	69
Personeel	69
Organisatie	71
Informatievoorziening	73
Digitale dienstverlening	74

Inkoop en aanbesteding	75
Verbonden partijen.....	77
Grondbeleid	78
Visie op en wijze van het grondbeleid.....	78
Prognose te verwachten resultaat	81
Bedrijventerrein Mies.....	81
Dorpsstraat Mariendaal (Centrumplan Groesbeek)	81
Spoorlaan (Centrumplan Groesbeek)	81
Markt (Centrumplan Groesbeek)	82
Kloosterpad West (Centrumplan Groesbeek)	82
Openbare ruimte (Centrumplan Groesbeek).....	82
Drulse Beek.....	82
Hogeweg Bremstraat.....	82
Uitbreidingsplan Husenhoff.....	82
Ooijse Graaf	82
Hubertushof.....	83
Bouwkamp	83
Pastoor van Tielstraat.....	83
Beleidsuitgangspunten Reserves en voorzieningen grondzaken	83
Financiële begroting	84
Overzicht baten en lasten	84
Incidentele baten en lasten.....	85
Financieel MeerjarenPerspectief	86
Bijlagen	87
Raadsvoorstel	87
Specificatie Financieel MeerjarenPerspectief	90
Toelichting financiële begrippen	91
Toelichting afkortingen	92

Algemeen

Voorwoord en persbericht

1. Inleiding

In de begroting 2017 hebben wij onze ambities, doelen en resultaten voor 2017 beschreven. Ook de geraamde uitgaven en inkomsten staan in de begroting.

Tussentijds rapporteert het college aan de raad over de realisatie van de begroting. De eerste rapportage voor 2017 is de voorjaarsnota.

Deze rapportage gaat over :

1. Hoe ver zijn we met het behalen van de afgesproken resultaten?
2. Welke geraamde uitgaven en inkomsten passen we aan?

We hebben voor de voorjaarsnota dezelfde opzet gekozen als voor de begroting. In de voorjaarsnota noemen we per onderwerp en per paragraaf eerst de doelen en resultaten uit de begroting. Daaronder staat de stand van zaken van het voorjaar 2017. Hierdoor staat alle informatie bij elkaar. Bij de najaarsnota en jaarrekening vullen wij deze teksten verder aan.

Hoever staan we met de afgesproken resultaten en de ambities?

We hebben tot nu toe veel bereikt van het collegeakkoord, maar er zijn altijd doelen over om na te streven. Met nog een jaar te gaan in deze collegeperiode benoemen we hier nog vier doelen.

- We vergroten de kansen voor de lokale ondernemers door een bedrijvenregister op te zetten en het lokale inkoopbeleid aan te scherpen. Door leegstand te voorkomen en het glasvezelnetwerk uit te breiden.
- We verhogen onze duurzaamheidsambities en werken aan de klimaatadaptatie om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.
- We willen de kwaliteit van de noodzakelijke zorg behouden, maar de kosten verlagen. Dat bereiken we door meer lokaal te organiseren en verder te werken aan de transformatie van zorg naar preventie.
- We willen het probleem rond het wegenbeheer nog deze periode aanpakken. Dit bereiken we door het onderhoudsniveau te verhogen.

Door in te zetten op deze doelen werken we aan een Berg en Dal dat klaar is voor de toekomst.

Wat is het financieel effect van deze voorjaarsnota?

De mutaties uit deze voorjaarsnota leiden tot de volgende begrotingssaldi:

2017 : -€ 210.000

2018 : -€ 626.000

2019 : -€ 1.083.000

2020 : -€ 1.087.000

Het tekort voor 2017 zullen we dekken door de algemene reserve aan te wenden.

De tekorten voor 2018 tot en met 2020 zullen wij meenemen bij de kadernota 2018. In deze kadernota zullen wij aan de raad keuzemogelijkheden voorleggen op welke wijze we de tekorten kunnen dekken.

Samenvatting

Op 3 november 2016 heeft u de Programmabegroting 2017 vastgesteld. Het begrotingssaldo van de primaire begroting was € 0.

Op grond van genomen besluiten en de ontwikkelingen en afwijkingen die in deze Voorjaarsnota zijn vermeld stellen we het begrotingssaldo met € 210.000 nadelig bij. Het begrotingssaldo komt daarmee op € 210.000 nadelig.

Tabel: Ontwikkeling begrotingsresultaat 2017

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Hoofdstuk	Bedrag
Primaire begroting		0V
Begrotingsresultaat na vaststelling (3 november 2016)		0V
Voorjaarsnota 2017:		
> verwerkte besluitvorming		391 V
> overige ontwikkelingen		-601 N
		-210 N
Begrotingsresultaat na voorjaarsnota 2017		-210 N

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen met daarin de saldi per programma na verwerking van de mutaties in deze Voorjaarsnota.

Tabel: Baten en lasten per programma

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting	Mutatie	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2017	t/m	2017	2018	2019	2020
	Primair Saldo	VJN	na VJN Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Programma 1: Inwoner	-29.911	-1.225	-31.135	-30.764	-30.514	-30.397
Programma 2: Onze buurt	-11.326	207	-11.119	-11.224	-11.220	-11.274
Programma 3: Onze gemeente	-3.869	-514	-4.383	-4.386	-4.726	-4.636
Programma 4: Ons geld	53.064	1.349	54.412	53.676	53.346	53.226
Programma 5: Overhead	-7.957	-28	-7.985	-7.928	-7.970	-8.006
Begrotingssaldo	0	-210	-210	-626	-1.084	-1.087

Leeswijzer

Na het algemeen gedeelte worden in de `ambities` de keuzes weergegeven die bij de programmabegroting zijn gemaakt. De `programma's` bevatten de inhoudelijke uitwerking. In de inleiding van dit onderdeel programma's gaan we in op de nieuwe werkwijze voor programma's, thema's en taakvelden. De `paragrafen` gaan over onderwerpen die van invloed zijn op alle programma's. Onder `financiën` wordt een beeld geschetst van het meerjarenperspectief. Ook staat hier het totaaloverzicht van de baten en lasten voor 2017 en komende jaren. Tot slot zijn in de `bijlagen` diverse overzichten en specificaties opgenomen en wordt een toelichting gegeven op afkortingen en financiële begrippen.

De nieuwe schrijfstijl is kort en helder en verwijst met links naar onderliggende documenten.

Ambities

We doen het samen!

De gemeente Berg en Dal is er voor haar inwoners. Die inwoners vormen samen de gemeenschap Berg en Dal. Met elkaar zorgen we ervoor dat het goed wonen is in deze gemeente. Maar er verandert wel iets in de manier waarop we dat doen. De tijd dat de gemeente voor alles zorgde én over alles besliste is voorbij. Dat kan niet en dat willen we ook niet meer. U als inwoner vraagt en krijgt steeds meer zeggenschap. En zorgt steeds vaker zelf voor een goed woon-, werk- en leefklimaat. Voor uzelf en voor anderen. De gemeente wil hierbij een gelijkwaardige partner zijn. We willen ruimte geven aan uw initiatieven en u ondersteunen om dingen mogelijk maken.

Betaalbaar Berg en Dal!

Wij zijn ons er heel goed van bewust dat wij met gemeenschapsgeld werken. De portemonnee van de gemeente verschilt daarbij niet zo veel met die van uzelf. Niet alles wat we willen kan ook, dus maken wij duidelijke keuzes. En we geven niet meer uit dan er binnenkomt. Als er een tekort dreigt dan kijken we eerst of er in de uitgaven geschrapt kan worden. We kunnen ook de belastingen verhogen, maar dat willen we zoveel mogelijk voorkomen. Onze belastingen zijn bijna de laagste van Gelderland en dat willen we zo houden.

Hier wordt gewerkt!

We willen dat iedereen de kans krijgt om aan het werk te zijn. Als u daar niet op eigen kracht in slaagt, dan helpen wij daarbij. Onze gemeente heeft een prachtige natuur en ligt in een afwisselend landschap. We hebben een rijke geschiedenis en daarvan is in onze gemeente veel terug te vinden. Buiten, maar ook in onze musea. Het toerisme is dan ook belangrijk voor onze gemeente en we werken er hard aan om onze gemeente nog aantrekkelijker te maken. Voor u als inwoners, maar ook voor al die bezoekers. Het toerisme zorgt ook voor werkgelegenheid. Dat is belangrijk. Onze missie is niet voor niets: iedereen doet ertoe en doet mee in onze vitale en betrokken gemeenschappen.

Duurzaam Berg en Dal!

De zorg voor de wereld van morgen is ontzettend belangrijk. Onze kinderen moeten kunnen opgroeien in een mooie, veilige en gezonde omgeving. Daarom gaan we energie besparen, meer schone energie opwekken, grondstoffen hergebruiken, blijven we lokale initiatieven ondersteunen en zorgen voor minder afval. Doordat ons klimaat verandert, krijgen we ook steeds extremer weer. We moeten zorgen dat we onze omgeving hier goed op inrichten. Hiervoor is de komende jaren veel geld nodig. Wij kunnen dat niet alleen, dat moeten we samen doen met u. Wij passen de openbare ruimte aan. Aan u vragen wij hetzelfde te doen op uw eigen terrein.

Zichtbaar en betrouwbaar!

Onze inwoners, instellingen en bedrijven weten voor welke producten en diensten zij bij de gemeente terecht kunnen. Wij communiceren hier duidelijk over. Aan de balie, de telefoon, maar ook op de gemeentepagina, website en sociale media. U weet ons te vinden en u bent tevreden over onze dienstverlening. Dat komt omdat we duidelijk zijn over wat we doen en wat we niet doen. We zijn vriendelijk, geven snel antwoord op eenvoudige vragen en leveren maatwerk als dat nodig is. We bieden hulp aan mensen in nood. We hebben contact met u en weten wat er speelt in onze gemeente en in de regio. Wij laten zien dat wij opkomen voor de belangen van onze inwoners.

Programma's

Inwoner

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Meestal heb je de gemeente niet nodig in je dagelijks leven. Je redt het prima zelf. Dat is ook de bedoeling. Maar dat lukt niet iedereen. Soms lukt het niet om alles zelf te regelen. Vaak zonder dat je daar zelf iets aan kunt doen. De gemeente probeert je dan te helpen. Dat kan voor een korte of lange tijd zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om zorg, inkomen, onderwijs of gezondheid. De belangrijkste dingen die je nodig hebt om op een normale en prettige manier te kunnen leven. De gemeente is vaak een laatste plek voor hulp. Daarbij werkt de gemeente samen met andere organisaties of huurt hen hiervoor in. Onze bedoeling is iedereen een goede basis te geven, een steun in de rug, zodat je verder kunt en mee kunt blijven doen!

Wat willen we bereiken?

1.1 Ik heb voldoende inkomen

1.2 Ik krijg ondersteuning als dat nodig is

1.3 Ik ben betrokken en doe mee

1.4. Alle kinderen krijgen gelijke kansen

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr. **Resultaat**

1.1.1 Regelingen voor mensen met een laag inkomen zijn beter bekend bij de inwoners en het gebruik is toegenomen.

Programmabegroting 2017:

Concreet resultaat : Meer mensen hebben een aanvraag ingediend en de manier waarop dat moet is makkelijker geworden. Meer communicatie via de verschillende media. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Eerste helft 2017 maken we formulieren en werkwijzen eenvoudiger. Daarna volgt extra communicatie.

1.1.2 Van de mensen die bij de sociale werkvoorziening werkten, werkt 75% bij gewone bedrijven.

Programmabegroting 2017:

Het gaat om inwoners die in voorheen een plek hadden bij de sociale werkvoorziening. Van de groep mensen die daar werkten, werkte 59% halverwege 2016 bij een gewoon bedrijf. We willen dit percentage eind 2017 op 75% te hebben. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Op basis van nieuwe cijfers is 75% niet haalbaar. 70% mogelijk wel. Dit gaan we onder andere halen met het 'masterplan beschut'. We zijn gestart met de uitvoering van dit plan.

1.1.3 Inwoners met de laagste inkomens kunnen voldoende meedoen met sport, ontspanning, werk, school en vrijwilligerswerk.

Programmabegroting 2017:

De gemeente neemt belemmeringen weg voor zover dat ze dat kan. De gemeente gebruikt zoveel mogelijk de persoonlijke gegevens die zij al heeft, zodat inwoners niet telkens dezelfde informatie hoeven te geven. Initiatieven in de buurt en van organisaties zijn voor inwoners belangrijk om mee te kunnen blijven doen. Daarom ondersteunt de gemeente veel van deze initiatieven. Voorbeelden zijn buurtsport, sportlessen op school, ruilsystemen, een cursus koken voor weinig geld, kookgroepen, speelgoedbank, voedselbank, buurttuin. (relatie met ambitie 1, 3 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben de werkwijze bij aanvragen voor een deel gemakkelijker gemaakt. We werken hier verder aan.

1.2.1 Inwoners kennen de sociale teams en weten op welke adres ze te vinden zijn.

Programmabegroting 2017:

We verbeteren de bekendheid van de sociale teams door:- te zorgen voor een vast adres voor ieder sociaal team waar inwoners naar toe kunnen gaan. Deze adressen worden op allerlei manieren bekend gemaakt.- te zorgen dat op er op internet meer informatie over de sociale teams komt. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het sociaal team Millingen aan de Rijn heeft een vaste werkplek in Kulturhus d'n Ienloop. Halverwege 2017 hebben ook de andere sociale teams een vaste werkplek in hun werkgebied. We starten met spreekuren in de dorpen. Binnenkort bijvoorbeeld op De Stekkenberg.

1.2.2 De sociale teams zijn meer bezig met het voorkomen van problemen bij inwoners. Bekenden en mensen in de omgeving van degene die zorg nodig heeft worden geholpen die zorg te kunnen geven.

Programmabegroting 2017:

Voorkomen is beter dan genezen. Als er veel vragen over een onderwerp zijn proberen we daar iets voor te organiseren. Bijvoorbeeld een cursus met tips om te voorkomen dat je valt, informatie over dementie of psychische problemen. We versterken de samenwerking tussen mensen. Bijvoorbeeld door een groep deskundige vrijwilligers te ondersteunen die mensen met een hulpvraag helpen.(relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We bieden ondersteuning op maat. We gaan de Lokale Toegangspoort evalueren. Daarna bepalen we in de tweede helft van 2017 welke nieuwe preventieve maatregelen nodig zijn.

1.2.3 De kwaliteit van de zorg is onderzocht.

Programmabegroting 2017:

De uitvoering van de jeugdzorg en de maatschappelijke ondersteuning (WMO) is door het Rijk overgedragen aan de gemeente. Nu we deze taken twee jaar uitoefenen is het tijd om te kijken of het gelukt is te doen wat we wilde doen. Ook kijken we naar de manier waarop de lokale toegangspoort en de sociale teams werken.(relatie met ambitie 1 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De projectleider die de evaluatie van de Lokale Toegangspoort uitvoert is gestart. Het plan van aanpak voor de evaluatie van de sociale teams is klaar. We gaan de raad hierover informeren Het jaarlijkse cliënt-ervaringsonderzoek is gestart. Dit ronden we voor de zomervakantie 2017 af.

1.2.4 Wij helpen mantelzorgers, zodat zij de zorg voor hun naasten kunnen blijven bieden.

Programmabegroting 2017:

We zorgen dat er mensen zijn die af en toe de zorg van de mantelzorgers over kunnen nemen, zodat zij wat meer tijd voor andere dingen hebben.(relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Steunpunt Mantelzorg Berg en Dal ontwikkelt nieuwe activiteiten en werft nieuwe mantelzorgondersteuners. Zo krijgen we een betere dekking in de dorpen. Naast de inloop & ontmoeting zijn er ook inwonersinitiatieven die mantelzorgers ontlasten. In Millingen aan de Rijn is bijvoorbeeld een groep vrijwilligers die een aantal uren zorgtaken over kan nemen. Als een mantelzorger even iets anders wil doen kan hij een beroep doen op deze vrijwilligers.

1.2.5 We helpen u als u niet zo goed met een computer kunt omgaan.

Programmabegroting 2017:

Inwoners moeten steeds meer diensten via een computer aanvragen. Het Rijk verplicht ons daartoe. Als inwoners dat moeilijk vinden, helpt de gemeente.(relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Inwoners die hun zaken thuis niet via een computer af kunnen handelen helpen we in het gemeentehuis. Inwoners kunnen formulieren ook ophalen in het gemeentehuis of ons vragen om ze op te sturen. Samen met taalambassadeurs en de Stichting lezen en schrijven kijken we naar onze dienstverlening.

1.3.1 Inwoners bepalen zelf welke onderwerpen belangrijk zijn voor hun dorp

Programmabegroting 2017:

Inwoners bespreken met elkaar wat in hun dorp verbeterd moet worden. Hierover maken ze samen afspraken. Inwoners bepalen zelf waar ze aan willen werken en waar ze hulp van de gemeente of andere organisaties bij nodig hebben. De onderwerpen waar ze aan willen werken vormen de 'kernagenda'. Er is geld beschikbaar om te helpen de wensen van de inwoners te realiseren. Er is ruimte om te zoeken naar de beste ideeën en oplossingen.(relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In de eerste helft van 2017 start het werken aan de kernagenda voor Kekerdorp. In het najaar 2017 starten we in Breedeweg.

1.3.2 Als inwoners een goed idee hebben helpen we hen om in contact te komen met anderen. Zo worden ook dorpsgenoten uitgenodigd die wel mee willen doen, maar niet weten hoe.

Programmabegroting 2017:

Voorbeelden zijn:- Er was een wens voor kinderactiviteit op de Stekkenberg. Bij dit initiatief, de 'Kids Club' uit de buurt zijn andere enthousiaste buurtbewoners betrokken. - In Millingen aan de Rijn is een initiatief voor een zitbank die in het dorp komt te staan. Buurtbewoners betegelen de bank met mozaïek. We breiden deze manier van werken in 2017 uit.(relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De werkwijze van 2016 loopt door. Er zijn weer nieuwe initiatieven. Als het nodig is ondersteunt Forte Welzijn en/of de gemeente initiatiefnemers

1.3.3 Vluchtelingen met een verblijfstatus zo snel mogelijk mee laten doen in de Berg en Dalse samenleving

Programmabegroting 2017:

Om te zorgen dat vluchtelingen ook mee kunnen doen in Berg en Dal zorgen we dat zij vrijwilligerswerk kunnen doen als ze nog geen baan hebben. We nodigen onze nieuwe inwoners uit om mee te doen aan bestaande activiteiten in de buurt. Ook komen er bijeenkomsten om ze kennis te laten maken met andere mensen uit Berg en Dal. Vluchtelingenwerk en Forte Welzijn organiseren deze activiteiten samen, zodat vluchtelingen sneller kunnen integreren.(relatie met ambitie 1 en 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het college heeft eind 2016 een plan van aanpak voor snelle integratie vastgesteld. We werken aan: Leren van de Nederlandse taal, integreren door meedoen aan activiteiten in het dorp en zo snel mogelijk werken. Het plan is goed gestart met 34 taalmaatjes die de nieuwkomers helpen met de Nederlandse taal.

1.4.1 Jongeren helpen we in hun ontwikkeling naar het volwassen worden

Programmabegroting 2017:

In 2016 is bijvoorbeeld in Millingen aan de Rijn een Lagerhuis-bijeenkomst georganiseerd. In 2017 worden twee projecten voor jongeren in Beek en Groesbeek ondersteund. Daarbij wordt gewerkt met ideeën van jongeren waar zij ook zelf mee aan de slag willen.(relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Met jongeren uit Beek, Millingen aan de Rijn en Ooij werken we aan het uitbreiden of maken van een hangplek. In Heilig Landstichting organiseren we jongerenavonden. Vijf basisschoolklassen hebben het project "Berg en Dal door de ogen van jongeren" uitgevoerd. Hierbij hebben we kinderen van groep 8 gestimuleerd om mee te denken over de openbare ruimte.

1.4.2 Ouders weten waar ze informatie kunnen krijgen over opvoeden. Ouders kunnen praktische opvoedhulp krijgen.

Programmabegroting 2017:

- Ouders kunnen hulp krijgen bij het opvoeden, bijvoorbeeld bij opvoedvragen (Project "Home start"). Het project moet het zelfvertrouwen van ouders vergroten. - De regionale website www.opvoedinforegionijmegen.nl wordt vernieuwd. - We helpen ouders met peuters elkaar te ontmoeten, zodat zij van elkaar kunnen leren bij het opvoeden van hun kind. In sommige dorpen gebeurt dit al in de vorm van 'peutercafés'. (relatie met ambitie 1 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Diverse zorgaanbieders ondersteunen nu ouders bij de opvoeding. Er is een nieuwe website www.opvoedinforegionijmegen.nl. De werving voor vrijwilligers en ouders voor 'Home-start' loopt.

1.4.3 De taalontwikkeling van kinderen krijgt extra aandacht.

Programmabegroting 2017:

We starten met de 'VoorleesExpress'. Dit programma brengt gezinnen die willen voorlezen, scholen, bibliotheken en voorleesvrijwilligers bij elkaar. (relatie met ambitie 1 en 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Voorleesvrijwilligers starten na de zomervakantie bij 20 gezinnen om ouders te helpen met voorlezen.

1.4.4 We helpen kinderen zich beter te kunnen verdedigen tegen huiselijk geweld en kindermishandeling.

Programmabegroting 2017:

Samen met gemeenten om ons heen wordt hiervoor een project gestart. Onderdeel daarvan is bijvoorbeeld het organiseren van trainingen op basisscholen en scholen voor het voorgezet onderwijs.

Stand van zaken voorjaar 2017:

Op 1 maart is de regionaal projectleider huiselijk geweld en kindermishandeling gestart. Hij maakt een projectplan. Daarin komt te staan hoe we de weerbaarheid van kinderen gaan vergroten.

1.4.5 Leerlingen verlaten de middelbare school met een onderwijsniveau of diploma waarmee ze goede kans op werk hebben.

Programmabegroting 2017:

Samen met gemeenten om ons heen willen we voorkomen dat kinderen te vroeg met school stoppen. Via het Regionaal Opleidingscentrum in Nijmegen worden leerlingen op MBO niveau 1 extra begeleid. We geven extra aandacht aan jongeren van 16 tot 18 jaar die regelmatig niet naar school gaan. De scholen Havo Notre Dame Des Anges en het Montessoricollege Groesbeek doen mee. Het regionale programma heet "Alle jongeren een toekomstperspectief".(relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In 2017 is het programma 'Alle jongeren een toekomstperspectief' gestart. Uitvoering verloopt volgens plan. Hiermee willen we het voortijdig schoolverlaten binnen 4 jaar met 20% terugdringen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Mutatie t/m VJN 2017</i>	<i>Raming 2017na VJN</i>	<i>Raming 2018</i>	<i>Raming 2019</i>	<i>Raming 2020</i>
Lasten	-45.516	-41.882	-1.343	-43.225	-42.631	-42.369	-42.252
Baten	11.746	11.972	118	12.090	11.867	11.855	11.855
Totaal programma	-33.770	-29.911	-1.225	-31.135	-30.764	-30.514	-30.397

Bedragen x €
1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Mutatie t/m VJN 2017	Raming 2017na VJN	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Lasten							
Openbaar basisonderwijs	0	-20	0	-20	-20	-20	-20
Onderwijshuisvesting	-2.579	-1.865	-13	-1.877	-1.862	-1.848	-1.830
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.431	-1.314	-85	-1.399	-1.313	-1.313	-1.313
Samenkracht en burgerparticipatie	-3.702	-1.763	-7	-1.771	-1.679	-1.632	-1.629
Wijkteams	-2.639	-2.678	-193	-2.871	-2.822	-2.722	-2.722
Inkomensregelingen	-15.670	-14.835	-259	-15.094	-14.953	-14.953	-14.953
Begeleide participatie	-5.355	-4.707	-449	-5.156	-4.883	-4.687	-4.473
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.127	-1.679	0	-1.679	-1.722	-1.765	-1.765
Maatwerkdienstverlening 18+	-6.083	-6.167	-390	-6.557	-6.577	-6.630	-6.747
Maatwerkdienstverlening 18-	-3.098	-2.627	-233	-2.861	-2.861	-2.861	-2.861
Geëscaleerde zorg 18+	-473	-355	36	-320	-320	-320	-320
Geëscaleerde zorg 18-	-3.358	-3.870	251	-3.620	-3.620	-3.620	-3.620
Totaal Lasten	-45.516	-41.882	-1.343	-43.225	-42.631	-42.369	-42.252
Baten							
Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	81	84	24	108	84	84	84
Samenkracht en burgerparticipatie	342	372	0	372	356	344	344
Wijkteams	18	0	0	0	0	0	0
Inkomensregelingen	10.557	10.766	-64	10.702	10.702	10.702	10.702
Begeleide participatie	0	0	183	183	0	0	0
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
Maatwerkdienstverlening 18+	581	750	-25	725	725	725	725
Maatwerkdienstverlening 18-	168	0	0	0	0	0	0
Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	11.746	11.972	118	12.090	11.867	11.855	11.855
Totaal programma	-33.770	-29.911	-1.225	-31.135	-30.764	-30.514	-30.397

Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota

Tabel: Mutaties programma 1 Inwoner

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	Invest.
Besluitvorming raad					
1e begrotingswijziging	-326	-187	-189	-190	-
Budgetoverheveling 2016	-98	-	-	-	-
Opheffing/liquidatieplan Breed	183	-	-	-	-
Totaal besluitvorming raad	-241	-187	-189	-190	-
Overige wijzigingen					
Subsidie collectieve samenwerking Ggz	-1	-	-	-	-
Taalniveau voorschoolse educatie					
-Kosten toetsing en scholing	-24	-	-	-	-
-Rijksbijdrage taalniveau voorschoolse educatie	24	-	-	-	-
Vangnetuitkering bijstand	-64	-64	-64	-64	-
Bijzondere bijstand	-118	-118	-118	-118	-
Bijdrage MGR	-449	-583	-705	-745	-
Bijstelling diverse budgetten Sociaal domein	-284	-284	-184	-184	-
Budget naar Programma Onze Gemeente	-55	-	-	-	-
Diverse kleine mutaties	-13	-12	-12	-13	-
Totaal overige wijzigingen	-984	-1.061	-1.083	-1.124	-
Totaal mutaties programma 1	-1.225	-1.248	-1.272	-1.314	-

1e begrotingswijziging

Tegelijk met de begrotingsbehandeling in november 2016 heeft de raad de 1e begrotingswijziging vastgesteld. Op basis van de septembercirculaire 2016 krijgen wij in 2017 via de algemene uitkering € 292.000 voor de verhoogde asielinstroom. We hadden gerekend met € 150.000. Dit betekent een verhoging van € 142.000 van zowel de lasten als de baten. Voor de raming van de hogere algemene uitkering, zie programma Ons geld.

Gemeenten hebben er een nieuwe taak bij in verband met de LVB (Licht Verstandelijke Beperking). Deze extra uitgave hadden wij nog niet opgenomen in de Programmabegroting. Het gaat hier om een bedrag van structureel € 160.000.

Het rijk geeft via de integratie-uitkering sociaal domein een vergoeding. Voor de raming van de hogere algemene uitkering, zie programma Ons geld.

In de septembercirculaire is ook opgenomen dat de gemeenten minder eigen bijdragen Wmo kunnen vragen van eenverdienerhuishoudens. Dit betekent dat we op het programma Inwoner minder inkomsten hebben. Het gaat hier om een bedrag van € 25.000.

Het rijk geeft via de integratie-uitkering sociaal domein ook hiervoor een vergoeding. Voor de raming van de hogere algemene uitkering, zie programma Ons geld.

Daarnaast heeft de raad een amendement aangenomen om jaarlijks € 7.200 beschikbaar te houden voor cultuureducatie op scholen. De voorgestelde besparing op de subsidie komt vanaf 2018 te vervallen.

Budgetoverheveling 2016

In april 2017 heeft de raad besloten om de budgetten voor onderhoud Kulturhus Den Ienloop (€ 43.000) en uitvoering projecten jeugdplan (€ 55.000) over te hevelen naar 2017. Deze budgetoverheveling hebben we gedekt uit het rekeningsaldo 2016. Het effect op de exploitatie 2017 is per saldo € 0. De aanwending van het rekeningsaldo is geraamd op programma Ons geld.

Subsidie collectieve samenwerking Ggz

Indigo Gelderland voert voor de regio Nijmegen taken uit voor de collectieve preventie GGZ. De kosten zijn hoger door de stijgende vraag naar preventieproducten. Onze bijdrage gaat hierdoor omhoog met € 1.425. Wij hebben besloten om deze extra last te dekken ten laste van de post onvoorzien.

Taalniveau voorschoolse educatie

Voor 2017 ontvangen we extra middelen van € 24.000 om het taalniveau voor pedagogische medewerkers die werken in de kinderopvang te verhogen. Deze gelden zetten wij volledig hiervoor in.

Vangnetuitkering bijstand

Voor de bijstandsuitgaven ontvangen we een genormeerde rijksuitkering. Daarnaast maken wij aanspraak op een aanvullende uitkering omdat onze bijstandsuitgaven meer dan 107,5% van de rijksuitkering bedragen. Van de uitgaven blijft dus 7,5% van de rijksuitkering voor eigen rekening. Het rijk heeft de genormeerde uitkering met € 850.000 verhoogd. De drempel van 7,5% van wat ten laste van de gemeente blijft, gaat hierdoor met € 64.000 omhoog. Dit leidt voor ons tot een structureel nadeel van € 64.000.

Bijzondere bijstand

Het rijk heeft extra middelen beschikbaar gesteld voor bestrijding van armoede onder kinderen. Voor Berg en Dal betekent dit extra inkomsten van € 118.145. Deze inkomsten ontvangen we via de Algemene uitkering uit het gemeentefonds (zie programma Ons Geld). Op 2 februari 2017 heeft de raad besloten om dit geld in te zetten voor het Kindpakket. Dit leidt op dit programma tot een structureel nadeel van € 118.145.

Bijdrage Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR)

De bijdrage aan de MGR is € 159.000 hoger dan de rijksuitkering. Dit is in onze begroting geraamd. Uit de bijgestelde begroting van de MGR blijkt dat onze bijdrage aan de MGR stijgt met € 449.000. De rijksuitkering ondergaat geen wijziging. Hierdoor leggen we voor 2017 € 608.000 op de exploitatie van MGR toe. Dit loopt op tot € 904.000 in 2020.

Er zijn twee oorzaken voor de stijging. De eerste is dat de loonkosten bij de MGR op grond van de CAO meer stijgen dan geraamd. De tweede oorzaak ligt in het feit dat het rijk uitgaat van een snellere daling van het aantal werknemers dan dat in werkelijkheid gebeurt. De rijksbijdrage daalt dus sneller dan de bijdrage aan de MGR. Dit is een landelijke trend. Diverse instanties hebben bij het Rijk gepleit voor een hogere vergoeding.

Opheffing/liquidatieplan Breed

De Gemeenschappelijke Regeling "Werkvoorzieningsschap Nijmegen en Omgeving" (Breed) wordt per 1 januari 2017 opgeheven. Het dagelijks bestuur stelt voor om het liquidatiesaldo uit te keren aan de deelnemende gemeenten. Voor Berg en Dal betekent dit een bedrag van circa € 183.000.

Bijstelling diverse budgetten sociaal domein

Op basis van de regionale inkoop- en productiecijfers verwachten we dat de uitgaven voor de jeugd en Wmo € 244.000 hoger uitvallen. Daarnaast ramen we € 100.000 voor de inhuur van een projectleider. Deze ondersteunt ons bij de transformatie van dure naar goedkopere zorg in het Sociaal Domein. De meerlasten bedragen € 344.000 (structureel € 244.000) waarvan we € 284.000 op dit programma verantwoorden en € 60.000 op programma Onze buurt.

Van het rijk ontvangen we een hogere rijksuitkering voor jeugd van € 55.000. De netto meerlasten van € 289.000 brengen we ten laste van de risicoreserve jeugd/Wmo. De hogere algemene uitkering en de aanwending van de reserve ramen we op programma Ons geld.

Budget naar Programma Onze Gemeente

Voor de verhoogde asielstroom ontvangen we dit jaar een rijksuitkering van € 292.000. Deze uitgaaf is in eerste instantie geraamd op programma 3 Onze Gemeente. Een deel van deze uitgaven (€ 55.000) voor onderwijs in Nederlandse taal en leerlingenvervoer valt onder dit programma. Vandaar dat de budgetten zijn overgeheveld.

Diverse kleine mutaties

Dit betreft de bijstelling van de verzekeringspremies op de diverse posten. Dit leidt tot een nadeel van € 12.000 structureel.

Relevante beleidskaders

Sociaal Maatschappelijke Visie 2014

Algemene Subsidieverordening Welzijn Berg en Dal 2017
(vaststelling oktober 2016)

Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Berg en Dal 2016

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/413346/413346_1.html

Verordening jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2016

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/409626/409626_1.html

Nadere regels voorzieningen Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp gemeente Berg en Dal 2016

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/394059/394059_1.html

Beleidsregels Beschermd Wonen en Opvang Groesbeek 2015

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/365145/365145_1.html

Verordening leerlingenvervoer Groesbeek 2014

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/331365/331365_1.html

Afstemmingsverordening (maatregelenverordening) Participatiewet, loaw en loaz gemeente Groesbeek 2015

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/371033/371033_3.html

Verordening Tegenprestatie naar Vermogen gemeente Berg en Dal 2016

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/396065/396065_1.html

Verordening cliëntenparticipatie werk en inkomen gemeente Berg en Dal 2016

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/409633/409633_1.html

Verordening Doe Mee! gemeente Groesbeek 2015

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/378408/378408_1.html

Beleidsregel bijzondere bijstand gemeente Groesbeek 2016

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/409632/409632_1.html

Beleidsplan minimabeleid en schuldhulpverlening Gemeente Berg en Dal 2017

(vaststelling najaar 2016)

Beleidsregel kinderopvang gemeente Groesbeek 2015

http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Berg%20en%20Dal/359507/359507_1.html

Verbonden partijen

- Gemeentelijke GezondheidsDienst

- Instituut Bijzonder Onderzoek

Onze buurt

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Je brengt een groot deel van je vrije tijd door in de gemeente en het dorp waar je woont. Je wilt daar fijn kunnen leven en wonen. Dat gaat niet vanzelf. Daar moet aan gewerkt worden. Denk bijvoorbeeld aan een schone buurt, veilige wegen, goede riolering en het onderhouden van bomen en planten. Maar ook aan sport en bewegen. De gemeente heeft daarin een aantal taken, maar inwoners en ondernemers hebben dat ook. We hebben elkaar nodig om deze dingen goed te regelen. Daarbij geeft de gemeente steeds meer ruimte aan inwoners en ondernemers om zelf met ideeën te komen. De gemeente wil niet voor inwoners bedenken wat goed zou kunnen zijn, maar juist helpen de ideeën van inwoners te realiseren.

Wat willen we bereiken?

2.1 In onze buurt is iedereen, zo ver als mogelijk, lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.

2.2 Ik voel me veilig in mijn buurt. Inwoners en ondernemers werken samen met de gemeente, politie en andere (zorg)instanties om dat zo te houden.

2.3 In onze buurt is het prettig verblijven.

2.4 We willen een duurzamere gemeente zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Nr. **Resultaat**

2.1.1 Inwoners die actief met de eigen gezondheid aan de slag willen gaan ondersteunen we.

Programmabegroting 2017:

Uitvoering van het Plan van aanpak Gezond in Berg en Dal, onder andere; Er komt een kookcursus voor mannen 60+ in Leuth. In Kekerdorp wordt een beweegroute uitgezet. De Sociale Teams krijgen een training hoe ze inwoners op een positieve manier kunnen begeleiden met hun gezondheid. (relatie met ambitie 1, 3 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De training voor de sociale teams heeft plaats gevonden. Ook zijn organisaties rondom buurtsoepjes bij elkaar geweest om van elkaar te leren. In Ooij hebben inwoners een beweegtuin gerealiseerd.

2.1.2 Kinderen kunnen spelen in de buurt.

Programmabegroting 2017:

Speeltuinen vernieuwen wij in overleg met de omwonenden op de volgende plekken: Plataanstraat (Breedeweg), Vendelierstraat (De Horst), Hobbemaweg en Mesdagweg (Drul). (relatie met ambitie 1, 3 en 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het vernieuwen van speeltuinen verloopt volgens planning. Een speeltuin aan de Piet Heijnstraat is toegevoegd.

2.1.3 Sportverenigingen en scholen gaan meer activiteiten aanbieden om inwoners aan het bewegen te krijgen.

Programmabegroting 2017:

Een goed plan om inwoners aan het bewegen te krijgen krijgt een subsidie van de gemeente. In het sportstimuleringsplan (2015) is dit beschreven. Het sportteam maakt elk jaar bekend wat er bereikt is. (relatie met ambitie 1 en 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Veel verenigingen zijn inmiddels betrokken bij de aanpak. Ook het basisonderwijs, het Montessori College en Werkenrode School doen mee. Zij organiseren allerlei activiteiten gericht op alle doelgroepen. Wij verwachten dat hierdoor meer inwoners gaan bewegen. We hebben de jaarrapportage van de sportstimulering in april 2017 aangeboden aan de gemeenteraad.

2.2.1 Mijn kind kan zelfstandig naar school.

Programmabegroting 2017:

Om dit te bereiken voeren we de volgende projecten uit: school-thuis route projecten (hoe komen kinderen via een veilige route op school); studie fietspad Ooij-Erlecom; studie schoolroute Marktplein-Nijmeegsebaan (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We zijn het school-thuis project gestart met de Martinusschool in Millingen. Hierbij hebben we nadrukkelijk de leerlingenraad betrokken. Wij starten met de overige projecten in het voorjaar / zomer.

2.2.2 We maken de wegen veiliger.

Programmabegroting 2017:

Concreet werken we in 2017 aan de aanleg van het fietspad Heumensebaan - Rijlaan, de herinrichting van de Herwendaalseweg (uitvoering in 2018); de herinrichting Heerbaan - Wethouder Koenenstraat (ook vanwege trillingshinder) en de ingebruikname van het 2e parkeerterrein bij de Lidl met een veiligere route voor de vrachtwagen. (relatie met ambitie 3 en 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Rond de jaarwisseling 2016/2017 is grond aangekocht in de polder. Hier vindt de verplichte natuurcompensatie voor het fietspad Heumensebaan- Rijlaan plaats. Op dit moment stellen we hiervoor een inrichtingsplan op. Daarna volgen de ruimtelijke procedures voor het fietspad en de natuurcompensatie. Op dit moment vindt de technische voorbereiding plaats voor de herinrichting/ het groot onderhoud van de Herwendaalseweg. Dit doen we samen met de inwoners. We hebben voor het kruispunt Heerbaan- Wethouder Koenenstraat een eerste ontwerp schets opgesteld. Deze werken we in overleg met de buurt verder uit. De Lidl verwerkt de laatste wensen van de gemeenteraad in een definitief ontwerp van het 2e parkeerterrein. Op basis daarvan gaan we de ruimtelijke procedure volgen.

2.2.3 We helpen inwoners hun eigen veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten.

Programmabegroting 2017:

Inwoners weten wat ze moeten doen in een noodsituatie. Ze weten wat ze van de overheid kunnen verwachten en wat ze zelf kunnen doen. Buurtbewoners kunnen een samen WhatsApp groep oprichten (buurtpreventie). De gemeente helpt daarbij door het plaatsen van borden en administratieve taken. We organiseren informatiebijeenkomsten over het voorkomen van inbraken met praktijkvoorbeelden. We toetsen concreet in Kekerdome (als pilot) of inwoners genoeg weten wat ze moeten doen in een noodsituatie. De uitkomsten van deze enquête betrekken we bij de plannen voor 2018.- We gaan een oefening organiseren met politie, brandweer en geneeskundige diensten. Bij deze oefening worden ook inwoners betrokken. (relatie met ambitie 1, 3, 4 en 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In de kernen Kekerdom, De Horst, Millingen aan de Rijn en Breedeweg zijn nu in alle wijken BuurtWhatsapp-groepen. Hier hebben we inmiddels waarschuwborden geplaatst. We zoeken nu beheerders voor de wijken in Groesbeek. Daarna volgen de overige kernen. De Whatsapp Buurtpreventie en de praktijkgerichte inbraakpreventiebijeenkomsten voorzien in een behoefte en hebben al meermaals de nodige publiciteit opgeleverd. Veiligheidsregio, waterschap en gemeente hebben in Kekerdom de pilot 'Wat te doen bij hoogwater?' uitgevoerd. Door het persoonlijk contact is er meer besef van de impact van een overstroming. Bewoners realiseren zich ook meer dat zelfredzaamheid en samenredzaamheid erg belangrijk is. In 2017 maken we verder werk van de actualisering van het Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Gelderland Zuid en rambestrijdingsplan Dijkdoorbraak en Overstroming.

2.3.1 De dorpscentra moeten goed ingericht worden.

Programmabegroting 2017:

We willen dat het ook prettig verblijven is in de verschillende dorpen. De toeristen die op het landschap af komen kunnen we daardoor langer aan de gemeente binden. De toeristische sector kan zich hierdoor verder ontwikkelen. (relatie met ambitie 3). Op de volgende plekken gaan we aan de slag: In het Centrum Beek: herinrichting Waterstraat. In het Centrum Groesbeek: herinrichting Marktplein tot verblijfsruimte en het verkeer willen we verdelen (spreidingsmodel) over Hoflaan, Kerkstraat, Dries, Burg, Ottenhoffstraat; we verminderen de hoeveelheid autoverkeer Dorpsstraat door gebruik te maken van verkeerslichten. In Centrum Ooij: herinrichting Reinier van Ooijplein (plannen maken).

Stand van zaken voorjaar 2017:

We zijn momenteel bezig met de herinrichting van de Hoflaan. De projecten herinrichting marktplein, Waterstraat, en Dries worden momenteel technisch voorbereid. Voor het marktplein zijn we in overleg met direct betrokkenen. Het project Reinier van Ooijplein is een pilotproject voor de omgevingswet. Dit project krijgt dit voorjaar verder vorm. Van de projecten Kerkstraat en Burgemeester Ottenhoffstraat start dit voorjaar/deze zomer het ontwerpproces. Het college besluit dit voorjaar of zij een proef houdt met het uitzetten van de verkeerslichten. Hierbij gaan we de verkeersveiligheid, de verkeersintensiteit en de geluidsbelasting monitoren.

2.3.2 Een beter gebruik van accommodaties.

Programmabegroting 2017:

Met accommodaties bedoelen we gemeentelijke gebouwen of gebouwen die met gemeenschapsgeld zijn opgericht of in stand worden gehouden. Alle kernen van de gemeente worden bekeken samen met de inwoners. We doen dit om te onderzoeken of er geld bespaard kan gaan worden. (relatie met ambitie 2, 3 en 4) In 2017 starten we met Ooij en Breedeweg.

Stand van zaken voorjaar 2017:

We zijn bezig met de voorbereidingen voor de kernagenda's. We willen de kernen volledig integraal benaderen. Dat vroeg om een nieuwe beoordeling van de volgorde waarin de kernen aan de beurt komen. Inmiddels is bekend dat we starten in Kekerdom. Daarna volgt Breedeweg.

2.3.3 We zijn zuinig op de bijzondere, oude panden/monumenten in onze gemeente.

Programmabegroting 2017:

In Millingen aan de Rijn bekijken we in overleg met de eigenaren wat de bijzondere panden zijn. We wijzen er weer 10 aan als gemeentelijk monument. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Verloopt volgens planning. Daarnaast hebben we de aanwijzing van de Thornse Molen en de Mariakapel (Groesbeek/Mariëndaal) in voorbereiding genomen.

2.3.4 We maken ons erfgoed (monumenten, archeologie) toegankelijk en beleefbaar zodat iedereen er van kan genieten.

Programmabegroting 2017:

De gemeenteraad heeft geld beschikbaar gesteld om erfgoedprojecten uit te voeren. Er is een keuze gemaakt uit de ingediende aanvragen. Daarnaast bekijken we de mogelijkheden om een droogloods te verplaatsen van Jonkmanshof naar de veldoven op Groenlanden. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In april hebben we het eerste project uit 2016 uitgevoerd. De overige projecten verlopen volgens planning en voeren we in de loop van 2017 uit. We hebben voor 2017 nog geen keuze gemaakt. In het voorjaar is er een bijeenkomst met het Erfgoedberaad (initiatiefnemers erfgoedprojecten). Daarin doen we verslag van de stand van zaken van de uitvoering projecten 2016. Er volgt ook een toelichting op de nieuwe projecten 2017. Droogloods staat even stil omdat de eigenaar de boerderij weer in de verkoop heeft.

2.3.5 We maken het landschap mooier en beter bereikbaar.

Programmabegroting 2017:

Uit het Landschapsontwikkelingsplan voeren we meerdere projecten uit: Het open veldje tussen de Nieuweweg en De Dries wordt opnieuw ingericht in overleg met de buurt. We ontwikkelen twee nieuwe natuurarrangementen voor toeristische ondernemers die onderdak aanbieden. We maken een plan om wandelroutes te verbeteren. We brengen scholen en natuurorganisaties bij elkaar om natuurprojecten op te nemen in het lespakket. (relatie met ambitie 3 en 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De nieuwe inrichting van De Galgenhei tussen Nieuweweg en Dries is klaar. We hebben zowel het ontwerp als de inrichting in nauw overleg met de omwonenden gedaan. Ze gaan ook een rol spelen in het onderhoud. De ontwikkeling van de natuurarrangementen verloopt volgens planning. We werken met diverse instanties aan een wandelplan. Daarmee willen we 'Wandelgemeente van het jaar' worden. De opname van natuurprojecten in lespakketten verloopt voorspoedig, scholen zijn enthousiast. Tenslotte zijn we bezig met de voorbereiding voor de landschapsparade (in samenwerking met het oogstfeest).

2.4.1 We nemen maatregelen tegen de effecten van klimaatverandering

Programmabegroting 2017:

We zoeken een oplossing voor de wateroverlast in de kernen Beek en Breedeweg. Uitvoering van deze oplossing staat gepland in 2018-2020. In het brongebied van 'de Groesbeek' vergroten we de opslag van water óf de waterafvoer. We moedigen inwoners aan om bij de inrichting van hun tuin rekening te houden met extremere weersomstandigheden, bijvoorbeeld niet meer via het riool afvoeren van regenwater, ookwel afkoppelen genoemd. Meer groen en minder tegels, zodat het water in de bodem terecht kan komen. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Sinds 1 maart is meer ambtelijke capaciteit voor wateroverlastlocaties. In samenwerking met Waterschap Rivierenland hebben we de wateroverlast van mei/juni 2016 geanalyseerd. We weten waar de pijnpunten zitten en hebben een aantal oplossingsrichtingen bedacht. In de loop van 2017 doen we concrete voorstellen om met name de kernen Breedeweg en Beek beter te beschermen tegen extreme buien. Om ernstige effecten van klimaatverandering (te nat, te droog, te warm) te voorkomen werken we regionaal samen binnen het Rijk van Nijmegen en het Land van Maas en Waal. We zijn gestart met de voorbereidingen voor het maken van een Regionale Adaptatie Strategie (RAS). De RAS moet op hoofdlijnen prioriteiten en gewenste ontwikkelingen vastleggen.

2.4.2 We verminderen de hoeveelheid restafval. In 2017 onderzoeken we hoe we dat het beste kunnen bereiken.

Programmabegroting 2017:

De hoeveelheid restafval in 2015 per inwoner in de voormalige gemeente Ubbergen was 190 kg. In de voormalige gemeenten Groesbeek en Ubbergen was dit 70 kg per inwoner in 2015. We streven naar een gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner van 70 kg gemiddeld over de hele gemeente in 2018. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Sinds 1 januari is het inzamelsysteem in de gehele gemeente hetzelfde. Om afvalscheiding te stimuleren hebben we gekozen om het restafval tweewekelijks in te zamelen met tariefzakken. Door de korte looptijd op dit moment kunnen we nog geen effect signaleren. Daarom kunnen we ook nog eventuele extra maatregelen onderzoeken en uitwerken.

2.4.3 We kiezen een nieuw manier om stoepen onkruidvrij te houden zonder gebruik van chemische middelen.

Programmabegroting 2017:

Een duurzaam beheer van de openbare ruimte is belangrijk voor het milieu. Het gebruik van chemische onkruidbestrijding is wettelijk niet langer toegestaan. Alternatieve vormen van onkruidbestrijding zijn aanzienlijk duurder en onvoldoende effectief. Wij kunnen de gevraagde kwaliteit niet meer betaalbaar leveren. Wij vragen de hulp van de inwoners om de huidige kwaliteit te behouden. Wij gaan hiervoor een publiekscampagne voeren. (relatie met ambitie 2 en 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het politieke draagvlak om deze taak deels bij de bewoners neer te leggen lijkt te ontbreken. Via de kadernota 2018 verzoeken we de gemeenteraad om structureel € 50.000 extra beschikbaar te stellen. Daarmee kan de gemeente deze taak blijven uitvoeren.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Mutatie t/m VJN 2017</i>	<i>Raming 2017na VJN</i>	<i>Raming 2018</i>	<i>Raming 2019</i>	<i>Raming 2020</i>
Lasten	-23.080	-19.359	-386	-19.745	-19.378	-19.551	-19.754
Baten	8.853	8.033	593	8.626	8.154	8.331	8.480
Totaal programma	-14.227	-11.326	207	-11.119	-11.224	-11.220	-11.274

Bedragen x €
1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Mutatie t/m 2017 VJN	Raming 2017na VJN	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Lasten							
Beheer overige gebouwen en gronden	-221	-118	0	-118	-118	-118	-118
Crisisbeheersing en brandweer	-2.149	-2.044	0	-2.044	-2.048	-2.052	-2.056
Openbare orde en veiligheid	-813	-319	-30	-349	-349	-350	-350
Verkeer en vervoer	-5.272	-4.120	-22	-4.142	-4.149	-4.176	-4.161
Parkeren	-124	-201	0	-201	-201	-201	-201
Sportbeleid en activering	-510	-631	-55	-685	-664	-660	-660
Sportaccommodaties	-1.976	-1.693	-65	-1.758	-1.549	-1.579	-1.560
Cult.presentatie,productie,participatie	-559	-452	-61	-513	-465	-466	-468
Cultureel erfgoed	-326	-214	0	-214	-199	-199	-199
Media	-810	-778	0	-778	-725	-673	-670
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.572	-2.094	-59	-2.152	-2.035	-2.025	-2.110
Volksgezondheid	-1.141	-1.134	-78	-1.212	-1.166	-1.166	-1.166
Riolering	-2.692	-2.149	23	-2.126	-2.272	-2.451	-2.607
Afval	-3.145	-2.776	4	-2.772	-2.770	-2.774	-2.767
Milieubeheer	-637	-518	-35	-553	-547	-547	-547
Begraafplaatsen en crematoria	-133	-119	-8	-127	-119	-116	-114
Totaal Lasten	-23.080	-19.359	-386	-19.745	-19.378	-19.551	-19.754
Baten							
Beheer overige gebouwen en gronden	85	85	5	90	90	90	90
Crisisbeheersing en brandweer	10	0	0	0	0	0	0
Openbare orde en veiligheid	16	25	0	25	25	25	25
Verkeer en vervoer	356	129	631	760	149	149	129
Parkeren	50	95	0	95	112	128	128
Sportbeleid en activering	1	0	0	0	0	0	0
Sportaccommodaties	768	686	-51	635	625	625	625
Cult.presentatie,productie,participatie	46	50	0	50	50	50	50
Cultureel erfgoed	46	43	0	43	43	43	43
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	894	5	8	13	8	8	8
Riolering	3.337	3.099	0	3.099	3.253	3.414	3.583
Afval	3.145	3.727	0	3.727	3.705	3.705	3.705
Milieubeheer	51	45	0	45	51	51	51
Begraafplaatsen en crematoria	48	45	0	45	45	45	45
Totaal Baten	8.853	8.033	593	8.626	8.154	8.331	8.480
Totaal programma	-14.227	-11.326	207	-11.119	-11.224	-11.220	-11.274

Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota

Tabel: Mutaties programma 2 Onze buurt

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	Invest.
Besluitvorming raad					
1e begrotingswijziging	-24	-24	-24	-24	-
Meerjarig onderhoudsplan kunst en oorlogsmonumenten	-40	-16	-16	-16	-
Aanvullend krediet zwembad De Lubert	-	93	93	93	-210
Budgetoverheveling 2016	-143	-	-	-	-
Herinrichting en rioolvervanging Stekkenberg	631	-17	-35	-34	-560
Herinrichting Dorpsweide Groesbeek	-	-3	-3	-3	-
Totaal besluitvorming raad	424	33	15	16	-770
Overige wijzigingen					
Inzameling oud papier verenigingen	4	4	4	4	-
Antenne installatie toren gemeentehuis	5	5	5	5	-
Aanvullend krediet Hamersveld	-	-2	-2	-2	-30
Gunning reinigen kolken 2017-2019					
- <i>extra kosten reinigen</i>	-8	-8	-8	-	-
- <i>dekking t.i.v. egalisatievoorziening riolering</i>	8	8	8	-	-
Wijziging vergoeding De Hove	-4	-4	-4	-4	-
Gunning maaien bermen en sloten					
- <i>extra kosten maaien</i>	-23	-23	-	-	-
- <i>dekking t.i.v. egalisatievoorziening riolering</i>	23	23	-	-	-
Bijdrage ODRN	-35	-29	-29	-29	-
Watersysteemheffing	-19	-19	-19	-19	-
Sportaccommodaties	-82	-63	-63	-63	-
Bijstelling budgetten Sociaal Domein	-60	-60	-60	-60	-
Budget naar Programma Overhead	-3	-	-	-	-
Diverse kleine mutaties	-23	-	1	-	-
Totaal overige wijzigingen	-217	-168	-167	-168	-30
Totaal mutaties programma 2	207	-135	-152	-152	-800

1e begrotingswijziging

Tegelijk met de begrotingsbehandeling in november 2016 heeft de raad de 1e begrotingswijziging vastgesteld. Tot voor kort leverde de politie ondersteuning voor het functioneren van de gezagsdriehoek Tweestromenland (politiechef, Openbaar Ministerie en burgemeesters van 6 gemeenten rondom Nijmegen). Door de landelijke reorganisatie is dat niet meer mogelijk. Er is een voorstel gemaakt om dat intergemeentelijk te organiseren. De gezagsdriehoek heeft daar mee ingestemd. Dat betekent concreet inhuur van de benodigde capaciteit die wordt geplaatst bij de gemeente Wijchen. De kosten daarvan worden naar rato van het inwoneraantal verdeeld over de 6 gemeenten. De kosten voor de gemeente Berg en Dal zijn € 24.000 per jaar.

Meerjarig onderhoudsplan kunst en oorlogsmonumenten

Op 9 maart 2017 heeft de raad het meerjarig onderhoudsplan 2016-2025 "beeldende kunst en oorlogsmonumenten" vastgesteld. Om de kosten voor het onderhoud structureel op te vangen is een voorziening gevormd. In 2017 storten we € 61.000 in de voorziening. Deze storting wordt gedekt uit het restantbudget beeldende kunst 2016 (€ 22.000; zie hierna de toelichting bij budgetoverheveling) en een onttrekking uit de algemene reserve (€ 40.000). Vanaf 2018 voegen we jaarlijks € 16.000 toe aan de voorziening. Dit leidt tot een structureel nadeel van € 16.000. De aanwending van de algemene reserve ramen we op programma Ons geld.

Aanvullend krediet zwembad De Lubert

Op 9 maart 2017 heeft u een extra krediet van € 210.000 beschikbaar gesteld voor de verbouw van zwembad De Lubert. De jaarlijkse kapitaallasten hiervan bedragen € 8.700. Daarnaast realiseren wij door diverse maatregelen vanaf 2018 een besparing van € 92.000 op de exploitatielasten.

Budgetoverheveling 2016

In april 2017 heeft de raad besloten om de budgetten voor onderhoud zwembad De Lubert (€ 79.000), groot onderhoud kunstwerken (€ 22.000), vervanging groenvoorzieningen (€ 12.000), aanpassing speeltuin De Haarhamer (€ 12.000) en het project Gezond in de Stad (€ 18.000) over te hevelen naar 2017. Deze budgetoverheveling is gedekt uit het rekeningssaldo 2016. Het effect op de exploitatie 2017 is per saldo € 0. De aanwending van het rekeningssaldo is geraamd op programma Ons geld.

Herinrichting en rioolvervanging Stekkenberg

De raad heeft in april 2017 besloten om de Stekkenberg vanaf de Bosbesstraat tot aan de kruising met De Dries herin te richten en het riool te vervangen. Hiervoor heeft de raad het krediet met € 560.000 verhoogd tot een totaalbedrag van € 1.280.000. Dit totale krediet heeft voor € 649.000 betrekking op de riolering en voor € 631.000 op herinrichting van de weg. Voor dit laatste hebben wij dekking gevonden in de voorziening onderhoud wegen. Hieruit halen wij een bedrag van € 631.000 en storten dit in de reserve dekking kapitaallasten. De jaarlijkse kapitaallasten van deze investering dekken wij vervolgens uit deze reserve. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het raadsvoorstel (VB/Raad/16/00399). De storting in de reserve dekking kapitaallasten ramen we op programma Ons geld. Dit alles heeft geen gevolgen voor het begrotingssaldo.

Herinrichting Dorpsweide Groesbeek

Op 20 april 2017 heeft de raad een bedrag van € 80.000 beschikbaar gesteld voor herinrichting van de Dorpsweide Groesbeek. Pluryn draagt € 25.000 bij in de kosten. Het restant (€ 55.000) wordt gedekt uit de stelpost nieuw beleid (onderdeel sociaal domein). Omdat de investering geactiveerd moet worden, storten we dit bedrag in de reserve dekking kapitaallasten. Deze storting ramen we op programma Ons geld. De jaarlijkse kapitaallasten dekken we met de aanwending van deze reserve af. Het effect op het begrotingssaldo is € 0. Zie voor aanwending van de reserve programma Ons Geld.

Inzameling oud papier verenigingen

De inzameling van oud papier via de brengcontainer bij diverse verenigingen is gewijzigd. Per saldo heeft dit een positief effect op de begroting van € 3.800.

Antenne installatie toren gemeentehuis

Wij hebben besloten in te stemmen met de realisatie van een antenne installatie in de toren van het gemeentehuis ten behoeve van Vodafone. Hiervoor ontvangen we een huurvergoeding van € 5.000 per jaar.

Aanvullend krediet Hamersveld

In 2014 zijn we gestart met de uitvoering van het project Hamersveld in Berg en Dal. Tijdens het project is het riool compleet vernieuwd en zijn diverse voorzieningen aangebracht voor infiltratie van het regenwater. Daarnaast is de openbare verharding compleet vernieuwd. Tussentijds is gebleken dat extra aanpassingen en verbeteringen voor de hemelwaterinfiltratie noodzakelijk waren. Om het project af te kunnen ronden is een aanvullend krediet nodig. Wij hebben op 10 januari 2017 besloten een extra krediet van € 29.816 beschikbaar te stellen voor het project Hamersveld. Dit leidt vanaf 2018 tot een structureel nadeel van € 1.600.

Gunning reinigen kolken 2017-2019

Het werk voor het reinigen van kolken voor de jaren 2017 t/m 2019 hebben wij gegund. Dit leidt tot een extra kosten van € 8.000 per jaar. Deze extra kosten dekken we uit de voorziening riolering. Omdat de voorziening egalisatie riolering met hetzelfde bedrag wijzigt, heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo.

Wijziging vergoeding De Hove

Sportpark De Hove is geprivatiseerd en ons sport- en accommodatiebeleid geharmoniseerd. Daarom hebben wij besloten de vergoeding voor het recht van erfpacht voor sportpark De Hove vast te stellen op € 900 per jaar. Dit leidt tot een structureel nadeel van € 4.000.

Gunning maaien bermen en sloten

Het bestek "maaien van bermen en sloten" hebben wij gegund. Deze gunning voor twee jaar leidt jaarlijks tot extra kosten van € 23.000. Deze extra kosten dekken we uit de voorziening riolering. Omdat de voorziening egalisatie riolering met hetzelfde bedrag wijzigt heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo.

Bijdrage ODRN (Milieubeheer)

De ODRN voert meer hercontroles uit en ook het aantal last onder dwangsom neemt toe. Dit geldt voor de gehele regio van de ODRN.

Vanaf 2016 voert de ODRN ook twee extra structurele taken uit:

1. advisering en opstellen van adviezen hogere waarden procedure;
2. behandeling meldingen grondstromen.

Dit leidt voor de gemeente tot een nadeel van € 35.000, waarvan een gedeelte van € 6.000 incidenteel is.

Watersysteemheffing

De watersysteemheffing voor eigenaren van verharde openbare wegen is gewijzigd. Vanaf 2014 tot 2018 verhoogt het Waterschap deze heffing jaarlijks. Dit leidt voor onze gemeente tot een structureel nadeel van € 19.000.

Sportaccommodaties

We hebben de inhuur beheerders voor de sportaccommodaties te laag begroot. Dit leidt tot een bijstelling van het budget met € 35.000. Daarnaast is de tariefswijziging per 1 januari 2015 voor Heuvelland en Biga niet doorgevoerd in onze ramingen. Dit leidt tot een minderopbrengst van € 30.000. Ook hebben we de huur- en horeca-opbrengst van De Duffelt te hoog ingeschat. Dit leidt tot een nadeel van € 17.000. In totaal is dit € 82.000 nadelig, waarvan € 19.000 incidenteel.

Bijstelling budgetten Sociaal Domein

Zie toelichting op programma Inwoner.

Budget programma Overhead

Vanuit het programma Overhead is budget ingezet voor inhuur van een medewerker die werkzaamheden verricht voor de openbare ruimte. Per saldo leidt deze mutatie niet tot aanpassing van het begrotingssaldo.

Diverse kleine mutaties

Dit betreft diverse kleine mutaties op de verschillende posten. Met name verzekeringen (€ 5.000), elektrische dienstauto BOA (€ 6.000), natuurlijk groen (€ 2.000) en nieuwe (urnen)graven op begraafplaats Vossengraaf (€ 8.000). Per saldo leiden deze mutaties tot een nadeel van € 22.000.

Relevante beleidskaders

Bovengemeentelijke kaders

Gemeentewet

Algemene wet bestuursrecht

Wet veiligheidsregio's

Politiewet

Wet Natuurbescherming

Aanbestedingswet

Bouwstoffenbesluit

Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten

Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen

Kaderrichtlijn water

Nationaal bestuursakkoord water

Waterwet

Wet milieubeheer

Gelders Energieakkoord (www.geldersenergieakkoord.nl)

Wegenverkeerswet

Wegenwet

Monumentenwet

Gemeentelijke kaders

SMV

http://www.bergendal.nl/inwoners/sociaal-maatschappelijke-visie_44933/

Nota accommodatiebeleid “ontmoeten en verbinden met accommodaties”
(wordt voor 1-1-7 vastgesteld; nog geen link beschikbaar)

Nota subsidiebeleid
(wordt voor 1-1-7 vastgesteld; nog geen link beschikbaar)

Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio GZ
[Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio GZ](#)

Regionaal risicoprofiel Veiligheidsregio GZ
http://www.vrgz.nl/media/1596/vrgz_regionaalrisicoprofiel2016.pdf

Regionaal crisisplan Veiligheidsregio GZ
http://www.vrgz.nl/media/1201/vrgz_crisisplan2014_versie015_5.pdf

Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland

Visiedoc notitie Kernenbeleid

Beheerplan gemeentelijke gebouwen

Basisvisie groen

Beheerverordening begraafplaatsen
<http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Actueel/Berg%20en%20Dal/72783.html>

Bomenstructuurplan

Landschapsontwikkelingsplan 2015
http://www.bergendal.nl/toerisme/werken-aan-een-nog-mooier-gebied_42089/item/landschapsontwikkelingsplan-2015-2025-landschap-van-iedereen_28843.html

Vervangingsplan speelvoorzieningen

Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)
<N:\Openbare Ruimte\Water\1.beleid\1.beleidvorming\GRP Berg en Dal 2016-2020\DEFINITIEF\GM-0174141 - GRP Berg en Dal.pdf>

Samenwerkingsovereenkomst Werkeenheid regio Nijmegen

Verkeerscirculatieplan

Verkeersbeleidsplan

Mobiliteitsplan
(wordt voor 1-1-7 vastgesteld; nog geen link beschikbaar)

Wegenbeheersplan

Wegenbeleidsplan

Verlichtingsbeheerplan

Geurverordening
(wordt voor 1-1-7 vastgesteld; nog geen link beschikbaar)

Bodemnota en bodemkwaliteitskaart
http://www.bergendal.nl/inwoners/milieu_43011/item/bodem-en-grond_29781.html

Woonvisie

Visie duurzaamheid
(wordt voor 1-1-7 vastgesteld; nog geen link beschikbaar)

Visie/verordening erfgoed
(wordt voor 1-1-7 vastgesteld; nog geen link beschikbaar)

Verbonden partijen

- Dar NV

- Leisurelands

- Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen

- Veiligheidsregio Gelderland Zuid

- Vitens NV

Onze gemeente

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

In de vorige programma's kwam je de gemeente Berg en Dal tegen als inwoner of ontmoette je de gemeente in de buurt. De gemeente ken je ook van het ophalen van paspoorten, het aangeven van geboortes, etc. De gemeente Berg en Dal is dus ook een dienstverlener. In dit programma wordt duidelijk wat je van ons kan verwachten als dienstverlener.

Daarnaast wordt in dit programma duidelijk dat de gemeente Berg en Dal ook actief is buiten de gemeentegrens. Vaak juist om de zaken dichtbij inwoners goed te regelen. We hebben als gemeente de laatste jaren steeds meer taken gekregen, bijvoorbeeld op het gebied van zorg. Om de taken goed en goedkoop te kunnen uitvoeren, werken we samen met andere gemeenten uit onze regio.

Maar we werken ook samen met andere gemeenten om de economie in de regio te bevorderen. Een sterke economie in de regio heeft namelijk tot gevolg dat in Berg en Dal de werkgelegenheid groeit.

Ook de woningmarkt houdt zich niet aan de gemeentegrens. Wanneer er te veel woningen in een buurgemeente gebouwd worden, is er een grote kans dat in andere gemeenten huizen leeg komen te staan. Dit willen we niet en daarom maken we samen met de gemeenten in onze regio afspraken over hoeveel woningen elke gemeente mag bouwen.

In dit programma vind je dus de onderwerpen die zich binnen én buiten onze gemeentegrens afspelen.

Wat willen we bereiken?

- 3.1 De gemeente Berg en Dal is qua grootte de derde gemeente in de regio Nijmegen. We pakken onze rol in de regio.
- 3.2 Wij versterken de plaatselijke economie en werkgelegenheid.
- 3.3 In Berg en Dal werkt iedereen naar vermogen.
- 3.4 Toeristen bezoeken graag Berg en Dal.
- 3.5 We maken het voor inwoners en ondernemers gemakkelijker om initiatief te nemen bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- 3.6 Juiste woning, op de juiste plek, voor de juiste doelgroep.
- 3.7 We willen een duurzame gemeente zijn. We geven zelf het goede voorbeeld.
- 3.8 Onze inwoners weten ons te vinden en zijn tevreden over onze dienstverlening
- 3.9 We helpen onze inwoners om te doen wat ze willen, maar stellen grenzen waar nodig.

Wat gaan we daarvoor doen?

<u>Nr.</u>	<u>Resultaat</u>
3.1.1	Het gemeentebestuur (raad- en collegeleden) is actief betrokken bij vraagstukken die op regionaal niveau spelen.

Programmabegroting 2017:

Om goede voorzieningen voor onze inwoners op het gebied van zorg, vervoer, gezondheid, etc. te leveren tegen een zo laag mogelijke prijs, werken we samen met andere gemeenten in de regio Nijmegen en in de regio Arnhem-Nijmegen. Om die voorzieningen van voldoende kwaliteit te houden en daar waar nodig te verbeteren, willen we actiever sturen in de regio door onze raad- en collegeleden goed te positioneren in de regionale samenwerkingsverbanden. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We nemen bestuurlijk actief deel in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen. Ook op regionaal-economisch vlak zetten we ons bestuurlijk in. Bijvoorbeeld in het project Rijk van Nijmegen 2025. We hebben voor de evaluatie van het regionale portefeuillehoudersoverleg Economie regio Arnhem/Nijmegen als 1 van de 4 gemeenten bestuurlijke input gegeven. Ambtelijk leveren we meer input in regionale overleggen. Dit neemt nog meer toe omdat onze directieadviseur de opdracht heeft om zich bezig te houden met de uitbreiding en verbetering van de regionale samenwerking en de sturing daarvan. De raads werkgroep 'samenwerkingen' heeft de GGD geëvalueerd. De groep bekijkt welke regelingen nog meer geëvalueerd moeten worden. Er is een eerste stap gezet om dit ook vanuit de ambtelijke organisatie input te geven.

3.2.1 We willen graag een aantrekkelijke gemeente zijn voor bedrijven.

Programmabegroting 2017:

We ondersteunen de aanleg van snel internet in het buitengebied en op bedrijventerreinen. We ondersteunen ook initiatieven die de dekking van het mobiele telefonienetwerk verbeteren. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Naar aanleiding van ons vraagbundelingstraject heeft het bedrijf NDIX de vraag naar glasvezel rondom de Ooijse Bandijk en op bedrijventerrein De Bouwkamp geïnventariseerd. Mogelijk wordt glasvezel aangelegd. We zijn in overleg met partijen over glasvezel in het buitengebied en op bedrijventerreinen.

3.2.2 Samen met ondernemers werken we aan een aantrekkelijk winkelgebied.

Programmabegroting 2017:

Er wordt een ondernemersfonds opgericht, zodat onze ondernemers gezamenlijk investeren in een aantrekkelijk winkelgebied. Er wordt gestart met het centrum van Groesbeek. We willen graag dat consumenten meer gaan besteden in onze gemeente. We willen minder leegstand van winkelpanden. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Er is een ondernemersfonds opgericht voor centrum Groesbeek. We ondersteunen actief het actieprogramma van de BedrijfsinvesteringsZone (BIZ). Door het bijwonen van het overleg van het fonds en door acties op te pakken zoals het plaatsen van fietsenstallingen en regelen van parkeren. Het BIZ wil de omzet van het winkelgebied vergroten. We hebben aan de ondernemersverenigingen van Millingen en Beek gevraagd of daar behoefte is aan een dergelijk fonds. Dat is er tot op heden niet.

3.2.3 We willen de lokale ondernemers helpen om concurrerend te blijven.

Programmabegroting 2017:

Na de inspanningen om goed uit de economische crisis te komen richten we ons op vernieuwing en innovatie zodat de bedrijven kunnen blijven groeien. We verbeteren onze contacten met regionale centra die behulpzaam kunnen zijn in het verbeteren van de positie van onze ondernemers. Deze centra zijn het Regionaal Centrum voor Techniek Gelderland, OostNV, Health Valley en de Euregio. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In 2017 organiseren we samen met de ondernemersverenigingen en RCT Gelderland een bedrijvendag die in het teken staat van innovatie. We zijn met de voorbereidingen bezig. We bespreken met ondernemers hoe we innovatie kunnen stimuleren.

3.2.4 We zorgen dat lokale ondernemers een eerlijke kans krijgen bij gemeentelijke aanbestedingen Programmabegroting 2017:

Bij aanbestedingen krijgen de bedrijven uit onze eigen gemeente voldoende kans. We letten er op dat we waar mogelijk bij lokale bedrijven inkopen. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We zijn bezig met het opstellen van een bedrijvenregister. Dit is een register van lokale bedrijven waar de gemeente gebruik van maakt bij het inkopen van diensten. Daarnaast stellen we een aanbestedingskalender op. Dit is een overzicht van werken, leveringen en diensten die we de komende jaren aanbesteden. Bedrijven kunnen daardoor beter inspelen op de vraag van de komende jaren.

3.2.5 Bij ondernemers die interesse hebben om zich in onze gemeente te vestigen en bij ondernemers die willen verhuizen is bekend wat ons aanbod is van bedrijfskavels of in de gemeente beschikbare gebouwen.

Programmabegroting 2017:

Het aanbod van bedrijfskavels en leegstaande gebouwen moet beter te vinden zijn. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We bekijken momenteel de mogelijkheden om bedrijfskavels actiever onder de aandacht te brengen. In het voorjaar (wanneer de kavels rondom Mies 6 bouwrijp zijn) starten we de communicatie.

3.3.1 Alle mensen met een uitkering doen wat terug.

Programmabegroting 2017:

We hebben deze mensen in beeld en bekijken samen wat de mogelijkheden zijn om actief te worden in de samenleving. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Alle inwoners met een bijstandsuitkering zijn in beeld bij het Werkbedrijf of bij de participatiecoaches. Mensen waarvoor werk nog een te grote stap is, zoeken vrijwilligerswerk. Als dat binnen 3 maanden niet lukt, helpt de participatiecoach met het zoeken van een vrijwilligersplek.

3.3.2 We stimuleren mensen die een bijstandsuitkering én een parttime baan hebben om meer te gaan werken.

Programmabegroting 2017:

We maken meer werken aantrekkelijker doordat mensen met een bijstandsuitkering en een parttime baan, het geld dat ze verdienen met het werk gedeeltelijk mogen houden. Het verdiende geld wordt dus niet of minder gekort op de bijstandsuitkering. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

In het 2e kwartaal 2017 zal het college de beleidsregel voor het vrijlaten van inkomen vaststellen.

3.3.3 We helpen inwoners die een baan zoeken.

Programmabegroting 2017:

We kijken waar onze inwoners zonder baan hulp bij nodig hebben. Dat kan zijn: vrijwilligerswerk, het opdoen van werkervaring bij werkgevers, een taalcursus, sollicitatietraining, schuldhelpverlening, psychische hulp. Het project 'Berg en Dal werkt' in Millingen aan de Rijn wordt bij een positieve evaluatie eind 2016 vervolgd en uitgebreid met het dorp Groesbeek. We ondersteunen ook ondernemers bij de plaatsing van kandidaten. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Inmiddels is gestart met Berg en Dal Werkt! locatie Groesbeek. Elke woensdag is dit actiecentrum geopend. Inwoners met een bijstandsuitkering, maar ook met een WW- uitkering of zelfs geen uitkering kunnen hier informatie en/of hulp krijgen bij de zoektocht naar werk. We gaan hier nog meer over communiceren, zodat meer mensen het actiecentrum weten te vinden.

3.4.1 Toeristen en recreanten weten onze gemeente nog beter te vinden. De bestedingen stijgen.

Programmabegroting 2017:

We ondersteunen de toeristische en horecasector. We investeren in een promotiecampagne voor meer naamsbekendheid van de 'gemeente Berg en Dal'. We maken ons toeristische aanbod aan wandelroutes, verblijfsrecreatie, dagrecreatie en cultuurhistorie inzichtelijker door het maken van folders, kaarten, apps, etc. We maken dit informatiemateriaal meertalig. We meten in 2017 het dagrecreatiebezoek, verblijfsrecreatie, de toeristische bestedingen en overnachtingen. Deze cijfers zijn in 2018 bekend. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De gemeenteraad heeft de Kadernota Toerisme 'Van trots naar topbestemming' en het uitvoeringsprogramma vastgesteld. RBT KAN onderzoekt in maart/april het dagrecreatief bezoek, de verblijfsrecreatie en de toeristische ontwikkelingen in Berg en Dal. Vóór 2018 maken we de resultaten bekend. We gaan bekijken hoe we de wandelmogelijkheden en de promotie hiervan in onze gemeente kunnen verbeteren.

3.4.2 We ondersteunen het initiatief van het bevrijdingsmuseum om een nieuw museum te bouwen.

Programmabegroting 2017:

We stellen subsidie beschikbaar voor de bouw van het nieuwe museum. We begeleiden de planologische procedure om het nieuwe museum te kunnen bouwen. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Onder voorwaarden stellen we een voorschot van € 100.000 aan het museum ter beschikking. Dit is bedoeld voor het inhuren van een architect voor de nieuwbouw van het Nationaal bevrijdingsmuseum 1944-1945 te Groesbeek.

3.4.3 Toeristen weten dat je in onze gemeente thuishulp op je vakantieadres kan krijgen.

Programmabegroting 2017:

We gaan dit bekend maken. (relatie met ambitie 3)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De werkgroep 'zorgeloos op vakantie in het Rijk van Nijmegen' is van start gegaan. Met een aantal arrangementen en een communicatieplan laten we toeristen weten dat je ook met een kleine beperking en/of ondersteuning op vakantie kan in het Rijk van Nijmegen.

3.5.1 We willen als gelijkwaardige partners omgaan met inwoners en ondernemers.

Programmabegroting 2017:

We willen op een andere manier gaan samenwerken, meer als partner. We ontwikkelen een nieuw samenwerkingsmodel waarin initiatiefnemers, inwoners en gemeente als gelijkwaardige partners met ruimtelijke projecten aan de slag gaan. (relatie met Ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Er is geen behoefte aan procesbeschrijvingen die ervoor zorgen dat we meer als partner opereren. Het gaat om de juiste klantgerichte houding. Om deze houding te verbeteren, pakken we de volgende zaken op: we bekijken vragen van een initiatiefnemer met een positieve houding. Voordat er sprake is van een formele aanvraag, gaan we in gesprek met initiatiefnemers om te kijken wat de mogelijkheden zijn. We hebben met de ODRN afspraken gemaakt, zodat de website van de ODRN de klant beter van dienst is. Ook hebben we aandacht gevraagd voor een meedenkende houding. Een trainee maakt een analyse van de samenwerking gemeente/politiek en ondernemers.

3.5.2 Samen met ondernemers, initiatiefnemers en bewoners gaan we experimenteren met de nieuwe Omgevingswet.

Programmabegroting 2017:

In 2018 wordt de Omgevingswet ingevoerd. We bereiden ons voor op de Omgevingswet door oude bestemmingsplannen om te zetten in bestemmingsplannen met een verbrede reikwijdte (bestemmingsplan plus). In deze bestemmingsplannen plus worden alle zaken uit uw omgeving (zoals woningen, verkeer, milieu, water, monumenten, etc) in één plan samengebracht. Zo krijg je makkelijker overzicht van de geldende regels in een bepaald gebied. We maken twee 'bestemmingsplannen plus'. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We gaan ons voorbereiden op de Omgevingswet door 4 omgevingsplannen (bestemmingsplannen +) te maken: Ooijse Graaf, Reiner van Ooijplein, De Horst en Vijverhof. Deze pilots zijn nu in voorbereiding. We bekijken of we de pilots Reiner van Ooijplein en De Horst kunnen combineren met de kernagenda's die we ook voor die dorpen moeten opstellen. Dit resultaat heeft een dwarsverband met resultaat 2.3.1 en 2.3.2.

3.6.1 We helpen woningzoekenden die niet zelf een huis kunnen vinden.

Programmabegroting 2017:

We maken afspraken met de woningcorporaties over het bouwen en verkopen van huurwoningen. We nemen een besluit over het al of niet verstrekken van startersleningen. (relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben het voornemen om startersleningen te verstrekken opgenomen in de concept Woonagenda. De concept Woonagenda komt dit voorjaar in de raad en wordt na de zomer vastgesteld. In de Woonagenda staat ook het gewenste woningbouwprogramma. Na vaststelling kunnen we het bouwen en verkopen van huurwoningen bespreken met de corporaties. Daar maken we dit najaar ook weer prestatieafspraken mee.

3.6.2 We zorgen voor extra woningen voor vluchtelingen.

Programmabegroting 2017:

De gemeente moet jaarlijks een aantal vluchtelingen met verblijfsvergunning een woning geven. Het aantal vluchtelingen is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Hierdoor zijn er te weinig huurwoningen. De gemeente kijkt daarom of er andere gebouwen voor bewoning geschikt kunnen worden gemaakt of dat er extra sociale huurwoningen bij komen. (relatie met ambitie 1)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben de taakstelling van 88 te huisvesten statushouders in 2016 gehaald. Er zijn nog twee projecten in voorbereiding voor (tijdelijke) uitbreiding van huurwoningen voor statushouders. Dit zijn de Muntberg en pastorie Leuth.

3.6.3. De woningen in Berg en Dal zijn van goede kwaliteit. Mensen kunnen goed wonen en blijven wonen, ook als ze hulp nodig hebben.

Programmabegroting 2017:

De afgelopen 20 jaar is dit vooral bereikt door kwalitatief slechte woningen te slopen en nieuwe woningen terug te bouwen. De komende jaren stimuleren we het aanpassen van bestaande woningen aan de nieuwe eisen van de tijd en geven we voorlichting. Woningen worden in principe tijdloos, doordat ze energiezuinig worden gemaakt en aanpasbaar voor bewoners die in de toekomst hulp (dat kan op fysiek en psychisch vlak zijn) nodig zouden kunnen hebben. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben prestatieafspraken gemaakt met de corporaties Oosterpoort en Waardwonen over het energiezuinig en levensloopbestendig maken van bestaande huurwoningen. We stellen een duurzaamheidslening in voor particuliere woningeigenaren, huurders en verenigingen die hun huis willen verduurzamen. Ook denken we na over een blijverslening voor particuliere woningeigenaren die hun woning levensloop bestendig willen maken.

3.7.1 Het energieverbruik van de gemeente zelf wordt meer opgewekt uit duurzame energie.

Programmabegroting 2017:

We besparen in 2017 3 tot 5 % op onze CO2 uitstoot van onze eigen gebouwen. Dit doen we door energie te besparen en zelf zoveel mogelijk duurzame energie op te wekken door bijvoorbeeld zonnepanelen op de daken te leggen. Binnen 7 jaar is 50% tot 80% van alle elektriciteit die de gemeente zelf gebruikt duurzaam opgewekt in onze regio. Wat we nog niet regionaal duurzaam opwekken en nog moeten kopen, mag vanaf 2018 alleen nog maar Nederlandse groene stroom zijn. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We verbeteren en optimaliseren onze verwarmingssystemen in de gemeentelijke gebouwen. Hierdoor gaan we 10-15% minder gas verbruiken. We maken het zwembad De Lubert duurzamer (isoleren en zonnepanelen). De aanbesteding om in de regio duurzame energie op te wekken loopt op schema. Medio 2017 wordt bekend welke partij onze duurzame energie gaat opwekken. Ook wordt er een kanskaart duurzame energie opgesteld in samenspraak met inwoners en raad.

3.7.2 We houden met onze gemeentelijke inkoop rekening met het milieu

Programmabegroting 2017:

We willen zo duurzaam mogelijk inkopen. We gaan een doel (streefpercentage) hiervoor vaststellen. We schaffen een volledig elektrische auto aan die gebruikt wordt voor gemeentelijke dienstreizen. (relatie met ambitie 4)

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben nieuw inkoopbeleid vastgesteld: bij een aanbesteding van € 50.000,- moeten we duurzaam inkopen toepassen. We hebben oplaadpunten voor elektrische auto's aangelegd. Er zijn 2 elektrische auto's voor bijvoorbeeld dienstreizen geleverd.

3.8.1 Het gemeentebestuur wil meer contact met inwoners

Programmabegroting 2017:

Dat doen we door zichtbaar aanwezig te 'besturen'. We organiseren drie themabijeenkomsten van de gemeenteraad en college op locatie. We organiseren voor nieuwe inwoners een kennismakingsdag. We brengen nieuws bij de mensen thuis via sociale media. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

De kennismakingsdag voor nieuwe inwoners staat gepland voor mei 2017. We twitteren en gebruiken onze Facebookpagina regelmatig. Het college is volop vertegenwoordigd bij evenementen en activiteiten.

3.8.2 De gemeente laat zien wat ze doet.

Programmabegroting 2017:

We willen de gemeente op een positieve manier in het nieuws brengen. Successen die we samen met inwoners bereiken, mogen gevierd worden. (relatie met ambitie 5).

Stand van zaken voorjaar 2017:

We hebben diverse projecten (o.a. Herwendaal en de Lichtjesavond) positief in het nieuws gebracht. Alert zijn op successen is ook een bewustwordingsproces. We zijn hierin nog groeiende.

3.8.3 Wij brengen reisdocumenten ook bij inwoners thuis.

Programmabegroting 2017:

Als het ministerie van Binnenlandse Zaken een aantal wijzigingen in de paspoortwet heeft doorgevoerd, wordt het voor iedere gemeente mogelijk om reisdocumenten thuis of op het werk te laten bezorgen. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Pakken we in de tweede helft van 2017 op.

3.8.4 Inwoners kunnen digitale aangifte van geboorte, huwelijk, overlijden en verhuizingen 24/7 online en op een eenvoudige manier doorgeven.

Programmabegroting 2017:

Via de website van de gemeente Berg en Dal kunnen inwoners zelf hun aangifte regelen. We maken onze formulieren makkelijker leesbaar voor mensen die niet goed kunnen lezen, zodat iedereen de formulieren goed kan invullen. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Pakken we in de tweede helft van 2017 op.

3.8.5 We willen dat onze inwoners en ondernemers tevreden zijn over onze dienstverlening.

Programmabegroting 2017:

We meten de klanttevredenheid met de monitor "waarstaatjegemeente.nl". Onze gemeente scoorde in 2016 gemiddeld een 6,7 voor de algehele dienstverlening aan inwoners. De ambitie nu is om elk jaar hoger te scoren. Voor ondernemers volgen we de monitor MKB-vriendelijkste gemeente. Onze gemeente scoorde in 2015 gemiddeld een 6,5. Ook hier is de ambitie om elk jaar hoger te scoren.

Stand van zaken voorjaar 2017:

Wordt in tweede helft van 2017 duidelijk.

3.9.1 De gemeente neemt naar haar inwoners en ondernemers de "ja, tenzij" houding aan.

Programmabegroting 2017:

Hiermee wordt benadrukt dat de gemeente bereid is om mee te werken aan initiatieven van inwoners. We kijken hoe het wel kan of hoe we het anders kunnen doen. (relatie met ambitie 5)

Stand van zaken voorjaar 2017:

Zie 3.5.1.

3.9.2 Wij bewaken de regels die we met elkaar hebben afgesproken in deze gemeente.

Programmabegroting 2017:

Eind 2016 hebben wij het nieuwe toezicht- en handhavingsbeleid vastgesteld. We willen onze mensen inzetten waar dit het meest nodig is. Accent ligt nu op veiligheid in bijvoorbeeld zorginstellingen en bij permanente bewoning van recreatiewoningen.

Stand van zaken voorjaar 2017:

Het integraal Toezicht- en handhavingsbeleidsplan gemeente Berg en Dal 2017-2022 leggen we op 25 juni 2017 ter vaststelling aan de raad voor.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Mutatie t/m VJN 2017	Raming 2017na VJN	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Lasten	-12.022	-5.671	-476	-6.147	-6.059	-5.965	-5.875
Baten	6.350	1.802	-38	1.764	1.673	1.239	1.239
Totaal programma	-5.671	-3.869	-514	-4.383	-4.386	-4.726	-4.636

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Mutatie t/m VJN 2017	Raming 2017na VJN	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Lasten							
Bestuur	-1.669	-1.271	-18	-1.288	-1.288	-1.288	-1.288
Burgerzaken	-1.326	-749	0	-749	-711	-611	-495
Economische havens en waterwegen	-3	-3	0	-3	-3	-3	-3
Openbaar vervoer	-100	-64	0	-64	-64	-64	-64
Economische ontwikkeling	-173	-37	-113	-150	-130	-129	-129
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-124	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-48	-44	-40	-84	-82	-82	-82
Economische promotie	-357	-269	-125	-394	-369	-358	-358
Musea	-48	-44	-6	-50	-49	-49	-49
Arbeidsparticipatie	-1.826	-1.583	91	-1.492	-1.501	-1.539	-1.566
Ruimtelijke ordening	-607	-371	0	-371	-371	-351	-351
Grondexploitatie (niet- bedrijven)	-4.312	-36	0	-36	-36	-36	-36
Wonen en bouwen	-1.428	-1.202	-265	-1.467	-1.455	-1.454	-1.454
Totaal Lasten	-12.022	-5.671	-476	-6.147	-6.059	-5.965	-5.875
Baten							
Bestuur	53	0	0	0	0	0	0
Burgerzaken	693	793	0	793	702	268	268
Economische havens en waterwegen	11	10	0	10	10	10	10
Openbaar vervoer	13	12	0	12	12	12	12
Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	118	0	0	0	0	0	0
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	30	34	31	65	65	65	65
Economische promotie	306	253	0	253	253	253	253
Arbeidsparticipatie	254	24	0	24	24	24	24
Ruimtelijke ordening	60	48	0	48	48	48	48
Grondexploitatie (niet- bedrijven)	4.345	250	-250	0	0	0	0
Wonen en bouwen	467	378	181	559	559	559	559
Totaal Baten	6.350	1.802	-38	1.764	1.673	1.239	1.239
Totaal programma	-5.671	-3.869	-514	-4.383	-4.386	-4.726	-4.636

Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota

Tabel: Mutaties programma 3 Onze gemeente

Bedragen x €
1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	Invest.
Besluitvorming raad					
1e begrotingswijziging	-22	-21	-21	-21	-
Invoering BIZ (BedrijfsInvesteringsZone) Centrum Groesbeek	-4	-2	-2	-2	-
Economische visie Berg en Dal 2017-2021: Hier wordt gewerkt!	-96	-98	-98	-98	-
Kadernota Toerisme: Van trots naar topbestemming	-100	-100	-100	-100	-
Budgetoverheveling 2016	-211	-	-	-	-
Inzet maat- en meerwerk reïntegratieactiviteiten	201	-	-	-	-
Totaal besluitvorming raad	-232	-221	-221	-221	-
Overige wijzigingen					
Vrijval deel voorziening grondexploitaties	-250	-	-	-	-
Bijdrage ODRN	-265	-260	-260	-260	-
Bouwleges	177	177	177	177	-
Budget van Programma Inwoner	55	-	-	-	-
Diverse kleine mutaties	1	2	2	2	-
Totaal overige wijzigingen	-282	-81	-81	-81	-
Totaal mutaties programma 3	-514	-302	-302	-302	-

1e begrotingswijziging

Tegelijk met de begrotingsbehandeling in november 2016 heeft de raad de 1e begrotingswijziging vastgesteld. Daarbij heeft de raad structureel € 6.000 extra subsidiebudget beschikbaar gesteld voor de musea. De raad heeft ook een amendement aangenomen om het notuleren van de raads- en carrousel- vergaderingen te continueren. Dit leidt tot een structureel nadeel van € 15.000.

Invoering BIZ (BedrijfsInvesteringsZone) centrum Groesbeek

Ondernemers in het winkelcentrum Groesbeek hebben het initiatief genomen om de samenwerking tussen ondernemers te professionaliseren in de vorm van een Bedrijveninvesteringszone (BIZ). Een BIZ is wettelijk mogelijk sinds 2015 en specifiek ontworpen als financieringsinstrument voor een ondernemersfonds. De gemeente is als ondernemer in het centrum van Groesbeek belastingplichtig. Daarnaast draagt de gemeente 10% van het totaal bij aan het fonds. Tenslotte maken we kosten voor de inning van de belasting door Munitax. De kosten worden gedekt uit de stelpost economische visie.

Economische visie Berg en Dal 2017-2021: Hier wordt gewerkt!

Op 9 maart 2017 heeft de raad de Economische visie Berg en Dal 2017-2021: Hier wordt gewerkt! vastgesteld. Voor uitvoering van het actieplan is een structureel jaarlijks werkbudget van € 100.000 beschikbaar gesteld. Het werkbudget is gedekt uit de post nieuw beleid. Het budget is deels al ingezet voor de invoering van de BIZ Centrum Groesbeek. Op dit programma leidt dit tot een nadeel van € 96.000. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo. Voor de aframing van de stelpost nieuw beleid, zie ook programma Ons geld.

Kadernota Toerisme: Van trots naar topbestemming

De raad heeft op 9 maart 2017 de Kadernota Toerisme "Van trots naar topbestemming" vastgesteld. Voor het uitvoeringsprogramma is structureel een jaarlijks werkbudget van € 100.000 beschikbaar gesteld. Het werkbudget is gedekt uit de post nieuw beleid. Op dit programma leidt dit tot een nadeel van € 100.000. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo. Zie ook programma Ons geld.

Daarnaast heeft de raad besloten om voor de uitvoering van het lustrum Vrijheid en Herinnering geld beschikbaar te stellen. Met ingang van 2017 storten we jaarlijks (structureel) een bedrag van € 20.000 in de reserve lopende projecten. Deze bijdrage dekken we voor 2017 voor € 10.000 uit de post onvoorzien en € 10.000 brengen we ten laste van het begrotingssaldo (algemene reserve). Voor deze mutaties verwijzen wij naar programma Ons geld. Voor 2018 en de volgende jaren is dit bedrag verwerkt in het begrotingssaldo.

Budgetoverheveling

In april 2017 heeft de raad besloten om de budgetten voor Fase 2 Rijk van Nijmegen (€ 21.900), het wandelpadennetwerk (€ 25.000) en statushouders (€ 164.000) over te hevelen naar 2017. Deze budgetoverheveling is gedekt uit het rekeningssaldo 2016. Het effect op de exploitatie 2017 is per saldo € 0. De aanwending van het rekeningssaldo is geraamd op programma Ons geld.

Vrijval deel voorziening grondexploitaties

In 2016 hebben we de exploitatie van het Marktplaatsplein geactualiseerd. Daardoor is het budget met € 250.000 verlaagd. De voorziening grondexploitaties hebben we met dit bedrag afgeraamd. De raad heeft bij het vaststellen van de Kadernota 2017 besloten dit bedrag toe te voegen aan de reserve rekeningresultaten. Dit hebben we ook zo verwerkt in de begroting 2017. Omdat die mutatie in 2016 al bekend was, waren we verplicht deze ook in de jaarrekening 2016 te verantwoorden. Deze mutatie komt daarom in 2017 te vervallen. Zie ook de correctie van de dotatie aan de reserve rekeningresultaten op programma Ons geld.

Bijdrage ODRN (Wonen en bouwen)

De bijdrage van de ODRN wordt in 2017 met € 265.000 bijgesteld, waarvan € 260.000 structureel.

Deze bijstelling komt door onderstaande oorzaken:

- De bedragen die zijn opgenomen in onze begroting zijn niet in overeenstemming met de begroting 2017 van de ODRN. In 2014 heeft de stuurgroep afgesproken voor de BRIKS-taken (BRIKS staat voor bouwen, ruimtelijke ordening, inritvergunning, kappen, slopen) uit te gaan van de onderkant van de bandbreedte, namelijk € 905.000 in plaats van € 1.048.000. We zijn toen wel akkoord gegaan met de begroting van het ODRN. De keuze om op de gemeentelijke begroting uit te gaan van een lager bedrag was mede bepaald door het beschikbare herindelingskrediet.
Het verschil, tussen de begroting van de gemeente en de begroting van de ODRN, is nu € 108.200. Dit willen we in 2017 gelijk trekken. Voor de daarop volgende jaren dient een keuze te worden gemaakt voor:
 1. een inhoudelijk en financieel passend pakket van diensten en producten van het ODRN; óf
 2. een structurele bijraming als de raad de dienstverlening op peil wil houden.
- We verwachten door het aantrekken van de economie meer aanvragen voor bouwvergunningen. Dit betekent ook dat we meer moeten betalen aan de ODRN voor hun werkzaamheden. We houden in deze voorjaarsnota 2017 rekening met een structurele meerlast van € 123.888 (zie ook bouwleges).
- Naast bovenstaande onderwerpen heeft het toezicht voor bestaande bouw structureel meer aandacht. Ook het project zorgcomplexen dat in 2016 is gestart loopt door in 2017. Dit is een incidentele bijstelling. Tenslotte hebben we nog een incidentele bijstelling door het project huisvesting statushouders en het voordelige saldo van de jaarrekening 2016 van de ODRN. Per saldo betekenen deze mutaties € 32.912, waarvan ongeveer € 5.588 incidenteel is.

De mutaties van de ODRN op het taakveld Milieu (€ 35.000 programma Onze buurt) en het taakveld wonen en bouwen (€ 265.000) geven samen met de mutaties van de bouwleges (€ 177.000) een mutatie van € 123.000. We halen dit bedrag uit de egaliseringsreserve ODRN. De aanwending van de egaliseringsreserve ODRN ramen we op programma Ons geld. Ook in 2018 hebben we nog ruimte in de reserve om een groot gedeelte van de structurele uitzetting te dekken, maar vanaf 2019 zullen we voor de structurele uitzetting van € 112.000 dekking moeten zoeken. Dit nemen we mee bij de kadernota 2018. We gaan kijken naar het werkplan van de ODRN en gaan in overleg voor het maken van scherpere keuzes in de opdracht.

Bouwleges

Het aantrekken van de economie betekent dat er meer vergunningaanvragen gedaan worden. Extra aanvragen betekent dat we ook extra leges ontvangen. We ramen een extra inkomst van structureel € 177.000. Bij de najaarsnota bekijken we de realisatie in 2017 en stellen de raming mogelijk verder bij.

Inzet maat- en minderwerk re-integratieactiviteiten

Op 15 december 2016 heeft de raad het raadsvoorstel over de inzet van maat- en meerwerk 2017-2020 voor re-integratieactiviteiten behandeld. De raad heeft besloten om voor 2017 een deel van het bedrag voor meerwerk (€ 201.593) over te boeken naar de algemene middelen. Dit leidt tot een eenmalig voordeel.

Budget van Programma Inwoner

Voor de verhoogde asielstroom ontvangen we dit jaar een rijksuitkering van € 292.000. Deze uitgaaf is in eerste instantie geraamd op dit programma. Een deel van deze uitgaven (€ 55.000) voor onderwijs in Nederlandse taal en leerlingenvervoer valt onder programma 1 Inwoner. Vandaar dat de budgetten zijn overgeheveld.

Diverse kleine mutaties

Dit betreft een aantal kleine mutaties die per saldo leiden tot een voordeel van € 1.000.

Relevante beleidskaders

De re-integratieverordening MGR

<https://www.regiorvn.nl/media/bestuur/besluiten/re-integratieverordening-rijk-van-nijmegen-ab110215.pdf>

<https://www.regiorvn.nl/media/formele-besluiten/07-03/nadere-regels-en-beleidsregels-re-integratieverordening-participatiewet-mgr-rijk-van-nijmegen.pdf>

De financiële verordening MGR

<https://www.regiorvn.nl/media/bestuur/besluiten/financiële-verordening.pdf>

Inkoopbeleid MGR

<https://www.regiorvn.nl/media/formele-besluiten/inkoopbeleid.pdf>

Breed

<https://www.regiorvn.nl/media/thema-s/rapport-boekenonderzoek-breed.pdf>

<https://www.regiorvn.nl/media/thema-s/11a-voorstel-overheveling-piofach-taken-breed.pdf>

Het Werkbedrijf

<https://www.regiorvn.nl/media/thema-s/inrichtingsplan-module-werkbedrijf.pdf>

<https://www.werkbedrijfrvn.nl/werkzoekenden/>

<https://www.werkbedrijfrvn.nl/werkzoekenden/veelgestelde-vragen/>

Sociaal Maatschappelijke Visie 2015

http://www.bergendal.nl/inwoners/sociaal-maatschappelijke-visie_44933/

Sterke werkwoorden

Werk is de uitkomst

Visie document Millingen aan de Rijn, Ubbergen en Groesbeek

Strategische visie Groesbeek 2015

http://www.bergendal.nl/bestuur-organisatie/strategische-visie-groesbeek-berg-en-dal-2025_43788/

Structuurvisie Groesbeek

<http://ruimtelijkeplannen.bergendal.nl/>

Structuurvisie Millingen aan de Rijn

<http://ruimtelijkeplannen.bergendal.nl/>

Structuurvisie Ubbergen

<http://ruimtelijkeplannen.bergendal.nl/>

Subsidieverordening Toerisme

http://www.bergendal.nl/zien-en-beleven/toerisme-en-recreatie_45317/

Kadernota Toerisme

http://www.bergendal.nl/zien-en-beleven/toerisme-en-recreatie_45317/

Economische visie

(Is inmiddels vastgesteld; nog geen link beschikbaar)

Integraal Toezicht en Handhavingsbeleidsplan gemeente Berg en Dal

(wordt voor 1-1-17 vastgesteld; nog geen link)

Notitie grondexploitatie van de commissie BBV

Verbonden partijen

- Euregio (Rhein-Waal)

- Gemeenschappelijk Orgaan regio Arnhem Nijmegen

- Grenzland Draisine GMBH

- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling

- Omgevingsdienst Rijk van Nijmegen

- Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen

Ons geld

In dit programma geven wij onder meer aan:

- waar ons geld vandaan komt: overzicht van de algemene dekkingsmiddelen (inclusief treasury en reserves);
- hoeveel vennootschapsbelasting we verwachten te betalen;
- welk bedrag we voor onvoorzien hebben opgenomen in onze begroting.

Inleiding

Stand van zaken voorjaar 2017

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen over het programma Ons geld. Onderstaande link leidt naar de tekst van de begroting 2017. Onder het kopje financiën zijn wel mutaties opgenomen en verklaard.

[Programma Ons geld Programmabegroting 2017](#)

Doelen en resultaten

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

<i>Exploitatie</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Raming 2017 Primair</i>	<i>Mutatie t/m VJN 2017</i>	<i>Raming 2017na VJN</i>	<i>Raming 2018</i>	<i>Raming 2019</i>	<i>Raming 2020</i>
Baten	68.338	61.143	1.817	62.959	63.016	60.903	61.059
Lasten	-13.175	-8.079	-258	-8.337	-8.714	-6.473	-6.746
Totaal programma	55.162	53.064	1.559	54.622	54.302	54.430	54.313

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Mutatie t/m VJN 2017	Raming 2017na VJN	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Lasten							
Treasury	-5.957	-5.119	0	-5.119	-5.094	-5.133	-5.153
OZB woningen	-345	-252	0	-252	-248	-248	-248
OZB niet-woningen	0	-117	0	-117	-115	-115	-115
Belastingen overig	0	0	0	0	0	0	0
Algem. uitk. en ov. uitk. gem.fonds	-10	-13	0	-13	-13	-313	-413
Overige baten en lasten	-37	-343	198	-145	-1.225	-200	-297
Mutaties reserves	-6.825	-2.235	-456	-2.691	-2.019	-464	-520
Totaal Lasten	-13.175	-8.079	-258	-8.337	-8.714	-6.473	-6.746
Baten							
Treasury	7.953	6.122	12	6.134	6.099	6.179	6.209
OZB woningen	3.322	3.406	0	3.406	3.406	3.406	3.438
OZB niet-woningen	1.659	1.668	0	1.668	1.668	1.668	1.686
Belastingen overig	1	1	0	1	1	1	1
Algem. uitk. en ov. uitk. gem.fonds	49.564	48.232	-47	48.185	48.545	46.980	47.004
Mutaties reserves	6.732	1.714	1.642	3.355	2.671	1.586	1.633
Resultaat rekening van baten en lasten	-893	0	210	210	626	1.083	1.087
Totaal Baten	68.338	61.143	1.817	62.959	63.016	60.903	61.059
Totaal programma	55.162	53.064	1.559	54.622	54.302	54.430	54.313

Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota

Tabel: Mutaties programma 4 Ons geld

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	Invest.
Besluitvorming raad					
1e begrotingswijziging	358	215	192	215	-
Invoering BIZ (BedrijfsInvesteringsZone) Centrum Groesbeek	4	2	2	2	-
Meerjarig onderhoudsplan kunst en oorlogsmonumenten Economische visie Berg en Dal 2017-2021: Hier wordt gewerkt!	40	-	-	-	-
Kadernota Toerisme: Van trots naar topbestemming	96	98	98	98	-
- werkbudget t.l.v. nieuw beleid	100	100	100	100	-
- dotatie reserve lopende projecten	-20	-20	-20	-20	-
- dekking t.l.v. onvoorzien	10	20	5	20	-
Budgetoverheveling 2016	551	-	-	-	-
Herinrichting/rioolvervanging Stekkenberg	-631	17	35	34	-
Herinrichting Dorpsweide Groesbeek	-	3	3	3	-
Totaal besluitvorming raad	508	435	415	452	-
Overige wijzigingen					
Dividend Vitens	12	-	-	-	-
Subsidie collectieve samenwerking Ggz t.l.v.post onvoorzien	-1	-	-	-	-
Algemene uitkering	186	187	181	181	-
Dotatie reserve rekeningresultaten	250	-	-	-	-
Frictiekosten vml gemeentehuis Ubbergen	-21	-21	-21	-21	-
Bijdrage risicoreserve Jeugd & Wmo	289	289	-	-	-
Bijdrage egaliseringsreserve ODRN	123	101	-	-	-
Diverse kleine mutaties	3	1	-	1	-
Totaal overige wijzigingen	841	557	160	161	-
Totaal mutaties programma 4	1.349	992	575	613	-

1e begrotingswijziging

Samen met de begrotingsbehandeling in november 2016 heeft de raad de 1e begrotingswijziging vastgesteld. In deze begrotingswijziging hebben we de budgetten aangepast, zodat dat er geld vrijkwam voor de stelposten nieuw beleid van € 400.000. Daarnaast hebben wij diverse ramingen geactualiseerd waaronder de algemene uitkering en het sociaal domein. Deze begrotingswijziging leidt tot een voordelige bijstelling van € 357.000 op dit programma.

Invoering BIZ (BedrijfsInvesteringsZone) Centrum Groesbeek

Op 24 november 2016 heeft u de Verordening Bedrijveninvesteringszone Centrum Groesbeek vastgesteld. Op dit programma leidt dit tot een klein voordeel. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo. Zie voor raming van de uitgaaf programma Onze gemeente.

Meerjarig onderhoudsplan kunst en oorlogsmonumenten

Op 9 maart 2017 heeft de raad het meerjarig onderhoudsplan 2016-2025 "beeldende kunst en oorlogsmonumenten" vastgesteld. Om de kosten voor het onderhoud structureel op te vangen is hiervoor een voorziening gevormd. In 2017 storten we € 61.000 in de voorziening. Deze storting wordt gedekt uit het restantbudget beeldende kunst 2016 (€ 22.000; via budgetoverheveling) en een onttrekking uit de algemene reserve (€ 40.000). Dat leidt op dit programma tot een eenmalig voordeel van € 40.000. Zie voor de raming van de storting in de voorziening programma Onze buurt.

Economische visie Berg en Dal 2017-2021: Hier wordt gewerkt!

Op 9 maart 2017 heeft de raad de Economische visie Berg en Dal 2017-2021: Hier wordt gewerkt! vastgesteld. Voor uitvoering van het actieplan is een structureel jaarlijks werkbudget van € 100.000 beschikbaar gesteld. Het werkbudget is gedekt uit de post nieuw beleid. Het budget is deels al ingezet voor de invoering van de BIZ Centrum Groesbeek. Op dit programma leidt dit tot een voordeel van € 96.000. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo. Zie voor raming van de uitgaaf programma Onze gemeente.

Kadernota Toerisme: Van trots naar topbestemming

De raad heeft op 9 maart 2017 de Kadernota Toerisme "Van trots naar topbestemming" vastgesteld. Voor het uitvoeringsprogramma is structureel een jaarlijks werkbudget van € 100.000 beschikbaar gesteld. Het werkbudget is gedekt uit de post nieuw beleid. Op dit programma leidt dit tot een voordeel van € 100.000. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo. Zie voor raming van de uitgaaf programma Onze gemeente. Daarnaast heeft u besloten om voor de uitvoering van het lustrum Vrijheid en Herinnering geld beschikbaar te stellen. Met ingang van 2017 storten we jaarlijks (structureel) een bedrag van € 20.000 in de reserve lopende projecten. Deze bijdrage dekken we in 2017 uit de post onvoorzien (€ 10.000) en het begrotingssaldo (€ 10.000).

Budgetoverheveling

In april 2017 heeft de raad besloten om diverse budgetten (€ 550.981) over te hevelen naar 2017. Deze budgetoverheveling is gedekt uit het rekeningsaldo 2016. Het effect op de exploitatie 2017 is per saldo € 0. Zie ook de mutaties op de overige programma's.

Herinrichting/rioolvervanging Stekkenberg

De raad heeft in april 2017 besloten om de Stekkenberg vanaf de Bosbesstraat tot aan de kruising met De Dries her in te richten en het riool te vervangen. Hiervoor heeft de raad het krediet met € 560.000 verhoogd tot een totaalbedrag van € 1.280.000. Dit totale krediet heeft voor € 649.000 betrekking op de riolering en voor € 631.000 op herinrichting van de weg. Voor dit laatste hebben wij dekking gevonden in de voorziening onderhoud wegen. Hieruit halen wij een bedrag van € 631.000 en storten dit in de reserve dekking kapitaallasten. De jaarlijkse kapitaallasten van deze investering dekken wij vervolgens uit deze reserve. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het raadsvoorstel (VB/Raad/16/00399). Dit alles heeft geen gevolgen voor het begrotingssaldo. Zie voor raming van de aanwending van de voorzieningen en de kapitaallasten vanaf 2018 programma Onze buurt.

Herinrichting Dorpsweide Groesbeek

Op 20 april 2017 heeft de raad besloten geld beschikbaar te stellen (€ 80.000) voor de herinrichting van de Dorpsweide Groesbeek. Pluryn draagt € 25.000 bij in de kosten. Het restant bedrag (€ 55.000) wekken we uit de stelpost nieuw beleid (onderdeel sociaal domein). Omdat de investering geactiveerd moet worden, storten we dit bedrag in de reserve dekking kapitaallasten. Daarmee dekken we de jaarlijkse kapitaallast af. Het effect op het begrotingssaldo is € 0. Zie voor raming van de kapitaallasten vanaf 2018 programma Onze buurt.

Dividend Vitens

We ontvangen over 2016 een hogere dividenduitkering van Vitens. De raming verhogen we met € 12.000.

Subsidie collectieve samenwerking Ggz t.l.v. post onvoorzien

Indigo Gelderland voert voor de regio Nijmegen taken uit voor de collectieve preventie GGZ. De kosten zijn hoger door de stijgende vraag naar preventieproducten. Onze bijdrage gaat hierdoor omhoog met € 1.425. Wij hebben besloten om deze extra last te dekken ten laste van de post onvoorzien. Zie voor raming van de uitgaaf programma Inwoner.

Algemene uitkering

De algemene uitkering is bijgesteld na doorrekening van de decembercirculaire 2016. Deze bijstelling leidt tot een voordeel van € 186.000 in 2017. Dit voordeel daalt tot € 181.000 in 2020.

Het voordeel wordt veroorzaakt door:

a. Kindpakket	118.000
b. Sociaal domein	55.000
c. Overig	<u>13.000</u>
	186.000

De budgetten voor bijzondere bijstand (kindpakket) en sociaal domein verhogen met dezelfde bedragen op programma Onze inwoner. Het effect op het begrotingssaldo hiervan is € 0.

Dotatie reserve rekeningresultaten

In 2016 hebben we de exploitatie van het Marktplein geactualiseerd. Daardoor is het budget met € 250.000 verlaagd. De raad heeft bij het vaststellen van de Kadernota 2017 besloten dit bedrag toe te voegen aan de reserve rekeningresultaten. Dit bedrag is ook zo verwerkt in de begroting 2017. Omdat die mutatie in 2016 al bekend was, waren we verplicht deze ook in de jaarrekening 2016 te verantwoorden. De mutatie komt daarom in 2017 te vervallen. Zie ook de correctie van de raming van de vrijval van de voorziening grondexploitaties op programma Onze buurt.

Frictiekosten vml gemeentehuis Ubbergen

De kosten van het voormalige gemeentehuis in Ubbergen is € 21.000 lager dan oorspronkelijk begroot. Deze kosten dekken wij uit de algemene reserve. Daarom is de bijdrage uit deze reserve nu lager. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo. Dit levert ook een mutatie op programma Overhead.

Bijdrage risicoreserve Jeugd & Wmo

We verwachten dat de uitgaven voor jeugd en wmo per saldo € 289.000 hoger zullen zijn dan begroot. Deze meerlasten van € 289.000 brengen we in 2017 en 2018 ten laste van de risicoreserve jeugd & wmo. Zie ook de toelichtingen op programma Inwoner en Onze gemeente.

Bijdrage egalisereserve ODRN

De bijdrage uit deze reserve van € 123.019 in 2017 en € 101.085 in 2018 is ter dekking van de hogere bijdrage aan de ODRN. Zie ook programma Onze buurt en Onze gemeente.

Diverse kleine mutaties

Dit zijn afrondingsverschillen.

Relevante beleidskaders

Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)

[BBV](#)

Notitie rente van de commissie BBV

[Notitie rente commissie BBV](#)

Notitie overhead van de commissie BBV

[Notitie overhead commissie BBV](#)

Notitie riolering van de commissie BBV

[Notitie riolering commissie BBV](#)

Notitie waardering vastgoed van de commissie BBV

[Notitie waardering vastgoed commissie BBV](#)

Financiële verordening Groesbeek 2015 (art.212 GW)

[Financiële verordening Groesbeek 2015](#)

Controleverordening Groesbeek 2015 (art.213 GW)

[Controleverordening Groesbeek 2015](#)

Verordeningen belastingen

[Belastingverordeningen gemeente Berg en Dal](#)

Budgethoudersregeling Groesbeek 2015

[Budgethoudersregeling Groesbeek 2015](#)

Nota inkoopbeleid Berg en Dal 2016

[Nota inkoopbeleid Berg en Dal 2016](#)

Financieringsstatuut

Nota weerstandsvermogen en Risicobeheersing

[Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing Groesbeek 2015](#)

Financiële- verhoudingswet
[Financiële- verhoudingswet](#)

Verbonden partijen

- Bank Nederlandse gemeenten

- Munitax Gemeentelijk belastingkantoor

Overhead

Vanaf 2017 worden de overheadkosten apart in de begroting verwerkt. Het gaat hier om kosten die te maken hebben met de ondersteuning van de organisatie.

Inleiding

Stand van zaken voorjaar 2017

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen over het programma Overhead. Onderstaande link leidt naar de tekst van de begroting 2017. Onder het kopje financiën zijn wel mutaties opgenomen en verklaard.

[Programma Overhead Programmabegroting 2017](#)

Doelen en resultaten

**Tabel: Ramingen
overhead 2017**

<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Overhead	Bedrag 2017
1. Loonkosten overhead	-5.413
2. ICT-kosten	-1.912
3. Huisvestingskosten	-593
4. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	-773
Totaal	-8.691
Toerekening aan projecten/grondexploitatie	734
Overhead ten laste van exploitatie	-7.957

Wat mag het kosten?

<i>Bedragen x € 1.000</i>							
Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Mutatie t/m VJN 2017	Raming 2017na VJN	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Lasten	-1.513	-7.957	-28	-7.985	-7.928	-7.970	-8.006
Baten	19	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	-1.494	-7.957	-28	-7.985	-7.928	-7.970	-8.006

Bedragen x € 1.000

Exploitatie	Rekening 2016	Raming 2017 Primair	Mutatie t/m VJN 2017	Raming 2017na VJN	Raming 2018	Raming 2019	Raming 2020
Lasten							
Overhead	-1.513	-7.957	-28	-7.985	-7.928	-7.970	-8.006
Totaal Lasten	-1.513	-7.957	-28	-7.985	-7.928	-7.970	-8.006
Baten							
Overhead	19	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	19	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	-1.494	-7.957	-28	-7.985	-7.928	-7.970	-8.006

Toelichting verschillen Programmabegroting - Voorjaarsnota

Tabel: Mutaties Programma Overhead

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2018	2019	2020	Invest.
Besluitvorming raad					
1e begrotingswijziging	31	31	31	31	-
Budgetoverheveling 2016	-99	-	-	-	-
Totaal besluitvorming raad	-68	31	31	31	-
Overige wijzigingen					
Publicaties	20	20	20	20	-
Kosten dienstverlening	-	-12	-12	-12	-
Mutaties kostenverdeelstaat	18	29	29	29	-
Budget van Programma Onze gemeente	3	-	-	-	-
Diverse kleine mutaties	-1	-	-	-	-
Totaal overige wijzigingen	40	37	37	37	-
Totaal mutaties Programma Overhead	-28	68	68	68	-

1e begrotingswijziging

De raad heeft bij het vaststellen van de Programmabegroting 2017 besloten om de formatie-uitbreiding voor de inkoopfunctie te schrappen. Dit leidt tot een structureel voordeel van € 31.000.

Budgetoverheveling 2016

In april 2017 heeft de raad besloten om de budgetten voor een onderzoek doen naar de telefonische dienstverlening, een dashboard dienstverlening en de burgerpeiling "Waar staat je gemeente" (€ 12.000) en diverse activiteiten/projecten in het kader van de bedrijfsvoering (€ 87.000) over te hevelen naar 2017. Deze budgetoverheveling is gedekt uit het rekeningssaldo 2016. Het effect op de exploitatie 2017 is per saldo € 0. De aanwending van het rekeningssaldo is geraamd op programma Ons geld.

Publicaties

Er is tegen een zeer gunstig tarief publicatieruimte ingekocht in 'Het Gemeentenuws'. Dit leidt tot een structureel voordeel van € 20.000.

Kosten dienstverlening

De raad heeft een budget van € 12.000 beschikbaar gesteld voor 2017 voor een onderzoek naar de telefonische dienstverlening, een dashboard dienstverlening en de burgerpeiling "Waar staat je gemeente". Deze onderzoeken willen we structureel gaan uitvoeren. Dit leidt meerjarig tot een nadeel van € 12.000.

Bedrijfsvoering

Actualisatie van de kosten van bedrijfsvoering levert in totaal een voordeel op van € 18.000. Dit bedrag wordt met name veroorzaakt door:

- voormalig gemeentehuis Ubbergen (€ 21.000): lagere verzekeringspremie en bijdrage van de toekomstige eigenaar in de onderhoudskosten. Wij hadden deze bijdrage nog niet geraamd.
- elektrische dienstauto (€ - 3.000); voor dienstreizen hebben we een elektrische dienstauto geleased. Dit vinden wij een duurzame oplossing voor de dienstreizen van onze medewerkers. We verwachten in de toekomst hierdoor minder kosten te maken voor de vergoedingen voor dienstreizen.

Budget programma Onze buurt

Vanuit dit programma Overhead is budget ingezet voor inhuur van een medewerker die werkzaamheden verricht voor de openbare ruimte, zie ook programma Onze buurt. Per saldo leidt deze mutatie niet tot aanpassing van het begrotingssaldo.

Diverse kleine mutaties

Dit zijn afrondingsverschillen.

Relevante beleidskaders

BBV (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten)

[BBV](#)

Notitie overhead van de Commissie BBV

[Notitie overhead commissie BBV](#)

Verbonden partijen

-

Paragrafen

Lokale heffingen

Deze paragraaf gaat over de belastingen en heffingen die een gemeente mag innen. Er wordt ingegaan op de volgende onderdelen:

- de verwachte (geraamde) belastinginkomsten
- het beleid over de lokale heffingen
- een overzicht van de diverse heffingen
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid
- een aanduiding van de lokale lastendruk

De gemeente mag een aantal belastingen en heffingen innen. Deze gemeentelijke belastingen en heffingen maken voor ongeveer 16% deel uit van de gemeentelijke inkomsten. In het gemeentelijk belastinggebied wordt onderscheid gemaakt tussen:

- belastingen, dit zijn onder andere de onroerende-zaakbelastingen (OZB), toeristenbelasting en forensenbelasting: de opbrengst hiervan is niet gekoppeld aan bepaalde diensten.
- bestemmingsheffingen, zijn heffingen die gekoppeld zijn aan een bepaalde dienst van de gemeente. Dit zijn bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges.

Stand van zaken voorjaar 2017

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen over de lokale heffingen. Onderstaande link leidt naar de tekst van de paragraaf van de begroting 2017.

[Paragraaf Lokale heffingen Programmabegroting 2017](#)

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om niet-reguliere kosten die onverwacht en substantieel zijn op te kunnen vangen, zonder dat de uitvoering van taken en de bedrijfsvoering in gevaar komen. Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van de gemeente is. Voor het beoordelen van de "weerstand" is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Het gaat hierbij alleen om risico's waarvoor geen of wellicht onvoldoende verzekeringen zijn afgesloten, voorzieningen zijn gevormd of budgetten binnen de exploitatiebegroting beschikbaar zijn. In deze paragraaf gaan wij in op onze risico's en het vermogen om deze risico's op te kunnen vangen.

Stand van zaken voorjaar 2017

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen over het weerstandsvermogen en risicobeheersing. Onderstaande link leidt naar de tekst van de paragraaf van de begroting 2017.

[Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing Programmabegroting 2017](#)

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente heeft veel wegen, riolen, lantaarnpalen, speeltuinen en gebouwen. Dit zijn kapitaalgoederen.

De gemeente zorgt voor het onderhoud van kapitaalgoederen, dit is belangrijk om prettig en veilig te kunnen leven in de gemeente. Voor een goede kwaliteit van kapitaalgoederen is het nodig om deze goed te onderhouden en op tijd te vervangen.

De kwaliteit, kosten en planning van kapitaalgoederen staan beschreven in een beheerplan.

Algemeen

In onze gemeente maken we beheerplannen voor:

- Openbare wegen
- Openbare verlichting
- Openbaar groen
- Speeltuinen
- Riolering
- Gebouwen
 - o Sporthallen en zwembad
 - o Gemeentehuis en gemeentewerven
 - o Dorpshuizen en Kulturhusen
- Gemeentelijke Begraafplaatsen

De gemeente onderhoudt geen voetbalvelden. Daar zorgen de verenigingen zelf voor. BVC '12 is de enige vereniging waarvoor de gemeente het veld nog wel onderhoudt. In de toekomst zal ook deze vereniging zelf het onderhoud gaan doen.

In deze paragraaf beschrijven we hoe de kapitaalgoederen onderhouden worden en wat de kosten zijn. U kunt hiervoor doorklikken op de blokjes onderaan dit blad.

Wetten en regels

Er bestaat geen algemene wet waarin staat hoe gemeenten om moeten gaan met het onderhoud van kapitaalgoederen. Dit is in verschillende wetten beschreven. Vanuit de provincie en waterschappen bestaan er wel specifieke wetten en regels.

Algemeen uitgangspunt is dat de gemeente verplicht is om te zorgen voor veiligheid op openbare plekken. Wij moeten aantonen door inspecties en onderhoud dat er zo veel mogelijk gedaan is om de veiligheid te behouden. Als we dit onvoldoende kunnen aantonen dan kan dit leiden tot het betalen van een schadevergoeding. De provincie toetst of er voldoende geld beschikbaar is voor het onderhouden van kapitaalgoederen.

In "het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)" staat wat wij moeten schrijven over onderhoud. Gemeentelijke regels voor het onderhoud aan onze gebouwen, wegen en riolen schrijven we op in beheerplannen.

In de tabel hieronder staan de beheerplannen van onze gemeente.

Beheerplan	Jaar	Planperiode	Inhoud
Onderhoudsplan Wegen	2015	2015-2018	BOR-rapportage betreffende wegen
Openbare verlichting	2015	2016-2020	Beleids- en beheerplan
Groen	2010		Groenvisie
Vervangingsplan			Onderhouds- en vervangingsplan
Speelvoorzieningen	2015	2015-2018	speeltoestellen
Gemeentelijk Rioleringsplan	2015	2016-2020	Aanleg, beheer en onderhoud voorzieningen voor inzamelen en transport/verwerken van stedelijk afvalwater en hemelwater. Tevens wordt aangegeven hoe met grondwater moet worden omgegaan.
Gebouwen			Meerjarige onderhoudsinventarisatie gebouwen
- gemeentelijke gebouwen	2015	2015-2017	
- welzijnsaccommodaties	2015	2015-2017	
- binnensportaccommodaties	2015	2015-2017	

Wetten en regels

Alle voetpaden, fietspaden en autowegen waar iedereen gebruik van mag maken noemen we openbare wegen. Hieronder leggen we uit wie verantwoordelijk is voor de openbare wegen en aan welke wetten en regels we ons te houden hebben.

- Wegenlegger:

De meeste openbare wegen in Berg en Dal zijn eigendom van de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van al deze wegen.

Een paar grote wegen zijn van de provincie Gelderland, daar zijn zij verantwoordelijk voor. Wie er verantwoordelijk is voor welke weg staat in de wegenlegger. De nieuwe wegenlegger voor de gemeente Berg en Dal is in 2017 klaar. In 2018 kunt u deze via de gemeentelijke website lezen.

- Wegenwet, Wegenverkeerswet en convenant duurzaam veilig (1997):

In de wegenwet staat dat de beheerder van de weg moet zorgen voor goed onderhoud van de openbare weg. Ook staat hierin dat we moeten zorgen dat de weg openbaar blijft.

In de Wegenverkeerswet staat dat wij moeten zorgen voor de veiligheid in het verkeer.

Samen met de politie leggen we de regels vast. Daarna plaatsen we verkeersborden. Het convenant duurzaam veilig (1997) is belangrijk hierbij. Het convenant is afgesloten tussen het Rijk, provincies en gemeente. In dit plan staan uitgangspunten voor het veilig inrichten, beheren en onderhouden van de openbare ruimte.

Wegen

Algemeen

Wij vinden het belangrijk om de wegen goed te onderhouden. Iedere twee jaar worden de wegen geïnspecteerd. Daarnaast kunnen inwoners schade aan wegen doorgeven aan de gemeente. Kleine schades worden zo snel mogelijk gerepareerd.

Het is niet mogelijk om alle schades direct op te lossen, omdat daar geen geld voor is. Dit betekent soms dat er wat langzamer over een slechte weg gereden mag worden, zodat het wel veilig blijft.

Belangrijke wegen onderhouden we vaker. Ook fietspaden en voetpaden worden regelmatig onderhouden.

In het beheerplan staat welke wegen we belangrijk vinden. Deze onderhouden we op hoog niveau. In 2016 heeft de gemeenteraad bepaald wat de onderhoudsniveaus van elke weg zijn. We noemen dit het uitgebalanceerde onderhoudsniveau.

In de tabel hieronder ziet u welke kwaliteitsnorm waar gebruikt wordt.

Soort weg	Kwaliteitsnorm	Toelichting
Verhardingen in centrum (Mlg, Grb, Bk)	Hoog	Visitekaartje gemeente
Ontsluitingswegen (rijbanen/fietspaden)	Hoog	Representatie en verkeersveiligheid
Wegen op dijken langs de Rijn en de Waal	Hoog	Waterveiligheid, representatie
Binnen bebouwde kom		
- Trottoirs en fietspaden	Minimaal basis	Comfort en veiligheid van personen
- Rijbanen en parkeerplaatsen	Laag	Lage snelheid; weinig risico
Buiten bebouwde kom, m.u.v. wijk-ontsluitingswegen		
	Laag (tijdelijk)	Eens per 40 jaar groot onderhoud

Wij hebben bijna 2 miljoen m² aan wegen, fietspaden en voetpaden in de gemeente. Hiervan wordt:

- 29% onderhouden op een **hoog niveau**
- 15% onderhouden op een **basisniveau**
- 56% onderhouden op een **laag niveau**

In de tabel hieronder ziet u de hoeveelheid wegen die op elk niveau onderhouden worden.

Hoeveelheden	Hoeveelheden x 1.000 m ²						
	Hoofd-structuur	Wijk-ontsluiting	Centrum	Bedrijven-terrein	Overige binnen kom	Overige buiten kom	Totaal
Asfalt							
Rijbanen	280	102	11	26	151	204	774
Fietspaden	44	3	0	1	15	4	67
Voetpaden	0	0	0	0	1	0	1
Parkeren en overig	1	0	0	0	3	0	4
Straatstenen en tegels							
Rijbanen	38	21	19	3	437	23	540
Fietspaden	23	0	0	1	6	0	30
Voetpaden	44	28	21	0	233	3	331
Parkeren en overig	22	6	10	6	125	3	172
Totaal	451	160	62	37	971	238	1.919

Huidige kwaliteit

In 2012 was het gemiddelde rapportcijfer 5,9 (op een schaal van 10). In 2015 leek het cijfer iets hoger geworden. We hebben toen de inspecties van de drie oude gemeenten uit 2013 bewerkt en hieruit conclusies getrokken.

In 2016 hebben we de wegen van de nieuwe gemeente Berg en Dal voor het eerst allemaal laten inspecteren. De kwaliteit van de wegen is snel achteruit aan het gaan. Dat is niet vreemd. We onderhouden inmiddels meer dan de helft van de wegen op laag niveau.

Financiën

Voor het onderhoud van wegen wordt jaarlijks geld apart gezet. We noemen deze spaarpot de "onderhoudsvoorziening wegen". Ieder jaar wordt er € 1.245.000 in de onderhoudsvoorziening wegen gestopt. Het ene jaar wordt er meer uitgegeven dan het andere jaar. Iedere 4 jaar wordt bekeken of we voldoende geld apart zetten. In het najaar van 2016 doen we dat opnieuw voor de jaren 2018 tot 2021.

We schatten dat er op 1 januari 2017 nog € 2.042.155 in de spaarpot "onderhoudsvoorziening wegen" zit. In 2017 stoppen we er ook weer € 1.245.000 in. Volgens de onderhoudsplanning 2017 gaan we € 1.765.000 uitgeven aan groot onderhoud. In de tabel hieronder staat waar we in 2017 gaan werken.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Bedrag 2017
Groot onderhoud	
- Stekkenberg (Grb)	462
- Biesseltsebaan (tussen Heumensenbaan en voormalige spoor, Grb)	50
- Meerwijkselaan (HLs, BenD)	170
- Nassaulaan (combi met riool, BenD)	227
- Merelstraat (combi met riool, Bk)	60
- Hogewaldseweg (straatstenen, Grb)	80
- Ashorst (Grb)	55
- Wegkantverbetering (wegen buiten bebouwde kom)	200
Grootschaalig klein onderhoud volgens GBI-inspectie	461
Klein onderhoud (door eigen stratenmakers)	p.m.
Totaal 2017	1.765

Uit 2016:

- Fietspad Biesseltsebaan (uitvoering 2016-2017)	475
- Ketelstraat (onverharde deel, Hrst; uitvoering 2016-2017)	75
- Van Randwijckweg (Bk)	260
Totaal	2.575

Risico's

- De kwaliteit van de rijbanen in de oude woonwijken is laag. Dit is niet gevaarlijk, omdat hier langzaam gereden wordt.
- De kwaliteit van de wegen buiten de bebouwde kom is redelijk. Enkele wegen zijn slecht, deze blijven we repareren, want er wordt vaak hard gereden. Het risico is laag.

Stand van zaken voorjaar 2017

De van Randwijckweg en Ketelstraat zijn maart 2017 uitgevoerd. Fietspad Biesseltsebaan staat voor mei 2017 in de planning. Meerwijkselaan voor de zomer 2017. De overige projecten zijn in diverse stadia van voorbereiding. Een deel daarvan komt pas in 2018 in uitvoering.

Openbare verlichting

Algemeen

In de gemeente Berg en Dal staan ongeveer 5.500 lantaarnpalen. 3.000 lantaarnpalen zijn ouder dan 30 jaar. Ongeveer 900 lichtmasten zijn vrij nieuw en hebben zuinige lampen.

Vanaf 2011 is in de oude gemeenten Groesbeek en Millingen aan de Rijn veel verlichting vervangen in de woonwijken. Hierdoor:

- is het veiliger op straat geworden, want er zijn minder donkere, enge plekken.
- is het goedkoper en beter voor het milieu, want de lampen gebruiken minder stroom.
- worden doorgeroeste lantaarnpalen vervangen.
- is het risico op ongelukken kleiner en daarmee ook de kans dat de gemeente hier schuldig aan is.

De gemiddelde leeftijd van onze openbare verlichting gaat hiermee omlaag

In Beek-Ubbergen, Ooij en Leuth is de verlichting nu nog slecht. Er staan te weinig lichtmasten en er zijn veel donkere plekken. Zoals beschreven in het beheerplan openbare verlichting zullen we daar in veel wijken oude lichtmasten en lampen vervangen. Tot 2030 willen we 300 masten per jaar vervangen.

Duurzaamheid wordt steeds belangrijker daarom gaan we in 2020 19% minder stroom gebruiken dan in 2013. In 2030 willen we nog maar de helft van de stroom gebruiken. Dat hebben de gemeenten in Nederland samen afgesproken. De oude lampen gebruiken veel stroom, daarom gebruiken we sinds 2013 LED-lampen. Deze gebruiken nog maar 16 Watt.

Financiën

Het vervangen van slechte masten en lampenkappen kost € 256.000 per jaar. Als we in 2030 ook nog de helft van de energie willen besparen dan is het duurder. Dan kost het € 292.132. Omdat dit duurzaam is, kiezen hiervoor.

Het vervangen van masten en lampenkappen wordt betaald uit de voorziening Openbare Verlichting. Jaarlijks wordt hier € 292.132 in gestort. We verwachten dat er op 1 januari 2017 nog € 347.823 in de voorziening Openbare Verlichting zit.

In 2017 stoppen we er ook weer € 292.132 in. We zijn van plan om in 2017 € 290.000 uit te geven aan vervangingen.

In de tabel hieronder staat waar we dat in 2017 gaan doen.

	<i>Bedragen x €1.000</i>
Omschrijving	Bedrag 2017
- Leuth oost	90
- Herwendaalsehoek e.o. (Grb)	70
- Ooij (Loeffen, Prinsen- en Prinsessenbuurt)	100
- Herwendaalseweg	32
Totaal	292

In het najaar van 2020 wordt bekeken of de jaarlijkse toevoeging aangepast moet worden voor de jaren 2021 tot 2025.

Ontwikkelingen

Het beheerplan Openbare Verlichting geldt van 2016 tot en met 2020. Hierin staat centraal dat:

- de Openbare Verlichting duurzaam is, zodat dit jaarlijks minder onderhoud kost en we minder stroom gebruiken;
- we nieuwe en slimme technieken snel gaan gebruiken bij de openbare verlichting.

In de woonwijken staan nu nog hoge en lage masten door elkaar. Hoge masten staan ver uit elkaar. Dat geeft veel schaduw als er ook bomen en auto's staan. Daarom plaatsen we nu lage lichtmasten van 4 meter hoog in de woonwijken. Deze staan dicht bij elkaar. Op deze masten zit een lampenkap met LED-lamp die de omgeving goed verlicht. We verwachten dat de nieuwe lampenkappen langer dan 20 jaar meegaan.

Voor de hoofdwegen kiezen we voor hoge lichtmasten, want deze wegen zijn breder. Het licht van een lage lichtmast komt niet goed aan de overkant van de weg. LED-lampen voor hoge lichtmasten zijn op dit moment nog niet allemaal even goed en erg duur. De verwachting is dat deze in de toekomst beter en goedkoper worden. In de Pannenstraat, Dorpsstraat en Ottenhofstraat in Groesbeek staan al wel nieuwe hoge masten met LED.

Hoge masten zijn duur, daarom vervangen we ze niet zomaar. Zijn ze nog sterk genoeg, dan laten we ze 10 jaar staan. Daarna worden ze opnieuw getest.

Oude lampen worden eerst opgemaakt. Vanwege de levensduur worden ze iedere 3 jaar vervangen. LED lampen gaan 10 tot 12 jaar mee. Dat is vier keer langer dan oude lampen. De jaarlijkse kosten voor onderhoud en energie worden hiermee lager.

Stand van zaken voorjaar 2017

We hebben een deel van de werkzaamheden inmiddels in uitvoering. De rest volgt in 2017.

Riolering

Wetten en regels

- De Wet milieubeheer en de Waterwet vertellen ons wat de taak is van de gemeente. Wij hebben de zorgplicht voor:
 1. het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater;
 2. het inzamelen en verwerken van het hemelwater;
 3. grondwatermaatregelen.
- Het Nationaal Bestuursakkoord Water en het Bestuursakkoord Waterketen 2007. Hierin staan afspraken over de kwaliteit en hoeveelheid water (berging) binnen de grenzen van de gemeente. In het GRP 2016-2020 staat dat de gemeente Berg en Dal de afspraken van 2015 grotendeels heeft gehaald.
- Het bestuursakkoord water wil de doelmatigheid van het beheer en onderhoud vergroten door samenwerking van gemeenten en waterschap. Dit gaat vooral om het realiseren van:
 - o kostenbesparingen in het beheer
 - o vergroten van kwaliteit van het beheer
 - o verminderen van kwetsbaarheid bij de uitvoering van de beheerstaken.Berg en Dal heeft hieraan een belangrijke bijdrage is geleverd met de samenvoeging van onze drie gemeenten. Ook zijn we pilotgemeente voor het waterschap in centrale aansturing van onze rioolgemalen.
Wij hebben nauw overleg met de gemeente Nijmegen. Het rioolwater van onze kernen Berg en Dal en Heilig Landstichting loost op de riolering van Nijmegen
- De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) is erop gericht de kwaliteit van watersystemen te verbeteren,
 - o Door lozingen aan te pakken.
 - o Duurzaam gebruik van water te bevorderen
 - o Verontreiniging van grondwater te verminderen.Een belangrijk project in de gemeente Berg en Dal is “de Groesbeek” van bron tot grens. Met een KRW-subsidie in 2015 zijn langs deze beek grote verbeteringen gemaakt.
- De Keur- en Peilbesluit regels voor het onderhoud van watergangen en oevers
- Het Gelders Milieuplan (GMP-3) en het Waterhuishoudingsplan 3. Hierin ligt de nadruk op de kwaliteit van de leefomgeving en het anders omgaan met regenwater.
- Eind 2009 is de nieuwe Waterwet van kracht geworden. Deze vervangt alle bestaande wetten op het gebied van waterbeheer in Nederland.

Algemeen

De watertaak van de gemeenten is de laatste jaren steeds groter geworden. Naast de verantwoordelijkheid voor het inzamelen en transport voor stedelijk afvalwater heeft de gemeente zorgplicht voor:

- Transport, infiltratie en berging van hemelwater in de dorpen
- Grondwater

Zorgplicht betekent dat we de burgers moeten helpen en adviseren. De gemeente is er niet alleen verantwoordelijk voor. Burgers, waterschap en de provincie hebben hun eigen taken.

De gemeente Berg en Dal heeft veel riolering in beheer. In de kern Groesbeek is in de jaren 50 van de vorige eeuw begonnen met de grootschalige aanleg. Deze wordt nu langzamerhand vervangen. In de andere dorpen wordt dat ongeveer 10 jaar later. In de tabel hieronder staat wat en hoeveel we beheren en onderhouden.

Object	Hoeveelheid
Vrijvervalriolering, onderverdeeld in:	266 km
- Gemengde riolering + DWA (vuilwaterriool)	196 km
- Regenwaterafvoerriool (HWA)	52 km
- Infiltratie transportriool	8 km
- Transportriool	1 km
- Drainage	8 km
Bergbezinkvoorzieningen	5 st
Rioolgemalen	20 st
Persleidingen	1,6 km
Minigemalen	241 st
Drukriolering	80 km

In Groesbeek Noord zijn de riolen het oudste. In de huidige raadsperiode moeten we hier 4 kilometer riolering vervangen. Twee grote projecten voor 2017 hier zijn de straat Stekkenberg en de Hoflaan. Iedere zeven jaar inspecteren we de riolering. Uit deze inspecties volgen de onderhoudsmaatregelen. Uit de inspecties van de laatste zeven jaren blijkt dat de oudere riolen ongeveer 60 jaar meekunnen. Daarna moeten we ze vervangen of “relinen”.

Financiën

Het GRP Berg en Dal 2016-2020 is door de raad vastgesteld. Hiermee is de rioolheffing in de voormalige gemeenten Ubbergen en Millingen flink gedaald. De lagere rioolheffing in de voormalige gemeente Groesbeek is gelijk gebleven. Volgens de financiële prognose wordt in 2023 een kostendekkend niveau gehaald. De rioolheffing stijgt hiervoor met 5% per jaar vanaf 2014.

Voor het onderhoud van rioleringen is een voorziening riolering beschikbaar. De stand hiervan is per 1 januari 2017 € 1.049,515. De toevoeging 2017 bedraagt € 92.510. De voorziening wordt gebruikt wanneer onderhoudskosten hoger zijn dan de jaarlijkse inkomsten uit de rioolheffing. De investeringen in ons rioleringsnetwerk worden geactiveerd en drukken door middel van de kapitaallasten op onze exploitatie. Zie hiervoor het MIP.

Ontwikkelingen

Het klimaatbestendig maken van Nederland is een nieuwe uitdaging voor de overheid. We moeten hierbij denken aan:

- Voorkomen van wateroverlast
- Terugdringen van verdroging
- Hoogwaterveiligheid langs de Rijn en Waal
- Verminderen van hittestress in woonkernen

De komende jaren gaan we hierop extra capaciteit inzetten. Voor de eerste twee punten zal de samenwerking met het Waterschap verder worden geïntensiveerd.

Risico's

- Overlast door hevige regenbuien komt steeds vaker voor. Het rioolstelsel is ooit aangelegd om een regenbui van ongeveer 20 mm per uur te kunnen verwerken. De hevige regenbui van mei 2016 boven Breedeweg had een intensiteit van 55 mm/40 min. In Apeldoorn is in 2010 zelfs 100 mm/2 uur gevallen. Hierdoor blijft water op straat staan en in enkele gevallen is water in gebouwen gestroomd.
- De openbare ruimte is nog niet volledig ingericht op het opvangen en wegleiden van regenwater. In de afgelopen jaren is hieraan vooral in het centrum van Beek en in het centrum van Groesbeek hard gewerkt. De grootste knelpunten in de gemeente zijn in beeld en worden de komende jaren aangepast. De prioriteit voor de kern Breedeweg is hoger geworden.

Buien komen echter op wisselende plaatsen met wisselende intensiteiten voor. In de toekomst kan een zware bui op een onbekende plaats een nu nog onbekend probleem gaan veroorzaken. De komende jaren gaan we meer kennis van het watersysteem vergaren:

- Met moderne rekentechnieken, krachtige computers, eigen meetgegevens gaan we nieuwe modellen voor de Berg en Dalse rioleringsystemen doorrekenen, om zo verdere kennis van ons rioolstelsel te vergaren.
- Er is 4 kilometer onderhoudsachterstand in het rioleringsstelsel van Groesbeek Noord. Instortingsgevaar en lekkage in de bodem zijn niet ondenkbeeldig. Daarom wordt hier de komende jaren flink op geïnvesteerd. Het risico is aanvaardbaar omdat in dit gebied geen sprake is van regulier zwaar vrachtverkeer.

Stand van zaken voorjaar 2017

We hebben de komende anderhalf jaar extra capaciteit om de gemeente meer klimaatbestendig te krijgen. Onze eerste aandacht gaat hierbij uit naar het verminderen van de risico's van wateroverlast in de kernen Breedeweg en Beek. Het grootste deel van de 4 kilometer onderhoudsachterstand in Groesbeek-Noord is weggewerkt. Groesbeek-Noord blijft de komende jaren veel aandacht vragen. We gaan hiervoor een Basis RioleringsPlan maken op basis van dynamische modellen.

In tegenstelling tot wat er in de programmabegroting 2017 is opgenomen, is de rioolheffing 2017 gelijk gebleven aan de heffing in 2016.

Openbaar groen

Algemeen

Wij laten het onderhoud aan ons gemeentelijk groen op hoge A-kwaliteit onderhouden. Dit heeft als voordeel dat de groenperken ook vaker uitgeharkt worden. Daarmee wordt ook het zwerfvuil uit de groenvakken geharkt. Samen met goed licht van de straatverlichting en vlakke trottoirs zorgt dit voor een fijne woonomgeving.

Als we de groenvakken vernieuwen, planten we niet meer de saaie bodembedekkers. We kiezen voor meer gras en fleurige vaste planten. Het maaien van gras is iets goedkoper en het onderhoud van de vaste planten is iets duurder. Voor hetzelfde geld genieten we van een betere kwaliteit van het groen.

Financiën

Voor het onderhoud van het groen hebben we een contract met DAR uit Nijmegen. DAR voert het onderhoud in de zomer uit met 20 medewerkers van het werkbedrijf. In de winter zijn dit 10 medewerkers. Daardoor kost het contract voor groenonderhoud ons extra geld. Onze financiële bijdrage aan het werkbedrijf is hierdoor wel lager. Bij elkaar opgeteld is het groencontract het goedkoopste voor de gemeente.

Ontwikkelingen

In de oude gemeente Ubbergen moet voor het kappen van iedere boom een kapvergunning worden gevraagd. In Groesbeek en Millingen hoeft dat sinds 2013 al niet meer. Daar hebben we een lijst gemaakt welke bomen en lanen we willen beschermen. Alleen hiervoor is dan een kapvergunning nodig. Deze lijst met bomen voor de oude gemeente Ubbergen is al klaar. In 2017 is ook de APV voor de nieuwe gemeente klaar. Daarna is het in de hele gemeente Berg en Dal eenvoudiger geworden om een boom te mogen kappen. Voor de woonwijken en dorpen op bosrijke stuwwal moet nog wel vaak een vergunning worden gevraagd. Dit zijn Ubbergen, Beek, Berg en Dal, Heilig Landstichting.

Risico's

- Wij beheren nog veel groenvakken welke al oud en lelijk zijn. Er staan hier bodembedekkers welke veel te groot zijn geworden. We hebben onvoldoende geld om het groen iedere 30 jaar te kunnen vervangen. Wij hebben geld beschikbaar om elke 60 het jaar groen te vervangen. Burgers kunnen de gemeente aanspreken op te lage kwaliteit t.o.v. andere woonwijken.
- Sinds 2016 mogen we geen chemische middelen meer gebruiken voor onkruidbestrijding. De alternatieven zijn vier tot vijf keer zo duur en het resultaat is slechter. De gemeente kan eigenlijk geen goede kwaliteit meer leveren tegen betaalbare kosten, We hebben daarvoor hulp nodig van onze bewoners. In 2017 gaan we de burgers vragen om dit zelf rondom het huis te doen. Je doet dit niet voor de gemeente, maar voor jezelf en voor je bureu. Je wilt toch niet naar onkruid op de stoep kijken? Het is wel belangrijk dat de gemeente dan blijft zorgen voor goed schoffelen in de perkjes. Het is ook duurzaam om met de hand het onkruid tussen de tegels en stenen weg te halen.

Stand van zaken voorjaar 2017

Inmiddels lijkt er geen politiek draagvlak meer te zijn voor burgerparticipatie bij onkruidbestrijding. We gaan de middelen die in 2017 zijn inzetten voor extra onkruidbestrijding en niet meer voor een publiciteitscampagne. Vanaf 2018 moeten we € 50.000 bijramen op de post vegen en onkruidbestrijding.

Speeltuinen

Algemeen

Wij moeten de speeltuinen goed onderhouden. Speeltoestellen kunnen gevaarlijk zijn en daarom zijn er voorschriften. Deze staan in het attractiebesluit. We inspecteren speeltoestellen vier keer per jaar. Dit doen we drie keer zelf en één keer komt er een specialistisch bedrijf naar kijken. Wanneer er iets kapot is, dan maken we het ook meteen. Dit onderhoud kost veel geld. Maar wij willen er ook niet teveel geld aan uitgeven. We noemen dit efficiënt. We hebben geleerd dat speeltoestellen ongeveer 15 jaar gebruikt kunnen worden. Daarna wordt het onderhoud te duur. Dan kun je de speeltoestellen het beste allemaal tegelijk vervangen. Dan maken we samen met de kinderen uit de buurt een plan voor de speeltuin. De kinderen mogen dan zelf kiezen welke speeltoestellen ze het leukste vinden.

Op sommige plekken in de gemeente hebben we veel speelplekken dicht bij elkaar. Soms kiezen we er dan voor om één speeltuin helemaal weg te halen. Met het geld hiervan maken we dan een andere speeltuin in de buurt groter en leuker. Of we maken er één op een andere plek in de gemeente waar nu nog geen speeltuin is.

Kleine kinderen kunnen minder ver lopen dan de de grotere kinderen. Daarom hebben we wat meer kleine speeltuintjes met eenvoudige speeltoestellen. We hebben een paar speelplekken met grote toestellen. Hieronder staan de loopafstanden genoemd welke wij als vuistregel gebruiken:

Leeftijd van 0 – 6 jaar = loopafstand niet meer dan 100 meter
Leeftijd van 6 - 12 jaar = loopafstand maximaal 500 meter, zonder oversteek van ontsluitingswegen
Oudere jeugd = loopafstand 1 kilometer (trapveldjes en speeltoestellen)

We maken vervangingsplan welke is gebaseerd op de leeftijd van de speelplekken. Speeltoestellen worden in principe na 15 jaar vervangen. Vier keer per jaar worden alle speeltoestellen in onze gemeente geïnspecteerd en beoordeeld op kwaliteit en schades. Op basis hiervan wordt het onderhouds- en vervangingsplan geactualiseerd. Soms moet een speelplek eerder vervangen worden omdat de toestellen te slecht zijn. Dit melden we in deze paragraaf van de begroting. De gemeente Berg en Dal kent onderstaand areaal:

Omschrijving	Aantal
Speelplekken	76
Speeltoestellen	± 300
Overige speelvoorzieningen	35

Financiën

Voor het vervangen van de speeltoestellen is een spaarpot gevormd. Deze noemen we de “voorziening speeltuinen”. De geraamde stand hiervan is per 31 december 2016 € 99.771. Het bedrag dat we jaarlijks toevoegen bedraagt € 48.039.

Voor 2017 is de vervanging van de volgende speelplekken voorzien:

- Mesdagweg (Groesbeek)
- Hobbemaweg (Groesbeek)
- Plataanstraat (Breedeweg)
- Vendelierstraat (de Horst)

Ontwikkelingen

In onze ogen is de verdeling van speelplekken in de gemeente voldoende gespreid.

Risico's

Het onderhoud voeren wij uit volgens de eisen in het Attractiebesluit (Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen). Er is geen sprake van bijzondere risico's. Bij de inspecties in afgelopen jaren hebben wij goede tot uitstekende beoordelingen gekregen, zowel technisch als administratief.

Stand van zaken voorjaar 2017

Als het enigszins mogelijk is, proberen wij speelvoorzieningen nog in het voorjaar te vervangen, zo ook dit jaar. De kinderen kunnen er dan in de zomer nog plezier van hebben. Dit is altijd afhankelijk van overleg met kinderen en omwonenden.

Gebouwen en terreinen

Algemeen

Wij voeren planmatig onderhoud uit aan onze gebouwen. Iedere drie jaar voeren we inspecties uit en maken een onderhoudsplanning. Hiermee bepalen we de jaarlijkse toevoeging aan de onderhoudsvoorzieningen. Daadwerkelijk onderhoud voeren wij overigens pas uit na een actuele inspectie. Bij deze inspectie beoordelen wij of het geplande onderhoud echt noodzakelijk zijn of nog een jaar uitgesteld kunnen worden.

Het eigendom en beheer van onze gemeentelijke eigendommen is voortdurend in beweging. In 2016 is het accommodatiebeleid geactualiseerd. Dit kan effecten hebben op het beheer en onderhoud van de gebouwen.

Financiën

Op het gebied van groot onderhoud hebben wij voorzieningen “onderhoud gebouwen” gevormd. Het saldo van deze voorzieningen bedraagt per 1 januari 2017 € 1.488.722

De geraamde toevoeging 2017 bedraagt in totaal € 338.179.

Volgens de planning geven we in 2017 € 284.665 uit voor het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen en monumenten.

Onze gebouwen worden sober en doelmatig onderhouden. Alleen het gemeentehuis wordt nog op hoog kwaliteitsniveau onderhouden; dit is ook nodig gezien de open en transparante structuur van het gebouw. De kwaliteit van de gebouwen is gemiddeld goed te noemen

De onderhoudskosten die voor 2017 gepland zijn staan in de volgende tabel.

	2017	Opmerkingen
Gemeentelijke gebouwen		
Gemeentehuis (Grb)	34.127	
Voormalig gemeentehuis Beek	-	
Gemeentewerf/kantoor brandweer (Grb)	17.053	
Gemeentewerf (Beek)	11.997	
Parkeergarage Dorpsstraat (Grb)	35.856	
Draisinegebouw (Grb)	1.674	
Overkapping werf Molenveld (Mlg)	542	
Steense gemeente beheerdersgebouw (Mlg)	19.034	
Steense gemeente loods (Mlg)	401	
Trouwzaal Zalmkerkje (Mlg)	3.301	
Beheerdersgebouw speelplaats (Beek)	1.180	
Totaal gemeentelijke gebouwen	125.165	
Welzijnsaccommodaties		
Kulturhus den Ienloop (Mlg)	19.028	
De Mallemolen (Grb)	19.730	
Kloosterstraat 7-9 Maddogs/Wilhelmina (Grb)	32.788	
Jeugdsoos/Duivenvereniging (Ooij)	892	
De Ubburch (Ubb)	48.148 *	Functie gebouw onzeker
Total welzijnsaccommodaties	120.586	
Sportaccommodaties		
Sporthal Heuvelland (Grb)	30.101	
Sportzaal BIGA (Grb)	11.392	
Sporthal De Duffelt (Mlg)	11.634	
Zwembad De Lubert (Grb)	-	
Gymzaal Vossenhol (Grb)	105.086 *	Functie gebouw onzeker
Totaal sportaccommodaties	158.213	
Begraafplaatsen		

Dienstgebouw De Heselenberg (Grb)	1.003
Dienstgebouw (Mlg)	293
Ontvangstgebouw Heselenberg (Grb)	-
Drenkelingenbegraafplaats (Mlg)	2.525
Aula algemene begraafplaats (Mlg)	7.855
Totaal begraafplaatsen	11.676

Kunstwerken en objecten

Waco-glider (Grb)	650
Stadsmuur Kasteelhof (Grb)	8
Uitkijplateau's Romeins waterwerk (BenD)	1.650
NH toren (Grb)	344
Kunstwerken/monumenten Grb	3.625
Kunstwerken/monumenten Mlg	4.595
Kunstwerken/monumenten Ubb	10.135
Trafohuis (Ubb)	252
Totaal kunstwerken en objecten	21.259

Totaal excl.uitgesteld onderhoud	283.665
Totaal incl.uitgesteld onderhoud	436.899

Ontwikkelingen

Het nieuwe accommodatiebeleid zal na 2016 van invloed worden. Voor de begroting 2018 zal het totaal aan dotaties dan ook worden aangepast.

- De Kulturhusen Leuth en Kekerdome zijn nog niet opgenomen in dit overzicht.
- Voormalig gemeentehuis Beek is nog niet definitief verkocht. Tot zolang wordt het gebouw onderhouden.
- Voor zwembad "de Lubert" is de afgelopen zeven jaar geen geld meer toegevoegd aan de onderhoudsvoorziening. Het onderhoud is echter wel doorgegaan. De onderhouds-voorziening voor dit gebouw is nu bijna leeg. In 2017 worden de verbouwingen en onderhoud uitgevoerd met het beschikbare gestelde verbouwingskrediet. In de loop van 2017 zal een nieuwe onderhoudsinspectie uitwijzen wat we in de toekomst jaarlijks moeten reserveren.

Risico's

Uit de risico-inventarisatie voor de Arbo-wet volgt dat we meer moeten investeren voor veiligheid op bijvoorbeeld daken. De kosten zullen hierdoor geleidelijk langzaam oplopen.

Stand van zaken voorjaar 2017

De gemeenteraad heeft in maart 2017 extra krediet beschikbaar gesteld voor de verbouwing van zwembad de Lubert. De verbouwing wordt in 2017 voltooid. Voor de Ubburch heeft het college inmiddels besloten om de huur van de gebruikers op te zeggen en het gebouw in huidige toestand in de verkoop te zetten.

Financiering

Op grond van het BBV, Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, moet er een paragraaf financiering worden opgesteld. In deze paragraaf staat hoe wij de risico's op het geld dat we uitlenen en lenen beheersen. De risico's die we moeten beheersen zijn koersrisico's en renterisico's.

Stand van zaken voorjaar 2017

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden over de financiering. Onderstaande link leidt naar de tekst van de paragraaf van de begroting 2017.

[Paragraaf Financiering Programmabegroting 2017](#)

Bedrijfsvoering

Omdat de dienstverlening zich blijft ontwikkelen is ook de ontwikkeling van de bedrijfsvoering een doorlopend proces. In deze paragraaf gaan wij in op ons beleid rond bedrijfsvoering en de maatregelen die we treffen om de bedrijfsvoering ook in 2017 en volgende jaren bij de tijd te houden.

Algemeen

De ambities zijn hierbij richting gevend in ons doen en laten. We streven naar goede dienstverlening en hier is onze bedrijfsvoering ook op gericht. In deze paragraaf gaan we vertellen hoe we dit doen. Uiteraard tegen de juiste prijs/kwaliteitsverhouding.

Personeel

Medewerkers zijn de succesfactor én het visitekaartje van onze gemeente. Wij willen dan ook een aantrekkelijke werkgever zijn, zodat zij zich zo goed mogelijk inzetten voor het realiseren van de gemeentelijke ambities.

De samenleving verandert, de rol van onze gemeente verandert en daarmee ook onze medewerkers.

Daarom zijn we bezig met:

- Het doel van ons werk. Bij alles wat we doen stellen we ons de vraag waarom we het doen.
- Het (door)ontwikkelen van ons personeel.
- Iedereen doet mee, diversiteit is kenmerkend voor ons personeelsbestand. Competenties doen er toe, niet geslacht, leeftijd, herkomst of handicap.

Een moderne organisatie met zowel vast als flexibel personeel. Hierbij kunnen we inspelen op actuele ontwikkelingen.

Formatie(onderzoek)

Met de herindeling is een belangrijke financiële bezuiniging op de organisatie van 5% van de totale loonsom gerealiseerd. Voor 2017 is de geraamde formatie 182 fte. Dat is één fte meer dan de raming van 2016.

De belangrijkste veranderingen in de personeelsformatie tussen 2016 en 2017 zijn:

- In 2016 zijn de taken rondom ICT en Werk opgepakt in de regio. De medewerkers zijn overgegaan van onze organisatie naar de regionale samenwerking: het Werkbedrijf en de iRvN (ICT Rijk van Nijmegen). Dit gaat om 7,6 fte minder.
- Binnen het sociaal domein zijn een aantal medewerkers die eerder op inhuurbasis werkten, in dienst genomen. Hierdoor stijgt de formatie. Het gaat om 4,45 fte. Deze formatie werd en wordt betaald uit budgetten die voor het Sociaal Domein gereserveerd waren
- Door een grote toename van het aantal klanten binnen de Participatiewet is er meer formatie nodig. Het gaat om 2 fte extra.
- Tenslotte is op verschillende afdelingen de (geraamde) formatie, waarmee we bij de herindeling zijn gestart, aangepast aan de feitelijke omstandigheden. Dit gaat om 2,15 fte. De kosten daarvan passen binnen bestaande budgetten en/of worden betaald uit de flexibele schil (zie hieronder).

Wij vinden het van belang om de formatie regelmatig te monitoren en af te stemmen op de omvang en het takenpakket van de gemeente. Eind 2016 voert het college daarom een scan uit om onze formatie te vergelijken met die van andere gemeenten.

Stand van zaken voorjaar 2017

We hebben een start gemaakt met de benchmark. Met de benchmark onderzoeken we de verhouding tussen het takenpakket en de omvang van de organisatie. De uitkomsten vergelijken we met andere gemeentelijke organisaties. We zijn in het eerste kwartaal gestart en ronden het onderzoek voor de zomer af.

Flexibele schil

De totale formatie is afgestemd op de omvang van de taken die de gemeente uitvoert. Om goed in te kunnen spelen op externe ontwikkelingen en niet voortdurend een beroep te hoeven doen op extra (belasting)gelden, is een flexibele organisatie nodig. Een gedeelte van de formatie (± 15 fte) is daarom flexibel. Op deze manier creëren we een moderne organisatie.

Stand van zaken voorjaar 2017

Aan het begin van 2017 was 40% van de flexibele schil ingevuld. Na het eerste kwartaal 2017 is er nog 35% beschikbaar. Dit is inclusief de reserveringen voor het generatiepact en de trainees.

Duurzaam inzetbaar personeel

De maatschappelijke ontwikkelingen vragen nieuwe of andere vaardigheden van onze medewerkers. Daarnaast is de leeftijdsopbouw van de huidige organisatie aanleiding om aandacht te besteden aan de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Daarom doen we verschillende dingen:

- We zetten in op verjonging van ons personeelsbestand o.a. door het invoeren van het generatiepact en het werken met trainees
- We onderzoeken nieuwe mogelijkheden rondom scholing en opleiding, om alle medewerkers in staat te stellen zich te ontwikkelen waar nodig.
- We stimuleren een gezonde en fitte levensstijl.
- Het is belangrijk dat medewerkers flexibel zijn. Daarom geven we de medewerkers kansen om door te stromen naar nieuwe of andere functies, binnen of buiten onze organisatie.
- We werken mee aan werkervaringsplaatsen daar waar mogelijk.

Generatiepact

De medewerkers van de gemeente Berg en Dal hebben een hoge gemiddelde leeftijd. Er is weinig uitstroom van oudere medewerkers en weinig instroom van jonge medewerkers. Dit beeld is gelijk aan het landelijke beeld. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) adviseert gemeenten hiertegen maatregelen te treffen. De gemeente Berg en Dal heeft dit advies gevolgd. In 2016 is de invoering van het zogenaamde generatiepact voorbereid en vanaf 2017 kunnen medewerkers hier gebruik van maken. Het generatiepact houdt in dat we oudere medewerkers de mogelijkheid geven om minder te gaan werken. Hierdoor ontstaat er ruimte om jonge medewerkers aan te nemen. Een bijkomend voordeel van de regeling is dat oudere medewerkers - totdat ze met pensioen gaan - hun kennis geleidelijk kunnen overdragen aan de jongere medewerkers.

Stand van zaken voorjaar 2017

Vanaf januari kunnen medewerkers deelnemen aan het generatiepact. Tot nu maken er 13 medewerkers gebruik van het generatiepact. 80% van de deelnemers kiest ervoor om één dag in de week minder te werken, 20% voor twee dagen. De ruimte die hierdoor ontstaat vullen we in met jonge nieuwe medewerkers. Inmiddels zijn er vier jonge nieuwe collega's gestart.

Trainees

Zoals hierboven vermeld is er weinig instroom van jongeren. Naast het generatiepact bekijken we de mogelijkheden om trainees in te zetten. Dit zijn jonge, net afgestudeerde medewerkers die met een frisse blik, korte opdrachten voor ons uitvoeren. Hierdoor halen we nieuwe kennis in huis en blijft er minder werk liggen. We gaan samenwerken met gemeenten in de regio. Hierdoor maken we minder kosten, en we zijn als overheid beter zichtbaar voor werkzoekenden in de regio. Ook kunnen we op deze manier gebruik maken van kennis die de trainee opgedaan heeft bij een andere regiogemeente.

Stand van zaken voorjaar 2017

In 2016 is het regionaal traineeship opgezet. Begin 2017 zijn de trainees geworven. In april starten elf trainees bij negen verschillende gemeenten in de regio. In twee jaar tijd gaan zij drie opdrachten bij drie verschillende organisaties uitvoeren. Berg en Dal heeft één plaats voor een trainee vrijgemaakt. Hierdoor halen wij nieuwe kennis in huis, werken we regionaal samen en bieden we jongeren kansen.

Participatiebanen

Wij vinden dat wij als gemeente een maatschappelijk voorbeeld zijn om als werkgever ieder een kans te geven om aan het werk te zijn. Daarom creëren wij de komende jaren participatiebanen. Dit zijn extra banen voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Door een fysieke of psychische beperking is het voor deze mensen vaak niet mogelijk om een volledige functie uit te voeren binnen een organisatie. Om deze mensen een plaats te geven binnen de organisatie maken wij functies die anders niet ingevuld zouden worden. Hierover zijn landelijk en regionaal afspraken gemaakt. Het gaat om structurele werkzaamheden die anders niet of beperkt uitgevoerd worden. Door deze extra banen neemt onze formatie de komende jaren toe. Wij streven naar 10 participatiebanen in 2020.

Stand van zaken voorjaar 2017

In 2016 hebben we drie participatiebanen gecreëerd en in 2017 breiden we dit verder uit.

Organisatie

Wij willen een betrouwbare en service verlenende organisatie zijn. Hierbij luisteren we goed naar de klant en bieden we waar nodig maatwerk aan. Onze omgeving verandert voortdurend. Daarom moeten wij als moderne organisatie ons werk hierop aanpassen.

Regiegemeente

Wij hebben gekozen voor een groeipad naar een regiegemeente. Bij een regiegemeente doen we niet meer al het werk zelf, maar is onze invloed wel zichtbaar. Wij richten ons vooral op het stellen van kaders (ontwikkeling van beleid "in eigen huis"), het voeren van regie op processen en de uitvoering van kerntaken. Uitvoeringstaken worden steeds meer aan partners overgelaten, waarbij sommige taken zijn afgestoten en andere taken onder verantwoordelijkheid en regie van de gemeente worden uitgevoerd. We monitoren hierbij op prijs en kwaliteit. In de afgelopen jaren zijn tal van concrete mogelijkheden van uitbesteding en regionale samenwerking onderzocht en concreet aangegaan.

- Inmiddels nemen we deel aan de belastingsamenwerking in Beuningen, via het belastingkantoor Munitax,
- Daarnaast hebben we de brandweer geregionaliseerd in de Veiligheidsregio Gelderland Zuid (VRGZ),
- Ook zijn de Wabotaken ondergebracht bij de omgevingsdienst regio Nijmegen (ODRN).

- Tenslotte is de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR), waaronder het regionale Werkbedrijf en de regionale samenwerking op het gebied van ICT (iRvN), inmiddels van start gegaan. Onze medewerkers van het cluster Werk en het cluster ICT zijn per 1 april 2016 in dienst van deze nieuwe organisatie gekomen.

Resultaatgedreven werken

We willen een betrouwbare partner zijn voor onze inwoners en bedrijven. Het college maakt daarvoor beleid en formuleert duidelijke doelstellingen. Het college en onze organisatie gaan aan de slag om deze doelstellingen voor u te realiseren. Dat betekent concrete resultaten leveren. Daarbij luisteren wij naar u en laten wij meer ruimte voor maatwerk en vertrouwen we op het vakmanschap van onze medewerkers. Hierbij is het te behalen resultaat leidend. Door middel van opleiding en training voor onze medewerkers stimuleren wij deze manier van resultaatgedreven en klantvriendelijk werken.

Klare Taal

Onze dienstverlening bestaat vaak uit geschreven teksten, zowel op papier als digitaal. We versturen veel brieven en geven voorlichting via folders en de website. In 2016 hebben we onderzoek gedaan naar ons taalniveau. Hieruit blijkt dat een groot deel van onze teksten niet makkelijk te lezen is. Daarom zijn we gestart met het project 'Klare Taal'. Alle medewerkers hebben trainingen gevolgd en er zijn taalcoaches aangesteld. In 2017 gaan we hiermee verder en worden de brieven omgezet in klare taal. Wij willen dat onze teksten begrijpelijk, duidelijk en prettig leesbaar zijn. Wij hebben ons best gedaan om ook in deze begroting in klare taal te schrijven.

Stand van zaken voorjaar 2017

We schrijven steeds meer geschreven teksten in klare taal.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie gaat over de regels, procedures en werkafspraken van onze organisatie. Die regels zijn er om onze organisatie goed en betrouwbaar te laten functioneren. Het accountantskantoor Baker Tilly Berk controleert onze administratieve organisatie en adviseert hierover. Wij bespreken de adviezen regelmatig in één van onze raadscommissies, de auditcommissie. Op basis van de bevindingen van de accountant stelt het college jaarlijks een plan op, waarin we aangeven hoe we omgaan met deze adviezen. De zorg- en WMO-taken zijn op dit moment een belangrijk aandachtspunt. Het blijkt dat de gemeenten, de Sociale Verzekeringsbank en de zorgaanbieders de interne controle nog onvoldoende op elkaar hebben afgestemd. Dit willen we zo snel mogelijk verbeteren.

Stand van zaken voorjaar 2017

De interim-controle 2017 vindt plaats in het najaar van 2017. De managementletter die hieruit volgt, bespreken we eind dit jaar met de auditcommissie. Dan bespreken we ook de acties die we hebben genomen om de aanbevelingen en opmerkingen van de accountant op te volgen.

Informatievoorziening

Informatiebeveiliging en privacy

De gemeente wil een betrouwbare partner zijn voor inwoners en bedrijven. Wij gaan daarom zorgvuldig om met gegevens van inwoners en organisaties. Dat is ook belangrijk nu we steeds vaker werken met digitale informatie. Digitale informatie is eenvoudig te kopiëren en te verspreiden. Om te voorkomen dat vertrouwelijke informatie in verkeerde handen valt, is aandacht nodig voor informatiebeveiliging. Daarom zijn er landelijke veiligheidseisen opgesteld, de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). Onze gemeente moet aan deze veiligheidseisen voldoen.

Om te bepalen of een inwoner recht heeft op een uitkering maken wij bijvoorbeeld gebruik van gegevens over het arbeidsverleden en het loon van deze inwoner. Deze gegevens zijn opgeslagen in het landelijke systeem Suwinet. Om Suwinet veilig te kunnen gebruiken moet een gemeente aan een aantal landelijke normen voldoen. Onze gemeente voldoet aan deze normen.

Onze gemeente gaat aan de slag met informatiebeveiliging. Wij hebben daarvoor een projectorganisatie opgericht. Deze projectorganisatie werkt aan de bewustwording bij de medewerkers van onze organisatie. Maar er wordt ook gewerkt aan beleid en werkafspraken over informatiebeveiliging en privacy.

Stand van zaken voorjaar 2017

We hebben gewerkt aan een verbeterde procedure voor de instroom, doorstroom en uitstroom van medewerkers in onze organisatie. Dit is ook met het oog op informatieveiligheid belangrijk. Zo zorgen we er bijvoorbeeld voor dat alleen medewerkers die daartoe bevoegd zijn, toegang hebben tot het gemeentehuis en bepaalde systemen.

De gemeente faciliteert plaats- en tijdonafhankelijk werken. Dit moet natuurlijk wel op een veilige manier plaatsvinden, want de gemeente wil zorgvuldig omgaan met gegevens. Daarom hebben we nieuwe afspraken gemaakt over telewerken. We stellen een veilige verbinding beschikbaar voor medewerkers, zodat zij ook buiten het gemeentehuis kunnen werken.

We geven workshops op alle afdelingen over de thema's informatieveiligheid en privacy, om de bewustwording onder medewerkers te vergroten.

Wij vullen de functies van adviseur informatiebeveiliging (CISO) en Functionaris Gegevensbescherming (functionaris voor het waarborgen van privacy) op dit moment nog in met een extern adviseur. We willen de functies invullen met eigen interne medewerkers.

Documentaire informatie voorziening (DIV)

Het hebben en het snel kunnen delen van informatie is tegenwoordig erg belangrijk. Dat geldt ook voor onze gemeente. We doen er veel aan om goede informatie beschikbaar te hebben en om deze informatie op een goede manier te beheren. Steeds vaker is dat digitale informatie.

In 2016 is de basis gelegd voor het verbeteren van ons archiefbeheer, zowel op papier als digitaal. In de landelijke Archiefregeling staat dat het beheer van het archief moet voldoen aan bepaalde eisen. Bijvoorbeeld dat informatie toegankelijk, vindbaar, uitwisselbaar, authentiek, betrouwbaar, volledig en integer hoort te zijn. Om aan deze eisen te voldoen gaan we een kwaliteitssysteem opzetten. Het kwaliteitssysteem bestaat uit een beschrijving van de organisatie en werkafspraken tussen mensen die zich bezig houden met

archiefbeheer. In 2017 gaan we onderzoeken welk kwaliteitssysteem het best past bij onze organisatie.

Ook gaan we in 2017 verder met het digitaliseren van ons archief. Zo gaan we alle bouw- en milieuvergunningen van 1940 tot heden digitaal maken. Deze informatie kan daarna eenvoudig geraadpleegd worden via onze website.

Voor het beheer van ons archief werken we samen met het Regionaal Archief Nijmegen. In 2017 evalueren we deze samenwerking.

Stand van zaken voorjaar 2017

We hebben het onderzoek naar het kwaliteitssysteem afgerond. De kaders zijn bekend. De invulling krijgt in kwartaal 2 vorm. Dit is nodig om aan de wettelijke archiefeisen (art 16) te voldoen.

Op dit moment zijn alle bouwvergunningen van de voormalige gemeente Groesbeek en Millingen aan de Rijn digitaal beschikbaar. De digitalisering en ontsluiting van de overige bouw- en milieuvergunningen vindt in 2017 plaats.

We hebben vier opties beschreven voor het beheer van de archieven, die we op dit moment onderzoeken. Eind kwartaal 2 kiezen we voor volledige overdraging van het beheer en advies over de archieven of het in huis houden van deze dienstverlening.

Gegevensbeheer

De gemeente beheert een aantal belangrijke basisregistraties. In een basisregistratie zijn gegevens opgenomen, die op een betrouwbare en veilige manier kunnen worden ingezien. Bijvoorbeeld de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), de Basisregistratie Kadaster (BRK) en het Handelsregister. De basisregistraties van gemeenten zijn onderling gekoppeld. Zo kunnen veranderingen in deze gegevens eenvoudiger worden uitgewisseld tussen gemeenten en andere overheidsinstanties in Nederland. Het koppelen van de basisregistraties heeft langer geduurd dan verwacht. In 2017 gaan we ook de koppeling van onze interne systemen verbeteren. Daarvoor moeten we verschillende werkprocessen op elkaar afstemmen. Ons doel is om gegevens eenmalig te registreren om ze daarna voor meerdere doeleinden te gebruiken (eenmalige registratie en meervoudig gebruik).

De overgang van de huidige gemeentelijk basisadministratie (GBA) naar de basisregistratie Personen (BRP) is landelijk uitgesteld tot 2018/2019. De aanbesteding van de BRP doen we samen met gemeenten in de regio.

Stand van zaken voorjaar 2017

Wij verwachten dat de aansluiting op de Landelijke Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) in het begin van het 2e kwartaal 2017 een feit is. Ook zijn we gestart met de voorbereidende werkzaamheden om het geo-berichtenverkeer tussen de BGT en BAG te realiseren.

We werken stap-voor-stap aan een nieuwe "kaartviewer". Daarmee hebben medewerkers op basis van een kaart direct toegang tot diverse gegevens (adressen, gebouwen, kadastrale gegevens, persoonsgegevens en dergelijken).

Digitale dienstverlening

Landelijk is vastgesteld welke diensten gemeenten digitaal kunnen regelen en hoe we dat het beste kunnen aanpakken. Voor gemeenten zijn twee notities beschikbaar:

“Overheidsbrede dienstverlening 2020” en “Digitaal 2017”. Wij sluiten zo veel mogelijk aan bij deze landelijke doelstelling en kijken steeds wat past bij onze gemeente.

Dit betekent dat we steeds meer dienstverlening digitaliseren. Ook stimuleren we inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen hier gebruik van te maken. Onze gemeentelijke website is daarbij erg belangrijk. Daarom zorgen we er voor dat de informatie op de website leesbaar, actueel en volledig is.

Door de digitalisering kunnen inwoners steeds vaker zelf bepalen waar en wanneer ze iets willen regelen. We zorgen er ook voor dat mensen bij ons aan het loket geholpen worden als ze het niet digitaal kunnen regelen.

Ook in de komende jaren gaan we meer digitale formulieren op de website aanbieden. We blijven de digitale formulieren die we hebben verbeteren. Verder kunt u als inwoner steeds meer informatie vinden op de website MijnOverheid.nl. Dit is uw persoonlijke website voor al uw overheidszaken. De gemeente verstuurt al een aantal brieven digitaal via MijnOverheid. Dit worden er steeds meer. Als u een aanvraag hebt gedaan bij de gemeenten gaan we ook aangeven hoe ver we zijn met de afhandeling van uw aanvraag (statusinformatie). Dit zal waarschijnlijk in 2018 gebeuren.

Stand van zaken voorjaar 2017

Op 14 maart 2017 is de nieuwe website live gegaan. De website past zich aan, aan het apparaat waarmee je de website bekijkt (iPad, telefoon enzovoort). Ook is de structuur van de website logischer en overzichtelijker. Hierbij hebben we gekeken naar de onderwerpen die het meest gezocht worden (op basis van eigen statistieken en informatie van andere gemeenten). Deze meest gezochte onderwerpen staan hoger in de structuur dan minder gezochte onderwerpen.

De nieuwe structuur is ook flexibeler, waardoor we de nieuwe website makkelijker kunnen aanpassen dan de oude website.

Inkoop en aanbesteding

Wij hebben onze inkoopregels vastgelegd in ons inkoopbeleid. Uiteraard gelden voor ons ook de wettelijke regels die zijn opgenomen in de Aanbestedingswet. Al onze inkopen en aanbestedingen worden gedaan volgens ons inkoopbeleid. Ons uitgangspunt is dat we inkopen op basis van de beste prijs-kwaliteitverhouding.

De inkoopregels passen bij onze professionele aanpak van de inkoop. Wij willen een betrouwbare opdrachtgever zijn, die leveranciers eerlijke en gelijke kansen biedt. Via ons inkoopbeleid willen we ook sturen op politieke thema's:

- Duurzaamheid;
- Lokale werkgelegenheid;
- Administratieve lastenverlichting;
- Social return; hierbij komen werkplekken beschikbaar voor mensen die moeilijk werk kunnen vinden.

En dat alles zo effectief en efficiënt mogelijk.

Om onze doelstellingen te halen zullen wij de komende periode de inkoop verder professionaliseren. Hierbij gaat het om de volgende onderdelen:

- o Het actualiseren van onze inkoopvoorwaarden en – regels;
- o Meer aandacht voor onze inkoopdoelstellingen;
- o Het meenemen van onze doelstellingen in de Planning en control cyclus;
- o Het inrichten van een systeem voor contractbeheer;

- Het ondersteunen van de organisatie door advies in te winnen bij een inkoopadviseur.

Stand van zaken voorjaar 2017

De Nota Inkoopbeleid Berg en Dal 2016 is begin 2016 vastgesteld. We hebben de volgende documenten geactualiseerd en vastgesteld: Algemene Inkoopvoorwaarden, Gouden regels bij het inkopen, Inkoopstartnotitie. De adviesfunctie is volledig geregeld binnen de organisatie; er zijn richtlijnen en praktische tools beschikbaar. We werken nog aan een contractbeheersysteem. Zodra we dat hebben geïmplementeerd, stellen we op basis daarvan een aanbestedingskalender op (einde van het jaar).

Het Inkoopbeleid Berg en Dal 2016 en de bijbehorende inkoopdoelstellingen zijn bekend, maar nog niet tot in de haarvaten van de organisatie. Het is een proces dat tijd nodig heeft en begint bij bewustwording en begeleiding van met name de decentrale inkopers. Er is daar beperkt capaciteit voor. Het monitoren op de inkoopdoelstellingen kunnen we daarom pas in 2017 goed oppakken.

Verbonden partijen

Wij spreken van een Verbonden Partij als het een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie betreft waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), dient de gemeente in de begroting aandacht te besteden aan partijen, waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Er zijn immers bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's, die uit gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen in NV's, stichtingen of verenigingen of andere overeenkomsten kunnen voortvloeien.

Stand van zaken voorjaar 2017

Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen te melden over de verbonden partijen. Onderstaande link leidt naar de tekst van de paragraaf van de begroting 2017.

[Paragraaf Verbonden Partijen Programmabegroting 2017](#)

Grondbeleid

In het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (in het vervolg van deze paragraaf afgekort met BBV) wordt in artikel 9.2 aangegeven dat de paragraaf grondbeleid een verplicht onderdeel vormt van de begroting. De verplichte paragraaf grondbeleid moet ten minste ingaan op (artikel 16 van het BBV):

1. Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
2. Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
3. Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
4. Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
5. De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

De voortgang bij deze voorjaarsnota is gelijk aan de jaarrekening 2016.

Bij de jaarrekening 2016 zijn 3 complexen afgesloten. Dit zijn Locatie Hogeweg-Bremstraat, Locatie Husenhoff en Locatie Ooijse Graaf. Ook is in 2016 het Centrumplan ontvlecht en zijn afzonderlijke locaties overgebleven.

Tegelijkertijd met deze Voorjaarsnota wordt de actualisatie van de grondexploitaties behandeld in de gemeenteraad. Het raadsvoorstel is openbaar, maar de inhoudelijke rapportage is vertrouwelijk. Bij de complexen is de actuele tekst opgenomen (gelijk aan de tekst van de jaarrekening 2016).

Visie op en wijze van het grondbeleid

Met het invoeren van de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening in 2008 is de gemeente verplicht om haar ruimtelijk beleid vast te leggen in een structuurvisie. In onderstaande tabel volgt een korte toelichting op de ruimtelijke visie voor de drie voormalige gemeenten:

Tabel: Ruimtelijke visie voor drie voormalige gemeenten

Visie	Toelichting
Millingen aan de Rijn	Op 29 januari 2013 heeft de gemeenteraad van Millingen aan de Rijn de Structuurvisie Millingen aan de Rijn 2025 "Millingen is het Waard" vastgesteld. In de structuurvisie legt de gemeente de hoofdlijnen vast van het ruimtelijk beleid tot 2025, evenals de manier waarop dit bereikt kan worden. Aan de structuurvisie is een uitvoeringsprogramma gekoppeld. Door de gemeenteraad is, in aanvulling op de structuurvisie, een strategische visie vastgesteld. De strategische visie bestaat uit 10 punten die de bevolking het meest belangrijk vindt voor de toekomst van Millingen a/d Rijn.
Ubbergen	Op 6 oktober 2011 heeft de gemeenteraad van Ubbergen de structuurvisie "Buitengewoon Ubbergen 2020" vastgesteld. De structuurvisie geeft het ruimtelijk beleid voor een periode van 10 jaar weer.
Groesbeek	Op 21 juni 2012 heeft de gemeenteraad van Groesbeek de Strategische Visie Groesbeek 2025 vastgesteld. Hiermee schetst de gemeente de koers van de gemeente richting het jaar 2025. Deze koers is integraal, gemeentebreed en vraagt om een nadere ruimtelijke concretisering in de vorm van een structuurvisie. Op 27 juni 2013 heeft de gemeenteraad van Groesbeek dan ook de Structuurvisie Groesbeek 2025 vastgesteld. Met deze structuurvisie schetst het gemeentebestuur de strategie en kaders op hoofdlijnen voor de ruimtelijke ontwikkeling van Groesbeek. De structuurvisie zelf volgt in haar opbouw de pijlers uit de strategische visie.

Ondanks de herindeling per 1 januari 2015 blijven de visies ten aanzien van de kernen geldig. In 2017 zal dan ook geen nieuwe gemeentelijke structuurvisie opgesteld worden.

Nota grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken op het terrein van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur. Het grondbeleid is geen doel op zich, maar dienstbaar aan de hiervoor benoemde beleidsvelden. De wijze waarop deze doelstellingen kunnen worden bereikt, is vastgelegd in de nota grondbeleid.

Het grondbeleid van de gemeente Berg en Dal is verantwoord in de Nota grondbeleid gemeente Berg en Dal 2017. Daarin is vastgelegd dat het voeren van een actief grondbeleid als klassiek model niet toereikend is, vanwege het risico, de beperkte grondpositie en het ontbreken van middelen, waardoor grondverwerving en zelfstandige gronduitgifte niet vaak voorkomen.

De gemeente heeft dan ook gekozen voor het voeren van overwegend faciliterend beleid.

De nota grondbeleid is een kader stellend gemeentelijk beleidsstuk waarin de gemeenteraad de kaders aangeeft waarbinnen het college en de ambtelijke organisatie het grondbeleid kunnen uitvoeren.

Visie in relatie tot de begroting – Programma 3 Onze gemeente

In het kader van het grondbeleid is programma 3 – Onze gemeente – van betekenis en de belangrijkste ontwikkelingen zijn:

Economie en werkgelegenheid

In 2013 is door de Stadsregio het Regionaal Programma Bedrijventerrein (RPB) op detailniveau aangepast. In het RPB worden afspraken vastgelegd over de afstemming van vraag en aanbod (tot 2025) naar bedrijventerreinen, zorgvuldig ruimtegebruik, intensivering, segmentering en de herstructurering van verouderde bedrijventerreinen. In het RPB is voor Berg en Dal rekening gehouden met de ontwikkeling van de eerste fase van het Hulsbeek terrein als nieuw bedrijventerrein. Op dinsdag 7 oktober 2014 heeft het College besloten tot het voorlopig “on hold” zetten van de ontwikkeling van het nieuwe bedrijventerrein. Binnen de kern van Groesbeek is een voorraad van circa 25.000 m² aan nog uit te geven oppervlak voor handen binnen het bedrijventerrein Mies voor dezelfde doelgroep. Rekening houdend met de ladder voor duurzame verstedelijking (eerst afstemmen op de regionale behoefte, dan inbreiding, dan uitbreiding), is in 2014 besloten om de gronden in het complex Niet In Exploitatie Genomen Gronden te houden en af te waarderen. Lieskes Wengs in Leuth wordt ook genoemd in het RPB. Voor het plangebied geldt een onherroepelijk bestemmingsplan. In 2015 is begonnen met het opstellen van een kadernota toerisme en een beleidsvisie economische zaken.

In 2015 zijn de samenwerkende regiogemeenten in het Gemeenschappelijk Orgaan, onderdeel Economie, begonnen met het herijken van het programma voor werklocaties. In het traject is vanuit gemeente Berg en Dal aangedrongen op het maken van een duidelijk onderscheid tussen lokale en regionale bedrijventerreinen. Dit onderscheid is gemaakt en volgens het huidige concept hoeven wij hierdoor geen bedrijventerrein te schrappen. Ook blijft er de mogelijkheid om bij voldoende vraag terrein uit te breiden. Op dit moment kunnen de gemeenten hun zienswijze bekendmaken. Definitieve vaststelling wordt verwacht eind 2017.

Wonen

De ambitie is een gedifferentieerd aanbod van duurzame betaalbare en levensloopbestendige woningen. De voorziene woningbouwprogrammering is voldoende om

te voorzien in de woningbouwbehoefte voor de komende 10 jaar en verder. In de 2e helft van 2015 is begonnen met een woningmarktonderzoek. Het woningmarktonderzoek is opgeleverd en op basis van het onderzoek wordt een uitvoeringsprogramma (woonagenda) opgesteld. Dit vormt de basis voor nieuwe prestatie – afspraken met de corporaties Oosterpoort, Waardwonen en de twee huurdersbelangenverenigingen. Ook worden dan de mogelijke gevolgen voor de projecten inzichtelijk gemaakt. Duidelijk is dat geen nieuwe gronden voor planontwikkeling benodigd zijn buiten de al bekende locaties.

Grondzaken

Doelstelling is het opzetten van actuele beleidskaders en administratie, teneinde adequaat te kunnen handelen bij vastgoed – en grondtransacties in het algemeen en bij illegale situaties in het bijzonder. In 2015 is begonnen met de inventariserende werkzaamheden ten behoeve van het opzetten van een eigendomsadministratie (vastgoed – en grondregistratiesysteem). Naar verwachting zal het systeem in 2017 opgeleverd worden.

Relevante ontwikkelingen op rijksniveau met gevolgen voor gemeente

Per 1 januari 2016 is de vennootschapsbelasting voor publieke organisaties ingevoerd. Het heeft tot gevolg dat de gemeente belasting moet afdragen over de winst die met “commerciële activiteiten” wordt gemaakt. Onder commerciële activiteiten worden in dit verband activiteiten verstaan die zowel door de gemeente als door private partijen (kunnen) worden verricht. Binnen de gemeente is een werkgroep in het leven geroepen die de gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelasting in beeld zal brengen.

In 2016 heeft de commissie BBV (d.d. maart 2016) een notitie uitgebracht met een herziening van de verslaggevingsregels grondexploitatie in het BBV met ingang van 1 januari 2016. Een aantal ontwikkelingen hebben de aanleiding gevormd om eens kritisch te kijken naar de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties. Deze afbakening is mede van belang in het kader van de vennootschapsbelasting en kan helpen in de discussie over de afbakening van de ondernemersactiviteiten en toe te rekenen kosten en opbrengsten. De mogelijke gevolgen van deze wijzigingen worden door de afdeling bedrijfsvoering in beeld gebracht en verwerkt in 2016. Wel wordt in de volgende paragrafen in de presentatie een voorschot genomen op een deel van de wijzigingen.

Aanvankelijk wordt ten aanzien van de gronden een onderscheid gemaakt in het complex In Exploitatie Genomen Gronden en in het complex Niet In Exploitatie Genomen Gronden. Met de invoering van de nieuwe verslaggevingsregels is op hoofdlijnen een driedeling te maken ten aanzien van de gronden, te weten: Bouwgrond In Exploitatie, Materiële Vaste Activa (voormalig Niet In Exploitatie Genomen Gronden) en in de vorderingen op de gemeentelijke balans (faciliterend grondbeleid).

Prognose te verwachten resultaat

Tabel: Resultaten geactualiseerde grondexploitaties op peildatum 01-01-2017

Project	GREX 2016 Eindwaarde	GREX 2017 Eindwaarde	Vershil
Bedrijventerrein Mies	€ -168	€ 66	€ 234
Dorpsstraat Mariendaal (Centrumplan Groesbeek)	€ -2.135	€ -2.254	€ -119
Spoorlaan (Centrumplan Groesbeek)	€ -686	€ -725	€ -39
Markt (Centrumplan Groesbeek)	€ -153	€ -147	€ 6
Kloosterpad West (Centrumplan Groesbeek)	€ -61	€ -61	€ 1
Openbare Ruimte (Centrumplan Groesbeek)	€ -265	€ -250	€ 15
Drulse Beek	€ 1.168	€ 1.056	€ -112
Hogeweg Bremstraat	€ 2	€ 6	€ 4
Uitbreidingsplan Husenhoff	€ 14	€ 16	€ 1
Ooijse Graaf	€ 1.380	€ -27	€ -1.407
Hubertushof	€ 320	€ 305	€ -14
Bouwkamp	€ 159	€ 111	€ -48
Pastoor van Tielstraat	€ 0	€ -	€ -0

Bedrijventerrein Mies

Ten opzichte van de vastgestelde grondexploitatie per 1 januari 2016 is sprake van een positieve ontwikkeling. Alle gronden zijn nu vrij uitgeefbaar (in bezit van gemeente zonder beperkingen) en vanuit de markt is veel interesse in de nog uit te geven bouwrijpe gronden. Deze interesse vertaalt zich in een versnelling met betrekking tot de nog uit te geven gronden, waardoor ook de totale doorlooptijd van de grondexploitatie wordt ingekort. De uitgifteprijs per m² zijn in overeenstemming met de concept grondprijzennota 2017, waarbij een aantal kavels als incurant is bestempeld en hiervan de verkoopprijs is verlaagd. Wel is besloten om geen opbrengstenstijging meer toe te passen op de uitgifteprijs (negatief effect in resultaat). Tot slot vallen de kosten per saldo lager uit als gevolg van een toegekende subsidie.

Dorpsstraat Mariendaal (Centrumplan Groesbeek)

Het tekort van de grondexploitatie voor Dorpsstraat Mariendaal is toegenomen. Dit is toe te rekenen aan de hoger uitvallende planbegeleidingskosten en dat heeft onder meer te maken met een juridisch conflict tussen de gemeente en de ontwikkeling (bouwer) van het project. Daarnaast blijkt dat extra begeleiding op het werk buiten noodzakelijk is.

Spoorlaan (Centrumplan Groesbeek)

Ook de grondexploitatie voor de Spoorlaan geldt dat het tekort is toegenomen. Dit is per saldo het gevolg van de hogere kosten in verband met de realisatie van de parkeervoorziening ter plaatse. De geprognosticeerde grondopbrengsten en de exploitatiebijdrage zijn, in overeenstemming met de vastgestelde grondexploitatie op peildatum 1 januari 2016, in 2016 gerealiseerd.

Markt (Centrumplan Groesbeek)

Het resultaat van de grondexploitatie voor de Markt is nagenoeg gelijk gebleven. Er is sprake van een lichte verbetering als gevolg van een lager uitvallende kostenstijging. De uiteindelijke kostenstijging van peildatum 1 januari 2016 naar 1 januari 2017 viel lager uit dan aanvankelijk voorzien was.

Kloosterpad West (Centrumplan Groesbeek)

Ook het resultaat van de grondexploitatie voor Kloosterpad West is nagenoeg gelijk gebleven. Er is sprake van een lichte verbetering als gevolg van een lager uitvallende kostenstijging. De uiteindelijke kostenstijging van peildatum 1 januari 2016 naar 1 januari 2017 viel lager uit dan aanvankelijk voorzien was.

Openbare ruimte (Centrumplan Groesbeek)

Het resultaat van de grondexploitatie voor de openbare ruimte is verbeterd. In de vastgestelde grondexploitatie per 1 januari 2016 werd nog rekening gehouden met kosten voor tijdelijke maatregelen en beheer. Echter, alle werkzaamheden zijn afgerond en derhalve worden dan ook geen kosten meer verwacht. De restant raming komt dan ook ten goede aan het resultaat. Wel moet in 2017 nog het restant deel van de subsidie gerealiseerd worden, waarna de grondexploitatie per 31.12.2017 afgesloten kan worden.

Druise Beek

Het resultaat van de geactualiseerde grondexploitatie is afgenomen. Dit ondanks de interesse vanuit de markt voor de woningen. De afname is het gevolg van de gefaseerde ontwikkeling van de nieuwbouwlocatie (verkoop van losse kavels in plaats van in één keer afname van bijvoorbeeld tien kavels). Daarmee kan de inrichting van de openbare ruimte niet in één stroom plaatsvinden waardoor extra kosten ontstaan.

Hogeweg Bremstraat

De grondexploitatie voor Hogeweg Bremstraat wordt afgesloten met een positief resultaat van in totaal € 6.236 per 31.12.2016. De winst komt ten goede aan het jaarresultaat over 2016. Het restant budget inrichting openbare ruimte is overgeheveld naar het krediet voor werkzaamheden Dries.

Uitbreidingsplan Husenhoff

De grondexploitatie voor Husenhoff wordt afgesloten met een positief resultaat van in totaal € 15.551 per 31.12.2016. De winst komt ten goede aan het jaarresultaat over 2016. Vanuit de gemeente vindt alleen nog toezicht plaats op de inrichting van de openbare ruimte. Deze kosten worden ten laste gebracht van de reguliere begroting.

Ooijse Graaf

De grondexploitatie voor Ooijse Graaf wordt afgesloten met een verlies van € 27.058 per 31.12.2016. Het verlies wordt ten laste gebracht van het jaarresultaat over 2016. De grondexploitatie wordt afgesloten op basis van het besluit om fase 2 niet te ontwikkelen.

Hubertushof

Het resultaat van de grondexploitatie is licht afgenomen. Dit wordt veroorzaakt door het niet realiseren van de begrote opbrengstenstijging. De geprognosticeerde grondopbrengsten zijn in 2016 gerealiseerd (in vastgestelde grondexploitatie per 01.01.2016 voorzien in 2017). Daarmee is de begrote opbrengstenstijging komen te vervallen. De verwachting is dat de grondexploitatie per 31.12.2017 afgesloten kan worden (een jaar eerder dan aanvankelijk voorzien was). Wel is mogelijkerwijs nog sprake van een risico met betrekking tot mogelijke verontreiniging in de geleverde bouwgrond. Het risico is opgenomen in de risicoparagraaf van de gemeente.

Bouwkamp

Het resultaat van de grondexploitatie voor Bouwkamp is gewijzigd. Op het bedrijventerrein is nog een laatste kavel in voorraad. Dit kavel is aangemerkt als incurant en de prijs van dit kavel daardoor is verlaagd. Eerdere gesprekken met verschillende partijen heeft voornamelijk niet geleid tot een koopovereenkomst. Met een lagere prijs is de verwachting dat dit kavel sneller kan worden verkocht.

Pastoor van Tielstraat

Het resultaat van de grondexploitatie voor de Pastoor van Tielstraat is nagenoeg ongewijzigd. Het plan betreft de sloop van huurwoningen en de bouw van nieuwe woningen. In 2010 is het oorspronkelijke bestemmingsplan in werking getreden. In 2012 is gestart met de gefaseerde verkoop van 15 woningen en 2 vrije kavels. Tot op heden loopt de verkoop door Oosterpoort nog niet zo voorspoedig als aanvankelijk voorzien was.

Beleidsuitgangspunten Reserves en voorzieningen grondzaken

Reserves

De reserve Omslag Grote Werken (reserve van voormalige gemeente Groesbeek) is bij de beginbalans 2015 toegevoegd aan de algemene reserve. De reserve centrumontwikkeling Millingen aan de Rijn is toegevoegd aan de bestemmingsreserve lopende projecten. Er zijn verder geen reserves die een directe relatie hebben met grondexploitaties.

Voorzieningen

In het Besluit Begroting en Verantwoording is aangegeven dat het treffen van een afboeking of een voorziening direct gebeurt bij een geprognosticeerd tekort ter grootte van dit volledige verlies. Als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, dan moet die worden gepresenteerd als een waarde correctie op de post bouwgrond in exploitatie (voorraden). De volgende grondexploitaties kennen een tekort en daarvoor is dan ook een voorziening getroffen:

Tabel: Grondexploitaties met een tekort (=voorziening) bedragen x € 1.000

Project	GREX 2017 Eindwaarde
Dorpsstraat Mariendaal (Centrumplan Groesbeek)	€ -2.254
Spoorlaan (Centrumplan Groesbeek)	€ -725
Markt (Centrumplan Groesbeek)	€ -147
Kloosterpad West (Centrumplan Groesbeek)	€ -61
Openbare Ruimte (Centrumplan Groesbeek)	€ -250
Totaal voorziening	€ -3.437

Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de baten en lasten per programma en de algemene dekkingsmiddelen. Dit levert een raming op van het saldo van de rekening van baten en lasten. Vervolgens wordt een aantal toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves geraamd. Dit resulteert in het resultaat van de rekening van baten en lasten.

Tabel: Baten en lasten per programma

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2017	2017	2018	2019	2020
	Primair Saldo	na VJN Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Programma 1: Inwoner	-29.911	-31.135	-30.764	-30.514	-30.397
Programma 2: Onze buurt	-11.326	-11.119	-11.224	-11.220	-11.274
Programma 3: Onze gemeente	-3.869	-4.383	-4.386	-4.726	-4.636
Programma 4: Ons geld	53.585	53.748	53.024	52.224	52.113
Programma 5: Overhead	-7.957	-7.985	-7.928	-7.970	-8.006
Saldo rekening baten en lasten	521	-874	-1.279	-2.207	-2.200
Toevoeging aan reserves	-2.235	-2.691	-2.019	-464	-520
Onttrekking aan reserves	1.714	3.355	2.671	1.586	1.633
Resultaat rekening baten en lasten	0	-210	-626	-1.084	-1.087

Incidentele baten en lasten

Een goed beeld van de financiële positie van de gemeente vereist ook inzicht in de incidentele baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt.

Hieronder vindt u een overzicht van de incidentele baten en lasten.

Tabel: Incidentele baten en lasten per programma

Bedragen x € 1.000

	2017	2018	2019	2020
Programma Inwoner				
Bijdrage reorganisatiekosten Breed	-26	-15		
Opheffing/liquidatieplan Breed	183			
Toetsing/scholing pedagogisch medewerkers VVE taalniveau 3F	-24			
Rijksbijdrage toetsing/scholing pedag.medew. VVE taalniveau 3F	24			
Inhuur projectleider transformatie van dure naar goedkopere zorg	-100	-100		
Sloop 't Bosduiveltje	-58	-	-	-
Totaal programma Inwoner	-1	-115	-	-
Programma Onze Buurt				
Groen: beplantingsmateriaal	-75	-	-	-
Advieskosten wegbeheer	-85	-	-	-
Totaal programma Onze Buurt	-160	-	-	-
Programma Onze Gemeente				
Kadernota Toerisme: van trots naar topbestemming	-10	-	-15	-
Maat- en meerwerk re-integratieactiviteiten 2017	202	-	-	-
Totaal programma Onze Gemeente	192	-	-15	-
Programma Ons geld				
Extra geld rijk herindeling (gestort in algemene reserve)	1.571	1.571	-	-
Dividend Vitens	12	-	-	-
Totaal programma Ons geld	1.583	1.571	-	-
Totaal exploitatie	1.614	1.456	-15	-
Storting in algemene reserve	-1.571	-1.571	-	-
Bijdrage risicoreserve Jeugd & wmo	289	289	-	-
Bijdrage egalisatiereserve ODRN	123	101	-	-
Totaal	455	275	-15	-

Financieel MeerjarenPerspectief

Het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) ziet er voor de komende jaren als volgt uit:

Tabel: Financieel MeerjarenPerspectief

bedragen x € 1.000

	2017	2018	2019	2020
FMP na vastgestelde Kadernota 2017	-1.242	-859	-714	-856
Ontwikkeling saldo	1.242	859	714	856
Actueel FMP	0	0	0	0
<i>waarvan incidenteel</i>	-244	-15	0	0
<i>structureel</i>	244	15	0	0
Dekking tekort uit algemene reserve	0	0	0	0
FMP in primaire begroting 2017	0	0	0	0
Totaal besluitvorming	391	91	51	87
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-601	-717	-1.134	-1.174
FMP na Voorjaarsnota 2017	-210	-626	-1.083	-1.087
<i>waarvan incidenteel</i>	455	275	-15	0
<i>structureel</i>	-665	-901	-1.068	-1.087

Bijlagen

Raadsvoorstel

Raadsvoorstel

Griffiersnummer:	B31
Onderwerp:	Voorjaarsnota 2017
Datum B&W-vergadering	9 mei 2017
Datum raadsvergadering	15 juni 2017
Datum carousel:	1 juni 2017
Portefeuillehouder:	S. Fleuren
Ambtenaar:	J.M.G. Jeurissen
Telefoonnummer:	14024
E-mailadres:	h.jeurissen@bergendal.nl
Zaaknummer:	Z-17-55155
Documentnummer:	VB/Raad/17/00473

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. Akkoord te gaan met de voorjaarsnota 2017.
2. Het tekort voor 2017 te dekken door aanwending van de algemene reserve. Mocht bij het opstellen van de jaarrekening 2017 blijken dat dit saldo zich niet voordoet dan zal de aanwending niet plaatsvinden.
3. De begrotingsbedragen 2017 overeenkomstig de voorgaande beslispunten te wijzigen.
4. De dekking van de tekorten over 2018 t/m 2020 mee te nemen bij de kadernota 2018.

1. Inleiding

De programmabegroting 2017 is in vergelijking met vorige jaren anders van opzet. Hierin zijn de ambities, doelen en resultaten beschreven. In voorgaande jaren rapporteerden we gedurende het jaar vooral over financiële afwijkingen. Voor 2017 willen we de stap maken dat we ook aan de raad gaan rapporteren over de inhoudelijke voortgang. Hoe ver zijn we met het behalen van de afgesproken resultaten en komen we hiermee dichterbij onze doelstellingen (en ambities). Daarnaast lichten we ook de financiële afwijkingen toe. De voorjaarsnota 2017 bieden wij u voor het eerst digitaal aan. In de webversie leest u bij het onderdeel "wat gaan we ervoor doen" van elk programma per onderwerp de te behalen resultaten uit de begroting en daarna de stand van zaken van het voorjaar 2017. Bij de paragrafen presenteren we deze info op dezelfde wijze. Bij elk programma vermelden we ook welke budgetten we aanpassen en geven we een toelichting.

2. Beoogd effect

Op grond van de Financiële Verordening Berg en Dal 2015 informeren wij de raad door middel van een tussentijdse rapportage over de realisatie van de begroting. De eerste rapportage over het begrotingsjaar 2017 is de Voorjaarsnota.

3. Argumenten

In de Voorjaarsnota zijn de voorziene mutaties verwerkt. De overige besluiten betreffen een juiste boekhoudkundige verwerking daarvan.

4. Kanttekeningen

We rapporteren naar de toestand van eind april

De informatie in de voorjaarsnota is gebaseerd op de informatie die eind april bij ons bekend is. Nieuwe mutaties en ontwikkelingen zullen wij verwerken in de najaarsnota.

5. Financiële onderbouwing

De voorjaarsnota laat het volgende meerjarenperspectief zien.

2017 : -€ 210.000

2018 : -€ 628.000

2019 : -€ 1.085.000

2020 : -€ 1.089.000

Een specificatie van de financiële mutaties is op de digitale webversie te vinden onder het kopje Bijlagen/Specificatie Financieel Meerjarenperspectief.

De grootste afwijkingen zijn de hogere bijdrage aan de MGR, het tekort op het sociaal domein en de bijdrage aan de ODRN. De eerste 2 jaren kunnen we de extra uitgaven voor het sociaal domein en ODRN nog af dekken door aanwending van reserves.

Wat betreft de tekorten voor 2018 tot en met 2020 stellen wij u voor om deze mee te nemen bij de kadernota 2018. In deze kadernota zullen ook andere voorstellen voor 2018 en volgende jaren worden gedaan waaraan financiële consequenties zijn verbonden. Als alle financiële mutaties voor de komende jaren inzichtelijk zijn dan is het pas mogelijk om een integrale afweging te maken. Wij leggen bij de kadernota 2018 een pakket van keuzemogelijkheden voor de dekking van de tekorten aan u voor.

6. Communicatie

De webversie van de programmabegroting 2017 is digitaal te lezen op onze gemeentelijke website. De voorjaarsnota, najaarsnota, kadernota en jaarrekening gaan we ook digitaal presenteren. We gebruiken hierbij dezelfde opzet als die van de programmabegroting. Voor de Voorjaarsnota nemen we de teksten uit de programmabegroting als uitgangspunt en rapporteren daarbij over de voortgang. Dat doen we straks ook bij de najaarsnota en jaarrekening. In de jaarrekening zien we dan de teksten van de begroting, voorjaarsnota, najaarsnota en jaarrekening staan. De webversie van de voorjaarsnota is via internet voor iedereen toegankelijk.

7. Aanpak/uitvoering

Na vaststelling zullen de Voorjaarsnota 2017 toezenden aan de provincie, zodat zij op de hoogte is van de financiële ontwikkelingen van deze gemeente. In de voorjaarsnota lichten we de uitvoering per onderwerp toe.

Burgemeester en wethouders van gemeente Berg en Dal

De secretaris,

De burgemeester,

E.W.J. van der Velde

mr. M. Slinkman

Bijlagen digitaal ter inzage

- Voorjaarsnota 2017

Bijlage ter inzage griffier

De raad van de gemeente Berg en Dal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 9 mei 2017.

besluit :

1. De Voorjaarsnota 2017 vast te stellen.
2. Het tekort voor 2017 te dekken door aanwending van de algemene reserve. Mocht bij het opstellen van de jaarrekening 2017 blijken dat dit saldo zich niet voordoet dan zal de aanwending niet plaatsvinden.
3. De begrotingsbedragen 2017 overeenkomstig de voorgaande beslispunten te wijzigen.
4. De dekking van de tekorten over 2018 t/m 2020 mee te nemen bij de kadernota 2018.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal op 15 juni 2017.

De raadsgriffier,

De voorzitter,

J.A.M. van Workum

mr. M. Slinkman

Specificatie Financieel MeerjarenPerspectief

Tabel: Financieel Meerjarenperspectief (FMP) t/m Voorjaarsnota 2017

Bedragen x € 1.000

	2017	2018	2019	2020
FMP Programmabegroting 2017	-	-	-	-
Besluitvorming				
1e begrotingswijziging	16	14	-11	10
Invoering BIZ Centrum Groesbeek	-	-	-	-
Meerjarig onderhoudsplan kunst en oorlogsmonumenten	-	-16	-16	-16
Economische visie Berg en Dal: Hier wordt gewerkt!	-	-	-	-
Kadernota Toerisme: van trots naar topbestemming	-10	-	-15	-
Aanvullend krediet zwembad De Lubert	-	93	93	93
Budgetoverheveling 2016	-	-	-	-
Herinrichting Stekkenberg	-	-	-	-
Herinrichting Dierenweide Groesbeek	-	-	-	-
Opheffing/liquidatieplan Breed	183	-	-	-
Maat- en meerwerk re-integratieactiviteiten 2017	202	-	-	-
Totaal besluitvorming	391	91	51	87
Nieuwe ontwikkelingen				
Verzekeringen	-20	-20	-20	-20
Mutaties Sociaal Domein	-244	-244	-244	-244
Bijdrage risicoreserve jeugd & wmo	289	289	-	-
Inhuur projectleider transformatie dure naar goedkopere zorg	-100	-100	-	-
Vangnetuitkering bijstandsuitgaven	-64	-64	-64	-64
Bijzondere bijstand; armoedebestrijding onder kinderen	-118	-118	-118	-118
Bijdrage MGR	-449	-583	-705	-745
Watersysteemheffing	-19	-19	-19	-19
Sportaccommodaties	-83	-63	-63	-63
Bijdrage ODRN	-300	-289	-289	-289
Bijdrage egalisereserve ODRN	123	101	-	-
Leges omgevingsvergunningen	177	177	177	177
Dividend Vitens	12	-	-	-
Algemene uitkering	186	187	181	181
Publicaties	20	20	20	20
Diverse kleine mutaties	-11	9	10	10
Totaal nieuwe ontwikkelingen	-601	-717	-1.134	-1.174
Totaal mutaties t/m Voorjaarsnota 2017	-210	-626	-1.083	-1.087
Actueel FMP	-210	-626	-1.083	-1.087

Toelichting financiële begrippen

Algemene uikering	De gemeente krijgt een geldbedrag van het Rijk, waarvan de gemeente zelf mag bepalen waar dit geld aan uitgegeven wordt. Iedere gemeente krijgt een bepaald bedrag, het geld komt uit het gemeentefonds.
Baten en lasten	Baten zijn inkomsten. Lasten zijn uitgaven. Het gaat hier om de inkomsten en uitgaven van het jaar waarin het product gebruikt wordt. Als het geld in een ander jaar ontvangen of betaald wordt, dan wordt het bedrag bij het jaar van gebruik gerekend en niet bij het jaar van betalen.
BCF	Afkorting voor BTW-Compensatiefonds. Gemeenten kunnen een deel van de BTW die zij betaald hebben terugvragen. Het Rijk betaalt dit geld aan de gemeente uit het BTW-Compensatiefonds.
Bedrijfsvoering	De wijze waarop de gemeente is georganiseerd en wordt aangestuurd.
Begroting	Een overzicht van alle verwachte inkomsten en uitgaven van een toekomstig jaar.
Begrotingswijziging	Een besluit van de Raad om de vastgestelde begroting te veranderen.
Doeluitkering	De gemeente krijgt een geldbedrag van het Rijk. De gemeente moet dit geld gebruiken voor taken die bepaald zijn door het Rijk.
Financiering	Het beleid van de gemeente over geld en de risico's die hierbij horen.
Gemeentebrede aspecten	Sommige onderwerpen staan in een aparte paragraaf. Deze onderwerpen horen niet specifiek bij één programma. De onderwerpen zijn: Risico's en weerstandsvermogen, financiering, lokale heffingen, verbonden partijen, onderhoud van kapitaalgoederen, grondbeleid en bedrijfsvoering. Deze onderwerpen zijn ook verplicht om te beschrijven in het jaarplan en het jaarverslag van de gemeente.
Gemeentefonds	Iedere gemeente krijgt geld van het Rijk. Dit geld wordt betaald uit een spaarpot die het gemeentefonds genoemd wordt.
Grondbeleid	De manier waarop de gemeente haar ruimtelijke doelstellingen wil bereiken. De volgende onderwerpen horen hierbij: volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, recreatie en natuur.
Incidenteel geld	Geld dat bestemd is voor één jaar.
Investeringsplan	Een overzicht van de geplande investeringen. Investeringsplan zijn uitgaven om kapitaalgoederen aan te schaffen.
ISV	Afkorting voor Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing. Gemeenten kunnen één keer in de vijf jaar geld vragen om de plaatselijke omgeving te verbeteren. Zoals verbeteringen voor wonen, ruimte en milieu.
Kapitaalgoederen	Wegen, bruggen, riolering, gebouwen, stoplichten, lantaarnpalen, openbaar groen, speeltuinen, apparaten en machines die bezit zijn van de gemeente.
Lokale heffingen	Belastingen die aan de gemeente betaald moeten worden. Bijvoorbeeld: afvalstoffenheffing, rioolheffing, toeristenbelasting.
Programma	Een programma is een verzameling van onderwerpen met een bepaald thema. Berg en Dal kent 5 programma's: 1. Inwoner, 2. Onze buurt, 3. Onze gemeente, 4. Ons geld en 5. Overhead. In een programma staan beschreven: doelen, verwacht resultaat, de activiteiten die gedaan worden om de doelen en het resultaat te halen en de kosten en opbrengsten.

Toelichting afkortingen

Afkortingenlijst

Afkorting	Omschrijving
3 O's	Onvoorzien, Onvermijdelijk (of Onontkoombaar), Onuitstelbaar
3 D's	3 decentralisaties: van AWBZ naar Wmo, jeugdzorg en Participatiewet
Abw	Algemene bijstandswet
AH	Afvalstoffenheffing
AMK	Advies- en Meldpunt Kindermishandeling
AOW	Algemene Ouderdomswet
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARN	Afvalverwerking Regio Nijmegen
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
B&W	Burgemeester en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
BCF	BTW CompensatieFonds
BGO	Bijzonder Georganiseerd Overleg
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIBOB	Wet Bevordering Integriteits Beoordelingen door Openbaar Bestuur
BL	(afdeling) Beleid
BMO	(afdeling) Bestuur en Management Ondersteuning
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BNP	Bruto Nationaal Product
BOA	Buitengewoon OpsporingsAmbtenaar
BOR	Bijzondere OndernemingsRaad
BOR	Bestuurlijk Overleg Regiogemeenten
BOV	Bestuurlijke Overeenkomsten Verstedelijking
BRN	Begrotingsrichtlijnen Regio Nijmegen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BV	(afdeling) Bedrijfsvoering
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst
CAZ	Collectieve Aanvullende Ziektekostenregeling
CER	(Regeling) Compensatie eigen risico
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid
CPB	Centraal PlanBureau
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
Daeb	Diensten van algemeen economisch belang
DAR	Dienst Afvalstoffen en Reiniging

DNB	De Nederlandse Bank
DV	(afdeling) Dienstverlening
DVO	DienstVerleningsOvereenkomst
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EZ	Economische Zaken
FLO	Functioneel Leeftijds Ontslag
FMP	Financieel MeerjarenPerspectief
FPU	Flexibele Pensioen Uitkering
Fte	Fulltime equivalent
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst
GNN	Gelders NatuurNetwerk
GO	Georganiseerd Overleg
GO	Gemeenschappelijk Orgaan
GOA	Gemeentelijk Onderwijs Achterstandsbeleid
GR	Gemeenschappelijk regeling
GREX	Grondexploitatie
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
GS	Gedeputeerde Staten
GW	Gemeentewet
HALT	Het ALternatief : Preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit
HRM	Human Resource Management
I&A	Informatisering & Automatisering
I/D-baan	Instroom-/Doorstroombaan
IBA	Individuele Behandeling van Afvalwater
IBO	Instituut Bijzonder Onderzoek
ICT	Informatie- en Communicatie technologie
IEGG	In Exploitatie Genomen Gronden
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
IV3	Informatie Voor Derden
IZA	Instituut Zorgverzekering Ambtenaren
JGZ	Jeugd Gezondheidszorg
KAB	KABinet
KAN	Knooppunt Arnhem Nijmegen
KCA	Klein Chemisch Afval
KI	KapitaalLasten
KvK	Kamer van Koophandel
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
LOGA	Landelijk Overleg Gemeentelijke Arbeidsvoorwaarden
M+E gemalen	Mechanische en elektrische gemalen

MARN	Milieusamenwerking Afvalverwerking Regio Nijmegen
MIP	Meerjaren InvesteringsPlan
MGR	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MPG	Meerjaren Prognose Grondexploitaties
MUG	Millingen – Ubbergen – Groesbeek
N	Nadelig
NCW	Netto Centrale Waarde
NIEGG	Niet In Exploitatie Genomen Gronden
NIM	Nijmeegs Instituut voor Maatschappelijk werk
NUP- bouwstenen	Nationaal UitvoeringsProgramma dienstverlening en e-overheid
OBGZ	Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid
ODRN	OmgevingsDienst Regio Nijmegen
OGGZ	Openbare Geestelijke GezondheidsZorg
OPR	(afdeling) Openbare ruimte
OR	Ondernemingsraad
OZB	Onroerend Zaak Belasting
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel & Organisatie
Pfo	Portefeuillehouderoverleg
PGB	Persoonsgebonden Budget
PM	Pro Memorie
PW	Participatiewet
RBT-KAN	Regionaal Bureau voor Toerisme – Knooppunt Arnhem Nijmegen
RDW	RijksDienst voor Wegverkeer
RGV	RecreatieGebieden op de Veluwe
RH	Rioolheffing
RIE	Risico Inventarisatie en Evaluatie
RIO	Regionaal Indicatie Orgaan
RO	(wet) Ruimtelijke Ordening
ROA	Regeling Opvang Asielzoekers
ROB	Regionaal OndersteuningsBureau
RPB	Regionaal Programma Bedrijventerrein
RUD	Regionale uitvoeringsdiensten
SAN	Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer
SEV	Sociaal Economische Versterking
Sisa	Single information single audit
SMV	Sociaal Maatschappelijke Visie
STER	Stichting Toerisme En Recreatie
SVB	Sociale Verzekerings Bank
SZ	(afdeling) Sociale Zaken
SWG	Stichting Welzijn Groesbeek
TOP	Toeristisch OverstapPunt

TOP	Tijdelijke Opslag Depot
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
V	Voordelig
VCP	VerkeersCirculatiePlan
VJN	VoorJaarsNota
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VPB	Vennootschapbelasting
VRGZ	VeiligheidsRegio Gelderland-Zuid
VTH	Vergunningen, Toezicht en Handhaving
VTU	Vorbereiding Toezicht en Uitvoering
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
WABO	Wet Algemene Bepaling omgevingsrecht
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
Wet Arhi	Wet Algemene regels herindeling
Wet BUIG	Wet Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Wet FIDO	Wet Financiering Decentrale Overheden
WI	Wet Inburgering
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNO	Werkvoorzieningsssschap Nijmegen en Omstreken
WNV	Werk naar Vermogen
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering Onroerende Zaken
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WVG	Wet Voorzieningen Gehandicapten
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWNV	Wet Werk Naar Vermogen